

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง “ประวัติศาสตร์ว่าทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงในสื่อ พ.ศ. 2449-2519” ผู้วิจัยตั้งวัตถุประสงค์ในการศึกษาไว้ดังนี้

1. เพื่อแกะรอยว่าทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงบนพื้นที่สื่อ
2. เพื่อวิเคราะห์และวิพากษ์ปัจจัยที่อยู่เบื้องหลังว่าทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงบนพื้นที่สื่อ
3. เพื่อวิเคราะห์และวิพากษ์กลไกในการทำงานของว่าทกรรมเพื่อสื่อความหมายความรุนแรงต่อผู้หญิงในมิติของความไม่ต่อเนื่อง ปฏิบัติการของอำนาจและการต่อสู้ต่อความรุนแรงต่อผู้หญิง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (qualitative research) ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อความ (text) ที่ปรากฏในพื้นที่การสื่อสารคือ นิตยสารผู้หญิง หนังสือพิมพ์ วรรณกรรม ภาพยนตร์ และโฆษณา ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ว่าทกรรม (discourse analysis) ของ Michel Foucault ผู้วิจัยเริ่มต้นแกะรอยข้อความตั้งแต่ปี พ.ศ.2449 ซึ่งเป็นปีที่ผู้หญิงได้เริ่มจัดทำนิตยสารสตรี และการศึกษาลึกลงในช่วงเวลาที่กระแสสิทธิสตรีเบ่งบานอันเป็นผลจากการตื่นตัวทางการเมืองของปัญญาชนหญิงใน ปี พ.ศ. 2519 ผลการศึกษสามารถสรุปได้ดังนี้

6.1 สรุปผลการศึกษา

6.1.1 ว่าทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงในสื่อ

จากการแกะรอยว่าทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงใน นิตยสารผู้หญิง หนังสือพิมพ์ วรรณกรรม ภาพยนตร์ และโฆษณา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2449-2519 บนพื้นที่การสื่อสารมีการประกอบสร้างว่าทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิง ได้แก่ ว่าทกรรมความรุนแรงทางเพศ ว่าทกรรมพรหมจรรย์ ว่าทกรรมว่าด้วยการทำแท้ง ว่าทกรรมว่าด้วยการคุมกำเนิด ว่าทกรรมความงาม ว่าทกรรมโสเภณี ว่าทกรรมผู้หญิงเป็นสมบัติของผู้ชายและครอบครัว ว่าทกรรมความเป็นแม่และเมีย ว่าทกรรมความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว ว่าทกรรมว่าด้วยเรื่องการศึกษา และว่าทกรรมว่าด้วยเรื่องอาชีพ

ภายใต้การประกอบสร้างชุดว่าทกรรมดังกล่าวนี้ ข้อความที่ปรากฏบนพื้นที่สื่อได้แสดงให้เห็นปัจจัยเบื้องหลังว่าทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิง กลไกการทำงานของว่าทกรรม ในมิติของความไม่ต่อเนื่อง ปฏิบัติการของอำนาจและการต่อสู้ต่อความรุนแรงต่อผู้หญิง ผู้วิจัยใช้วิธีการดำเนิน

เรื่องเพื่อสรุปผลการศึกษาโดยแบ่งเรื่องราวในแต่ละวาทกรรม ด้วยการยึด “ความไม่ต่อเนื่องของวาทกรรมภาคตอบโต้” ในฐานะที่เป็น “จุดเปลี่ยนของวาทกรรม” เป็นประเด็นสำคัญในการแบ่งช่วงเวลา โดยนัยนี้เส้นแบ่งของเวลาจึงมิได้ผันแปรไปตามการเปลี่ยนแปลงของบริบทสังคมการเมือง เศรษฐกิจในประวัติศาสตร์กระแสหลัก แต่จะเปลี่ยนไปตาม “การเปลี่ยนแปลงของวาทกรรมภาคตอบโต้” เป็นการให้ความสำคัญกับ “การต่อสู้ต่อวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิง” ซึ่งเป็นหัวใจของการศึกษาแบบสตรีนิยม และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของ Michel Foucault (1977) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ความเป็นมาของสรรพสิ่งมิได้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง แต่กลับเต็มไปด้วยจุดหักเหแตกดับจากภาวะเดิม และเกิดเป็นภาวะใหม่อยู่เรื่อยๆ เมื่อองค์ประกอบของวาทกรรมเปลี่ยนไปก็จะแตกหักยุติความเป็นสิ่งนั้น แล้วกลายเป็นสิ่งใหม่แทน เวลาจึงไม่ใช่สิ่งที่เป็นสากล เพราะช่วงเหตุการณ์อาจแตกหักขาดตอนอย่างไม่คาดฝัน เมื่ออำนาจ ความรู้ และการต่อสู้เป็นคนละชุดกัน เวลาของแต่ละชุดวาทกรรมจึงไม่อาจเดินทางเป็นเส้นตรงเสมอไป

การนำเสนอ “วาทกรรม” ในผลสรุปการศึกษาดังที่จะกล่าวต่อไปนี้จะเผยให้เห็นองค์ประกอบหรือปัจจัยหลากหลายที่มาประมวลประสานกันเข้าเป็นวาทกรรม การแบ่งชั้นของวาทกรรมตามความไม่ต่อเนื่องของวาทกรรมภาคต่อสู้จะเป็นการเปิดเผยให้เห็นวาทกรรมที่ละส่วนที่ละชั้น ด้วยวิธีการนี้จึงเป็นการทำความเข้าใจเงื่อนไขกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่แวดล้อมให้วาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงดำรงอยู่ได้และไม่เพียงเป็นการนำเสนอให้เห็นถึงความหลากหลายของเบื้องหลังวาทกรรมเท่านั้น ผลสรุปการศึกษาจะเปิดเผยให้เห็นการถูกกดทับภายใต้ความแตกต่างนั้นด้วย

6.1.1.1 วาทกรรมความรุนแรงทางเพศ

วาทกรรมความรุนแรงทางเพศ พ.ศ. 2449-2468

วาทกรรมความรุนแรงทางเพศที่ได้สร้างความหมายความรุนแรงทางเพศให้เป็นเพียง “เรื่องเล็กน้อย” ได้ปรากฏขึ้นบนพื้นที่ข่าวระหว่างปี พ.ศ. 2449-2468 หนังสือพิมพ์ได้ประกอบสร้างเหตุผลเข้าข้างผู้ชายผู้กระทำผิดในการคุกคามทางเพศต่อผู้หญิง ซึ่งประเด็นนี้ทำให้น้ำหนักของการล่วงละเมิดทางเพศดูอ่อนลงกลายเป็นความน่าเห็นใจเข้ามาแทนที่ รอยร้าวของวาทกรรมความรุนแรงทางเพศ (threshold) ในความหมาย “เรื่องเล็กน้อย” ได้ปริแตก (rupture) สู่ความหมาย “ความรุนแรงทางเพศเป็นเรื่องสนุกสนาน” โดยมี รัฐ อุดมการณ์ปีศาจปีศาจไทย รวมทั้งการอ้างอิงวาทกรรมความรักที่ว่า “เพราะรักจึงต้องข่มขืนเธอ” เป็นปัจจัยเบื้องหลังในการสร้างความชอบธรรม

ในห้วงเวลาเดียวกันนี้ หนังสือพิมพ์ได้เริ่มต้นธรรมเนียมการบรรยายสรีระของผู้หญิงในรายงานข่าวความรุนแรงทางเพศ เป็นการสร้างรอยร้าววาทกรรม (threshold) ในความหมายของ

มายาคติที่ว่า การล่วงละเมิดทางเพศจะเกิดขึ้นกับผู้หญิงที่มีสรีระดึงดูดความสนใจเท่านั้น หนังสือพิมพ์ยังได้เริ่มต้นเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของผู้ถูกระทำ เช่นระบุชื่อผู้หญิงที่ถูกข่มขืน เป็นลูกเต้าเหล่าใคร บ้านอยู่ไหน อย่างละเอียด เบื้องหลังวาทกรรมชุดนี้ ได้แก่ อุดมการณ์ปีศาจปีศาจ

รอยร้าวของวาทกรรมความรุนแรงทางเพศ (threshold) ที่ปรากฏต่อมา คือ วาทกรรมว่าด้วยผู้หญิงเป็นต้นเหตุของการถูกข่มขืน เนื้อหาว่าความรุนแรงทางเพศในหน้าหนังสือพิมพ์มีการให้เหตุผลตอกย้ำว่า ผู้หญิงเป็นส่วนหนึ่งของการทำให้เกิดการข่มขืน เหตุผลที่ผู้ชายผู้กระทำผิดนำมาอ้างก็คือ ผู้หญิงเป็นฝ่ายยั่ววนผู้ชายก่อน ผู้หญิงปฏิเสธไม่ยอมคุยกับผู้ชาย ผู้หญิงอาจเป็นฝ่ายนัดแนะให้ผู้ชายมาพบเอง ฯลฯ ทั้งหมดนี้มีอุดมการณ์ปีศาจปีศาจโดยกำกับฐานคิดเบื้องหลัง

รายงานข่าวข่มขืนในหน้าหนังสือพิมพ์ได้ทำให้ประเด็นการเสียหรือไม่เสียชื่อพรหมจรรย์ กลายเป็นองค์ประกอบข่าวหรือคุณค่าข่าวที่สำคัญ เป็นการแสดงให้เห็นรอยร้าว(threshold) ของวาทกรรมความรุนแรงทางเพศไม่เพียงเป็นแค่ความเจ็บปวดทางร่างกาย แต่ยังสะท้อนความรุนแรงเชิงโครงสร้างและวัฒนธรรมในการประกอบสร้างความหมายที่โน้มนำไปสู่การทำลายตัวตนของผู้หญิง จากความบริสุทธิ์สู่ความแปดเปื้อนของผู้หญิงผู้ถูกระทำ โดยมีอุดมการณ์ปีศาจปีศาจแฝงตัวอยู่เบื้องหลัง

วาทกรรมความรุนแรงทางเพศมิได้แสดงภาคปฏิบัติทางวาทกรรมเฉพาะในพื้นที่ข่าวที่เกี่ยวข้องกับการคุกคามทางเพศ เช่น ข่าวข่มขืน ข่าวอนาจารทางเพศ เท่านั้น ทว่าวาทกรรมชุดนี้ยังมีเส้นทางการสืบสายมาจาก การประกอบสร้างความหมายของเรือนร่างสตรีให้เป็นเพียง “วัตถุทางเพศ” ร่างกายอันเปลือยเปล่าของผู้หญิงมิได้เป็นเพียงสิ่งที่ผู้หญิง “เป็น” แต่ถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการค้าให้มนุษย์สามารถ “ซื้อขายได้” ในระบบทุนนิยม สตรีในฐานะวัตถุทางเพศจึงมิใช่เพียงวัตถุธรรมดาหากแต่มิใช่ของความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมระหว่างหญิงชาย โดยมีอุดมการณ์ทุนนิยมและปีศาจปีศาจกำกับอยู่เบื้องหลัง

การตอบโต้ต่อวาทกรรมความรุนแรงทางเพศปรากฏครั้งแรกในพื้นที่สื่อสตรีในทศวรรษ 2460 ทศนะของสื่อสตรียุคบุกเบิกมองว่า การตอบโต้ต่อการคุกคามทางเพศสามารถทำได้โดยการเปิดพื้นที่สื่อเพื่อนำเสนอข่าวการต่อสู้ของผู้หญิง นิตยสาร “สตรีไทย” ตีพิมพ์เรื่องราวของ “นางเยี่ยม” ผู้ไม่ยอมจำนนต่อการคุกคามทางเพศ เธอใช้ความรุนแรงตอบโต้ด้วยการฆ่าผู้ชายที่กระทำอนาจาร และพึ่งพากระบวนการยุติธรรมตามกรอบคิดแบบเสรีนิยมเพื่อปกป้องเกียรติยศของความ เป็นหญิงกลับคืนมา นิตยสาร “สตรีไทย” ได้ทำหน้าที่ประกอบสร้าง “วาทกรรมวีรสตรี” ให้ความหมายยกย่องผู้หญิงผู้ต่อสู้จนได้รับอิสรภาพจากความรุนแรง ภาพของผู้หญิงในข่าวความ

รุนแรงทางเพศจากเดิมที่เคยถูกสื่อผู้ชายและรัฐประทัพบตราว่าเป็น “ผู้ถูกระทำ” จึงเริ่มมีการถ่ายทอดใหม่ในอิริยาบถของ “ผู้ปลดปล่อย” จากความรุนแรง การต่อสู้ด้วยการสร้างความหมายใหม่เพื่อต่อต้านความหมายเก่าซึ่งอุดมการณ์หลักเป็นผู้กำหนดเช่นนี้รวมทั้งการตระหนักในความ เป็น “ผู้อื่น” (the other) ของผู้หญิงผู้ถูกระทำเป็นยุทธวิธีแบบสตรีนิยมหลังสมัยใหม่ ซึ่งใช้อำนาจของการนิยามความหมายในการเสริมพลัง (empowerment) ให้ผู้หญิงผู้ถูกระทำลุกขึ้นยืนหยัดใหม่ อีกครั้ง

วาทกรรมความรุนแรงทางเพศ พ.ศ.2469-2509

“วาทกรรมความรุนแรงทางเพศเป็นเรื่องเล็กน้อยสนุกสนาน” ยังคงปรากฏอยู่บนพื้นที่การสื่อสารระหว่างปี พ.ศ.2469-2509 ส่วนวาทกรรมว่าด้วย “สตรีระ ภูมิหลัง ภาพถ่าย” เป็นวาทกรรมที่มีการเพิ่มเติมความหมายเข้ามาใหม่ เป็นการสร้างรอยปริแตกของวาทกรรม จากเดิมในช่วงแรกการรายงานข่าวความรุนแรงทางเพศ หนังสือพิมพ์ได้ให้ข้อมูลเพียงแค่ว่า “สตรีระและภูมิหลัง” ของผู้หญิงผู้ถูกระทำเท่านั้น ต่อมาในช่วงปี พ.ศ.2469-2509 เริ่มมีการใช้ภาพถ่ายของผู้หญิงเข้ามาเสริมเพิ่มความหมายทำให้การรายงานข่าวเข้มข้นเป็นเรื่องที่รุนแรงมากขึ้นเมื่อมองในมุมผู้ถูกระทำ ขณะที่วาทกรรมว่าด้วยผู้หญิงคือต้นเหตุแห่งการถูกข่มขืนยังคงอยู่ภายใต้การกำกับของอุดมการณ์ปีศาจไปโดย โดยมีการปรับเปลี่ยนองค์ประกอบภายในเพิ่มเติมด้วยการดึงวาทกรรมความงามและวาทกรรมความรู้มาทำหน้าที่ปัจจัยกำกับอยู่เบื้องหลัง

สำหรับวาทกรรมพรหมจารีที่ปรากฏในรายงานข่าวเข้มข้นยังคงมีปัจจัยตัวเดิมคือ อุดมการณ์ปีศาจไปโดย คอยควบคุม ปัจจัยที่เพิ่มเข้ามาใหม่ได้แก่อุดมการณ์ชนชั้น ทำหน้าที่แบ่งแยกความเป็น “หญิงดีมีพรหมจารี” ออกจาก “หญิงไม่ดีไม่มีพรหมจารี” นอกจากนี้ “วัตถุทางเพศ” ก็ยังคงเป็นชุดวาทกรรมที่มีการสืบสายความหมายต่อมาจาก วาทกรรมในปี พ.ศ. 2449-2468 เบื้องหลังที่ยังคงอยู่เพื่อสนับสนุนวาทกรรมชุดนี้คืออุดมการณ์ทุนนิยม และอุดมการณ์ปีศาจไปโดย ส่วนปัจจัยใหม่ที่เข้ามาเพิ่มเสริมพลังอำนาจคือ วาทกรรมดาวยั่ว วาทกรรมศิลปะ กฎหมาย อุดมการณ์ชนชั้น แนวคิดการลดทอนความเป็นมนุษย์ ดังสามารถอธิบายได้ดังนี้

วาทกรรมดาวยั่ว เริ่มเข้ามามีบทบาทต่อภาพยนตร์ไทยในยุคหลัง 2500 ภาพยนตร์ไทยในห้วงเวลานี้ เต็มไปด้วยฉากโป๊เปลือย วาทกรรมดาวยั่วซึ่งตอกย้ำความสำคัญของการเป็นวัตถุทางเพศของผู้หญิงในภาพยนตร์เริ่มเผยตัวให้เห็นรอยปริแตก (rupture) ของวาทกรรมความรุนแรงทางเพศขึ้นและถูกสร้างความหมายให้เป็นความจำเป็นที่ต้องมีในพื้นที่สื่อ นับแต่ปี 2500 เป็นต้นมา หนังสือพิมพ์ช่วยตอกย้ำทัศนคติว่าเรื่องโป๊เปลือยของดาราคือสิ่งที่ขาดไม่ได้ในภาพยนตร์

วาทกรรม “ศิลปะ” ได้เข้ามาประสานกับเรือนร่างอันเปลือยเปล่าของสตรี “กฎหมาย” เป็นตัวสร้างความชอบธรรมให้การเปลือยเพื่อศิลป์ไม่ใช่สิ่งผิดกฎหมายมาตั้งแต่ปี 2453 ทว่าการนำวาทกรรมศิลปะมาใช้เพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับการเป็นวัตถุทางเพศในภาพยนตร์เพิ่งเริ่มต้นหลังปี 2500 เป็นต้นมา การเป็นวัตถุทางเพศในจอภาพยนตร์ในช่วงเวลานี้จึงไม่ใช่เรื่องเสียหายอีกต่อไป “วาทกรรมเปลือยเพื่อศิลป์” ได้เข้ามาแทนที่ “วาทกรรมโป้เปลือยอนาจาร” เป็นการค่อยๆผันแปร (transformation) ความหมายจากวาทกรรมชุดเดิมที่ปรากฏในกฎหมาย เพื่อสร้างความชอบธรรมในการทำให้ผู้หญิงเป็นวัตถุทางเพศบนเงื่อนไขของความงามแบบศิลปะบนจอภาพยนตร์ ซึ่ง “ศิลปะ” นี้ได้ถูกใช้เพื่อเชื่อมโยงถึงการรังสรรค์ทางวัฒนธรรม การเปลือยเพื่อศิลป์จึงเป็นกับดักที่แข็งแกร่งของสังคมในการกดขี่ผู้หญิง กรอบอ้างอิงวาทกรรมศิลปะถูกนำมาใช้เพื่อป้องกันข้อครหาในวาทกรรมดาวยั่ว ผู้หญิงหลายคนยินยอมใช้เรือนร่างตัวเองเพื่อการเป็นวัตถุทางเพศโดยปราศจากการต่อต้านชัดเจน

อุดมการณ์ชนชั้นเพื่อตอบสนองนายทุนถูกใช้อ้างอิงเพื่อให้วาทกรรมวัตถุทางเพศยังคงอยู่ในตลาดทุนนิยม เมื่อผู้ผลิตสื่อให้เหตุผลของการมีฉากโป้เปลือยในภาพยนตร์ว่า เพื่อสนองความต้องการของคนชั้นล่างส่วนใหญ่ในต่างจังหวัดที่ไม่ต้องการขบคิดอะไรมากนัก นอกจากนี้แนวคิดการลดทอนความเป็นมนุษย์ถูกนำมาใช้เพื่อทำให้ผู้หญิงกลายเป็นวัตถุทางเพศในพื้นที่โฆษณา ร่างกายของผู้หญิงในฐานะที่เป็นวัตถุทางเพศมักเป็นพื้นที่แห่งการถูกจ้องมองแบบแยกส่วน เรือนร่างที่ถูกแยกขาดออกมาเพื่อเป็นวัตถุแห่งการมองจ้องมากที่สุดกลับไม่ใช่ใบหน้าซึ่งมีสมองอันบ่งบอกถึงสติปัญญาเป็นส่วนประกอบ หากแต่มักเป็นสรีระในส่วนที่สามารถใช้จินตนาการเลยเถิดไปสู่อวัยวะเพศของสตรี การมองร่างกายผู้หญิงในลักษณะแยกส่วนเช่นนี้เป็นกระบวนการลดทอนคุณค่าของความเป็นมนุษย์ และแสดงถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมระหว่างหญิงชาย

ในช่วงเวลานี้วาทกรรมความรุนแรงทางเพศได้มีการเผยแพร่หรือญาติทางวาทกรรมขึ้นมาใหม่ และยังไม่เคยปรากฏในวาทกรรมความรุนแรงทางเพศในยุคก่อนหน้า ได้แก่ “วาทกรรมว่าด้วยการเล่าเรื่อง” หนังสือพิมพ์เริ่มใช้ท่วงทำนองการรายงานข่าวการคุกคามทางเพศในลักษณะของการเล่าเรื่องแบบตีความใส่สีตีกลิ่นเหมือนเล่าละคร เขียนนิยาย ด้วยการบรรยายให้เห็นเรือนร่าง อารมณ์ความรู้สึก ตัวละคร ฉาก อย่างชัดเจน โครงสร้างการเขียนข่าวจึงมิได้เป็นเพียงการรายงานความจริงแต่กลับกลายเป็นท่วงทำนองในลักษณะเดียวกับฉากหนึ่งในละคร สมจริงและเลียนแบบได้ การให้รายละเอียดเหตุการณ์การคุกคามทางเพศอย่างสมจริงผสมผสานกับการใส่อารมณ์ความรู้สึกบรรยายภาพ ราวกับว่าผู้รายงานข่าวอยู่ร่วมในเหตุการณ์จริงด้วยนั้นเปรียบเสมือนเป็นการสอนให้ผู้อ่านได้เรียนรู้ซึมซับวิธีการคุกคามทางเพศผ่านหน้าหนังสือพิมพ์ที่ละเล็กละน้อย การรายงาน

ข่าวของหนังสือพิมพ์ได้ทำให้การคุกคามทางเพศต่อผู้หญิงกลายเป็นเหตุการณ์ประจำวันธรรมดาที่เกิดขึ้นตามปกติของชีวิต วาทกรรมว่าด้วยการเล่าเรื่องจึงเป็นปัจจัยเบื้องหลังที่ทำหน้าที่สร้างวาทกรรมความรุนแรงทางเพศให้มีสถานะของการกดขี่ผู้หญิงมากยิ่งขึ้น โดยมีอุดมการณ์ปีศาจไปโดยคอยกำกับอีกชั้นหนึ่ง

วาทกรรมที่มีการเผยตัวขึ้นมาใหม่ยังมี “วาทกรรมความรุนแรงทางเพศในฐานะเครื่องมือล้างแค้น” วาทกรรมว่าด้วยการข่มขืนได้เผยรอยปริแตกของความหมาย (rupture) จากการกระทำ ความรุนแรงต่อเรือนร่างผู้หญิงไปสู่ความหมายของการใช้การข่มขืนเป็นเครื่องมือล้างแค้นผู้ชายและการข่มขืนเพื่อกลืนชาติ ในประเด็นนี้ “เชื้อชาติ” รวมทั้งอุดมการณ์ปีศาจไปโดย และการเมืองที่อยู่เบื้องหลัง มีส่วนสำคัญในการสร้างวาทกรรมความรุนแรงทางเพศต่อผู้หญิง

วาทกรรมชุดสุดท้ายที่เผยตัวขึ้นมาใหม่คือ “วาทกรรมว่าด้วยชนชั้น” การที่ผู้ชายใช้อำนาจรัฐ รวมถึงตำแหน่งต่างๆทางสังคมและอาชีพที่เหนือกว่า ข่มขู่และนำไปสู่การข่มขืนผู้หญิงนั้น เป็นการประกอบสร้างวาทกรรม “ชนชั้น” ในการคุกคามทางเพศ ปัจจัยเบื้องหลังก็คือ ความจำเป็นทางเศรษฐกิจในระบบทุนนิยม และอุดมการณ์ปีศาจไปโดย ทำให้การข่มขืนมิใช่เป็นเพียง เรื่องของผู้ชายที่ใช้กำลังร่างกายและอำนาจปีศาจไปโดยกระทำต่อผู้หญิงเท่านั้น หากแต่ “ชนชั้น” เป็นตัวแปรสำคัญเบื้องหลังที่จะต้องใช้ร่วมในการวิเคราะห์ด้วยเสมอ บทบาทของ “ชนชั้น” ยังทำให้การข่มขืนในโลกของความเป็นจริงกลายเป็นสิ่งที่สะท้อนต่อความมั่นคงและโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงานของผู้หญิงต้องหยุดชะงักลง และจะยิ่งกลายเป็นข้ออ้างของสังคมที่จะกักเก็บผู้หญิงเอาไว้ในบ้านมากยิ่งขึ้น

การตอบโต้ต่อวาทกรรมความรุนแรงทางเพศในช่วงปี พ.ศ.2469-2509 มีการสานต่อวิธีการต่อสู้ของผู้หญิงผ่านกระบวนการยุติธรรมซึ่งเป็นวิธีการเดียวกับที่ผู้หญิงในยุคก่อนหน้าได้เคยใช้มาแล้ว นอกจากนี้ยังได้ปรากฏยุทธวิธีการตอบโต้แบบใหม่ๆในพื้นที่จินตนาการของโลกภาพยนตร์ ภาพยนตร์ไทยในปี 2509 ได้สร้างวิธีการล้างแค้นผู้ชายที่ข่มขืนผู้หญิง โดยให้ผู้หญิงสามารถโต้กลับผู้ชายด้วยการใช้ความรุนแรงทางตรงในสถานภาพที่กลายเป็นผี หรือมีวิญญาณอื่นมาสิงร่างทำให้สามารถจัดการกับทรชนชายเหล่านั้นได้ กรอบคิดการตอบโต้ผู้ชายเช่นนี้คล้ายคลึงกับการต่อสู้ในแบบสตรีนิยมสายถอนรากถอนโคนแบบสุดขั้วบางกลุ่ม ซึ่งต้องการให้ผู้หญิงแยกตัวออกจากระบบและสถาบันที่เกี่ยวข้องกับปีศาจไปโดยในทุกด้านเช่น ครอบครัว การแต่งงาน ฯลฯ ดังนั้น การกลายเป็นผีเพื่อล้างแค้นผู้ชายจึงเป็นเสมือนการออกจากระบบของมนุษย์ สู่ระบบวิญญาณเพื่อกำจัดผู้ชายผู้กดขี่ให้ออกจากโลกของผู้หญิง

วาทกรรมความรุนแรงทางเพศ พ.ศ.2510-2519

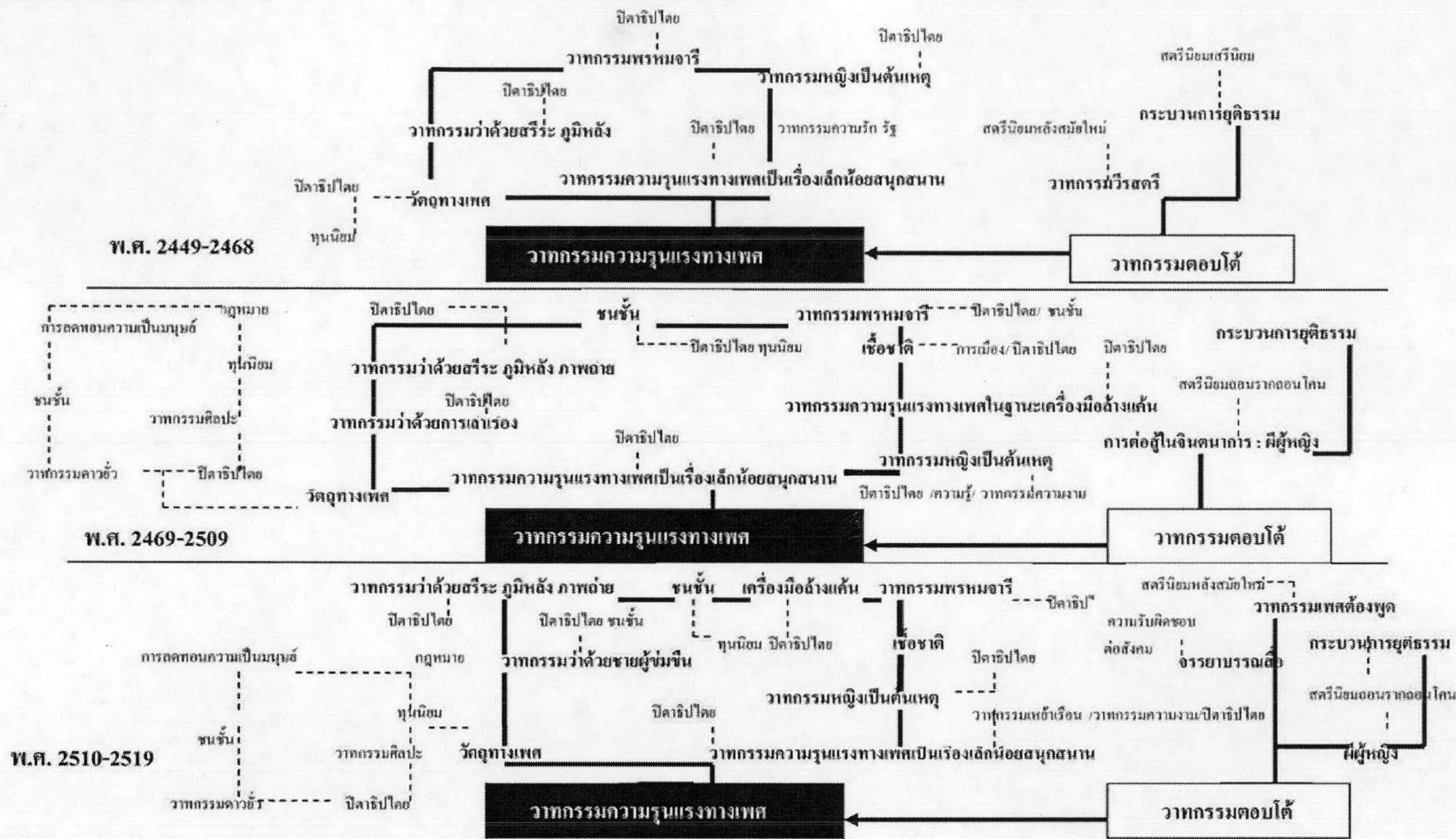
วาทกรรมความรุนแรงทางเพศระหว่างปี พ.ศ.2510-2519 ซึ่งไม่มีการปรับเปลี่ยนความหมายและปัจจัยเบื้องหลังจากวาทกรรมจากยุคก่อนหน้านี้ได้แก่ วาทกรรมความรุนแรงทางเพศเป็นเรื่องเล็กน้อยสนุกสนาน วาทกรรมว่าด้วย “สตรีระ ภูมิหลัง ภาพถ่าย” วาทกรรมวัตถุทางเพศ และวาทกรรมว่าด้วยชนชั้น

ส่วนวาทกรรมความรุนแรงทางเพศที่มีการปรับเปลี่ยนปัจจัยเบื้องหลังเพิ่มเติมในช่วงปี พ.ศ.2510-2519 ได้แก่ วาทกรรมพรหมจารี ซึ่งปัจจัยอุดมการณ์ชนชั้นได้หายไปจากสนามวาทกรรม ขณะที่อุดมการณ์ปีศาจไปโดยยังคงอยู่ ในส่วนของวาทกรรมว่าด้วยผู้หญิงคือต้นเหตุแห่งการถูกข่มขืน ปัจจัยที่ยังคงอยู่เดิมคืออุดมการณ์ปีศาจไปโดยและวาทกรรมความงามของผู้หญิง ส่วนที่เพิ่มเข้ามาใหม่คือวาทกรรมเหย้าเรือนซึ่งอธิบายได้ว่าวาทกรรมความรุนแรงทางเพศกลายเป็นเครื่องมือของการกักเก็บผู้หญิงไว้ในบ้านตามเจตนารมณ์ของอุดมการณ์เหย้าเรือนซึ่งถูกปลูกฝังมาช้านาน

สำหรับวาทกรรมความรุนแรงทางเพศที่เพิ่งปรากฏในช่วงปี พ.ศ.2510-2519 ได้แก่ วาทกรรมว่าด้วยชายผู้ข่มขืน หนังสือพิมพ์ได้เผยแพร่เรื่องราวของวาทกรรมชุดนี้ (threshold) ด้วยการประกอบสร้างความหมายให้ชายผู้ข่มขืนเป็นผู้ผิดปกติ โดยนัยนี้ผู้ข่มขืนคือคนบ้ากาม ไม่น่าไว้วางใจ โหดร้าย จิตใจไม่ปกติ การประกอบสร้างความหมายเช่นนี้ได้ทำให้เกิดมายาคติที่ว่า ชายผู้ข่มขืนคือคนที่ผิดปกติเท่านั้น เบื้องหลังวาทกรรมชุดนี้ ได้แก่ อุดมการณ์ชนชั้น และ อุดมการณ์ปีศาจไปโดย ซึ่งอธิบายได้ว่าการนิยามว่าชายผู้ข่มขืนคือ “คนผิดปกติ บ้ากาม วิปริต” แท้ที่จริงแล้วเป็นสร้างมายาคติที่กดกันลงโทษเพียงแก่ชายชนชั้นล่างขณะที่เอื้อประโยชน์ให้ชายชนชั้นกลางและชนชั้นสูงซึ่งถูกมองว่าเป็นผู้ปกติเสมอ

การตอบโต้ต่อวาทกรรมความรุนแรงทางเพศยังคงมีการส่งต่อวิธีการต่อสู้ในยุทธวิธีแบบเดิมที่เคยปรากฏก่อนหน้านี้ ได้แก่ การพึ่งพิงกระบวนการยุติธรรม การสู้กลับในโลกจินตนาการด้วยผีผู้หญิง ส่วนการตอบโต้ที่เผยตัวขึ้นมาใหม่ระหว่างปี พ.ศ.2510-2519 คือการเริ่มต้นเรียกร่องจรรยาบรรณสื่อหนังสือพิมพ์และภาพยนตร์ที่เป็นตัวการสำคัญทำให้ผู้หญิงกลายเป็นวัตถุทางเพศ เป็นการแสดงให้เห็นรอยร้าวของวาทกรรมภาคต่อสู้ (threshold) ปัจจัยเบื้องหลังของการเรียกร่องจรรยาบรรณสื่ออยู่ภายใต้กรอบคิดของ “ความรับผิดชอบต่อสังคม” รวมทั้งการสร้างวาทกรรมเพศต้องพูดโดยกลุ่มปัญญาชนหญิง เป็นยุทธวิธีสู้กลับด้วยการแตกหักวาทกรรม (break) ให้ความหมายเรื่องเพศเปลี่ยนแปลงอย่างสุดขั้วจากเดิมเป็นเรื่องที่ “ห้ามพูด” กลายมาเป็นเรื่องที่ “ต้องพูด” เป็นวิธีการต่อสู้ตามกรอบคิดแบบหลังสมัยใหม่ ซึ่งต่อต้านกรอบความรู้ของอุดมการณ์หลักที่พร่ำสอนให้ผู้หญิงเก็บกดและไม่ควรสื่อสารหรือแสดงออกในเรื่องเพศ

ภาพที่ 6.1 วาทกรรมความรุนแรงทางเพศ

6.1.1.2 วาทกรรมพรหมจารี

วาทกรรมพรหมจารี พ.ศ.2449-2471

“พรหมจารี” ได้ถูกนำมาประกอบสร้างความหมายให้เป็นวาทกรรมซึ่งแสดงคุณสมบัติที่ดีงามของผู้หญิง สื่อสตรีในยุคบุกเบิกทำหน้าที่สะท้อนความหมายของพรหมจารีภายใต้การกำกับของวาทกรรมความรัก โดยนับนี้คุณค่าของพรหมจารีสำหรับผู้หญิงในห้วงเวลานี้คือ “สิ่ง” ที่ใช้เพื่อการแลกเปลี่ยน “ความรัก” จากผู้ชาย การตอบโต้ต่อวาทกรรมพรหมจารีได้เผยรอยร้าว (threshold) ขึ้นระหว่างปี พ.ศ.2449-2471 ในพื้นที่ของวรรณกรรมที่ผู้ชายเป็นผู้ประพันธ์ “ศรีบูรพา” ใช้วาทกรรมสุภาพบุรุษ ซึ่งอยู่ภายใต้ฐานคิดของความรักที่มีต่อผู้หญิงและความดีของสตรีในการตอบโต้เพื่อปฏิเสธคุณค่าของวาทกรรมพรหมจารี

วาทกรรมพรหมจารี พ.ศ.2472-2513

วาทกรรมความรักที่มีต่อผู้ชายภายใต้ฐานคิดปีศาจไปโดยยังคงเป็นปัจจัยเบื้องหลังกำกับวาทกรรมพรหมจารีระหว่างปี พ.ศ.2472-2513 หนังสือพิมพ์ได้ต่อยอดการสร้างความหมายของความบริสุทธิ์ของผู้หญิงจนทำให้ความหมายของวาทกรรมพรหมจารีมิได้คงอยู่เพียงแค่สัญลักษณ์แห่งความดีงามของผู้หญิงเท่านั้น หากได้ปริแตก (rupture) ความหมายไปสู่ การทำให้ผู้หญิงต้องเหยียดผู้หญิงด้วยกันเอง โดยนับนี้มี “ชนชั้น” ภายใต้การกำกับของปีศาจไปโดยเป็นปัจจัยเบื้องหลังที่สำคัญ

การเผยตัวของวาทกรรมเพศห้ามพูดในห้วงเวลานี้ได้เข้ามาทำหน้าที่กำกับห้ามมิให้สาวพรหมจารี พูดคุยสนทนาถึงเรื่องเพศสัมพันธ์ เบื้องหลังวาทกรรมเพศห้ามพูดก็คืออุดมการณ์กุลสตรีและปีศาจไปโดย อีกด้านหนึ่งวาทกรรมพรหมจารียังคงถูกผลิตซ้ำและสืบสายความหมายต่อมาจากการความเชื่อของสื่อสตรียุคบุกเบิกที่พร่ำสอนให้ผู้หญิงรักษาพรหมจารีเพื่อแลกความรักจากชาย วาทกรรมพรหมจารีถูกเพิ่มมูลค่าความศักดิ์สิทธิ์ด้วยการปริแตกความหมาย (rupture) ไปสู่ การรักษาพรหมจารีเพื่อความเป็นแม่ที่ดีของลูก โดยมีเบื้องหลังคือปีศาจไปโดย เพราะผู้ชายมีหลักคิดในการเลือกผู้หญิงมาเป็นภรรยาว่า เธอคนนั้นต้องเป็นสาวบริสุทธิ์เพื่อที่ว่าจะได้เป็นแม่ที่ดีของลูกต่อไป

ผลจากการที่สังคมปลูกฝังวาทกรรมพรหมจารีให้มีความสำคัญอย่างยิ่งยวดสำหรับชีวิตหญิงสาว หากเสียตัวให้กับชายใดแล้ว ก็ต้องตกเป็นเมียของชายคนนั้น หากไม่มีสัมพันธ์ทางเพศกับผู้ชายคนใหม่ก็จะกลายเป็นผู้หญิงไม่ดี วาทกรรมพรหมจารีจึงเป็นเครื่องมือที่ทำให้ผู้หญิงกลายเป็นวัตถุสำหรับการฉ้อคร่ำและนำไปสู่การเปลี่ยนสถานะสู่การเป็นเมีย ทั้งยังเป็นข้ออ้างในการสร้างความชอบธรรมให้ชายในการครอบครองหญิง และเป็นที่มาของการเผยตัวของวาทกรรมการปริแตก

ความหมาย (rupture) ของวาทกรรมพรหมจารีนี้ไปสู่วาทกรรมรักต้องผูกในพื้นที่ข่าว ซึ่งมีอุดมการณ์ปีศาจไปโดยกำกับอยู่เบื้องหลัง

หลังปี 2500 วาทกรรมพรหมจารีเริ่มมีการปรับความหมายใหม่ในลักษณะที่เป็นการกลายพันธุ์ (mutation) ซึ่งเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงของวาทกรรมที่ใช้ระยะเวลายาวนาน การกลายพันธุ์ของวาทกรรมจะนำไปสู่ผลในทางตรงข้ามจากความหมายเดิม กล่าวคือแต่เดิมนั้นพรหมจารีคือคุณสมบัติความดีงามของผู้หญิงที่ติดตัวอยู่บนร่างกาย ผู้หญิงจะมอบพรหมจารีให้ชายได้ก็เพราะต้องการแลกความรักจากชายคนนั้น หรือถ้าชายใดถูกสาวพรหมจารีปฏิเสธไม่รับรัก วิธีการที่จะได้เธอมาก็ต้องไปลุดคร่า แต่แล้วต่อมาคุณสมบัติดีงามของการมีพรหมจารีนั้นได้ถูกแยกส่วนออกจากเรือนร่างของสตรี พรหมจารีถูกทำให้กลายเป็นวัตถุสิ่งของที่สามารถนำป้ายราคามาติดและขายได้ พรหมจารีได้กลายเป็นสิ่งที่สามารถต่อรองราคาและตรวจสอบคุณภาพได้เหมือนสินค้าในตลาดทุนนิยม การกลายพันธุ์ (mutation) วาทกรรมพรหมจารีสู่ความเป็นสินค้าในพื้นที่โฆษณา จึงมีปัจจัยทุนนิยมและปีศาจไปโดยอยู่เบื้องหลัง

“วาทกรรมการแพทย์” ซึ่งเป็นภาควาทกรรมความรู้มีส่วนในการสร้างคุณค่าและความหมายให้กับพรหมจารีเช่นเดียวกัน ผลการรับรองของแพทย์ที่ปรากฏในข่าวข่มขืนเป็นเครื่องยืนยันว่าครั้งหนึ่งวาทกรรมการแพทย์ได้ทำหน้าที่สนับสนุนวาทกรรมพรหมจารีว่าเป็นสัญลักษณ์ของความบริสุทธิ์ของผู้หญิงสาวที่สามารถตรวจพิสูจน์ได้ ด้วยเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์

การตอบโต้ต่อวาทกรรมพรหมจารี มีการใช้วาทกรรมสุภาพบุรุษโดยปริแตก (rupture) ความหมายเพิ่มเติมจากความรักที่ผู้ชายมีต่อผู้หญิงและความดีของสตรี มาสู่เหตุผลเบื้องหลังที่ว่าเพราะทั้งเธอและฉันต่างก็ชั่วพอกัน พรหมจารีจึงกลายเป็นเรื่องไร้ความหมาย นอกจากนี้ “ชนชั้น” ยังเป็นอีกปัจจัยสำคัญที่อยู่เบื้องหลังวาทกรรมสุภาพบุรุษ ในกรณีที่ผู้ชายมีสถานะทางชนชั้นต่ำกว่าผู้หญิง การเสียความบริสุทธิ์ของผู้หญิงให้ผู้ชายคนอื่นมาก่อนจึงไม่ใช่เรื่องสำคัญ

อีกด้านหนึ่งของวาทกรรมทางการแพทย์ได้แสดงบทบาทในฐานะที่เป็นวาทกรรมโต้กลับวาทกรรมพรหมจารี เมื่อมีการเปิดเผยข้อมูลทางการแพทย์ผ่านนิตยสารสตรีว่าเยื่อพรหมจรรย์ไม่ใช่สัญลักษณ์ของความบริสุทธิ์อีกต่อไป การมีอยู่หรือขาดไปของพรหมจรรย์อาจไม่ได้มาจากเหตุของการเสียตัวให้แก่ชายแต่เพียงประการเดียว วาทกรรมทางการแพทย์ได้แสดงภาคปฏิบัติการแตกหักทางวาทกรรม (break) เพราะเป็นการสร้างความหมายใหม่ของพรหมจารีแบบฉับพลัน เนื่องจากในช่วงเวลาเดียวกันนี้วาทกรรมทางการแพทย์ยังทำหน้าที่ในการสนับสนุนคุณค่าของวาทกรรม

พรหมจารีดังที่ปรากฏว่ามีการใช้ข้อมูลทางการแพทย์ยืนยันหลักฐานว่าผู้หญิงที่ถูกข่มขืนนั้นจะต้องมีร่องรอยการฉีกขาดของเยื่อพรหมจารีย์ การเผยความหมายอีกด้านของวาทกรรมการแพทย์เพื่อปฏิเสธคุณค่าของพรหมจารี แสดงให้เห็นถึงความยกย่องของวาทกรรมที่ไม่แน่นอน พลิกผัน หักเหออยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้การให้ความรู้ด้านเพศศึกษา ถือเป็นอีกความพยายามของสังคมยุคนี้ในการใช้ความรู้ทางการแพทย์มาช่วยในการรื้อถอนวาทกรรมพรหมจารี แทนที่สังคมจะสอนให้ผู้หญิงยึดมั่นในคุณค่าของพรหมจารี โดยให้เพียงเหตุผลเดียวแบบตายตัวที่ว่าต้องรักษาไว้เพื่อชายผู้เป็นสามีคนเดียวเท่านั้น โดยไม่ได้ป้อนความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศที่เหมาะสมให้กับเด็กผู้หญิง กลับทำให้เรื่องเพศกลายเป็นเรื่องเร้นลับที่กุลสตรีไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว ยิ่งเป็นการตอกย้ำความเข้าใจแบบผิดๆ ที่เป็นการทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมระหว่างหญิงชายมากขึ้น

วาทกรรมพรหมจารี พ.ศ.2514-2519

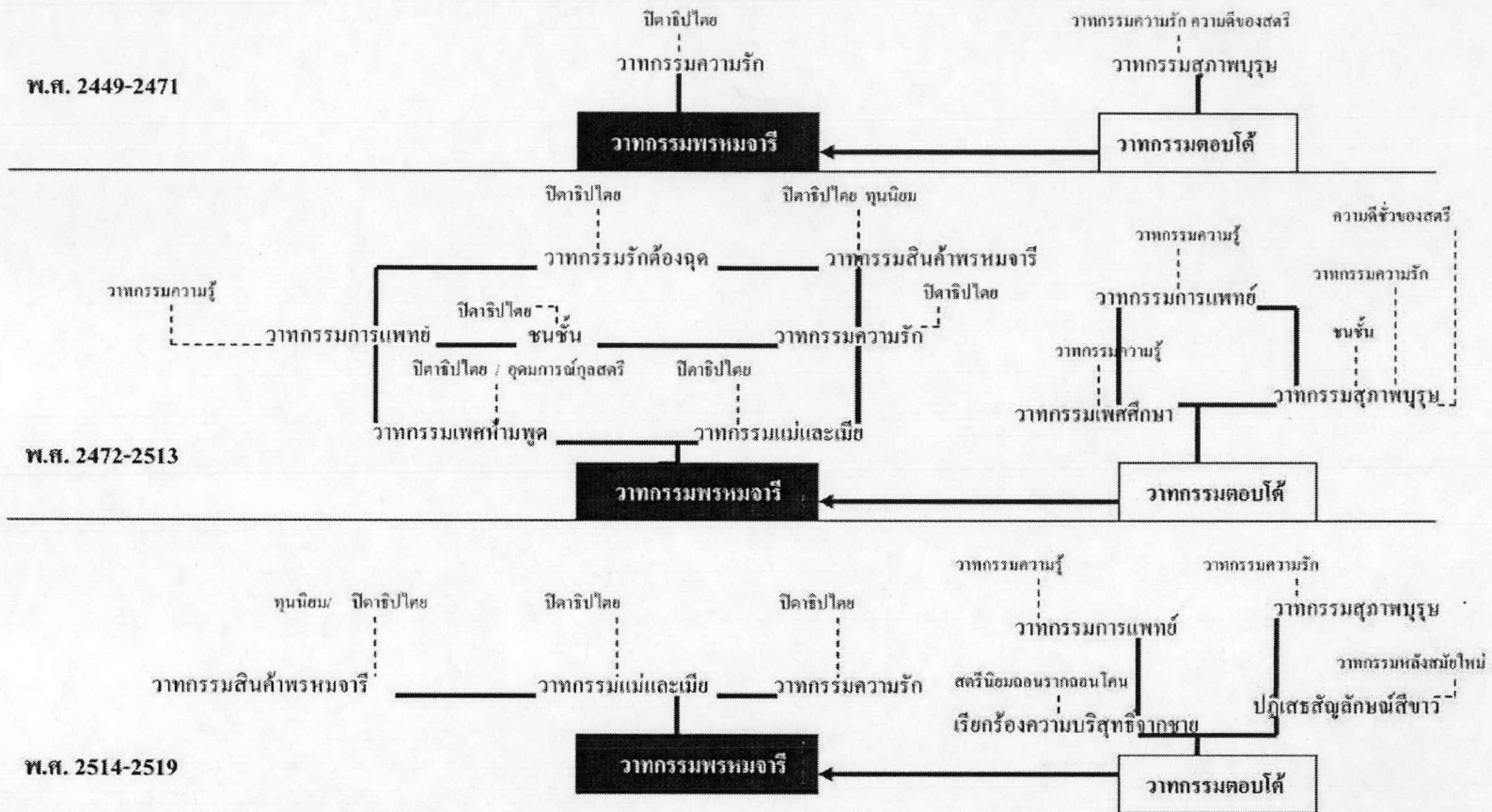
วาทกรรมพรหมจารีที่สืบทอดต่อมาจากยุคก่อนหน้านี้มีเพียง วาทกรรมพรหมจารีในฐานะสินค้า ซึ่งมีทุนนิยมและปิตาธิปไตยอยู่เบื้องหลัง วาทกรรมความเป็นแม่และเมียที่ดี และวาทกรรมความรักภายใต้การกำกับของปิตาธิปไตย ขณะที่วาทกรรมรักต้องหลุด วาทกรรมการแพทย์ วาทกรรมเพศห้ามพูด และ ชนชั้น ได้สูญหายไปจากสนามวาทกรรมในช่วงปี พ.ศ.2514-2519 ส่วนวาทกรรมภาคตอบโต้ที่ยังคงสืบสายต่อมาจากยุคก่อน ได้แก่ วาทกรรมการแพทย์และวาทกรรมสุภาพบุรุษ เฉพาะในส่วนวาทกรรมสุภาพบุรุษ ปัจจัยเบื้องหลังที่กำกับความแข็งแกร่งของวาทกรรมชุดนี้คงเหลือแต่เพียงวาทกรรมความรักเท่านั้น

วาทกรรมภาคต่อสู้ที่ได้ปรากฏขึ้นใหม่ได้แก่ การเรียกหาความบริสุทธิ์จากชาย ซึ่งอยู่ภายใต้กรอบคิดสตรีนิยมสายถอนรากถอนโคนที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความคิดการต่อสู้ต่อการกดขี่ทางเพศซึ่งปิตาธิปไตยกดทับให้ผู้หญิงเจ็บเสียดในเรื่องเพศมาช้านาน สังคมมักเรียกหาแต่ความบริสุทธิ์จากผู้หญิงแต่เพียงฝ่ายเดียว การเรียกร้องให้ผู้ชายเป็นฝ่ายรักษาความบริสุทธิ์บ้างนั้น เป็นวาทกรรมได้กลับวาทกรรมพรหมจารีที่พอจะปรากฏอยู่บ้างในพื้นที่สื่อ เป็นการสวมรอยวาทกรรม (role reversal) ด้วยการนำวาทกรรมชุดเดิมที่ผู้ชายเคยใช้ในการกดขี่ผู้หญิงมาเป็นวาทกรรมต่อสู้เป็นการคงความหมายเดิมของวาทกรรมนั้นไว้แต่สิ่งที่เปลี่ยนคือตัวผู้ใช้วาทกรรม

ในภาคการต่อสู้ยังมีการสะท้อนความคิดการต่อต้านวาทกรรมพรหมจารีในลักษณะแตกหัก (break) เป็นการต่อสู้เชิงความหมายแบบแนวคิดหลังสมัยใหม่ด้วยการปฏิเสธสีขาวซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของพรหมจารีเพื่อต้านวาทกรรมหลักคือชนบประเพณีในสังคมที่ให้ความหมายสีขาวมีคุณค่าเทียบเท่ากับความบริสุทธิ์ของสาวพรหมจารี อย่างไรก็ตามปฏิบัติการต่อสู้เพื่อรื้อถอนวาทกรรมพรหมจารีตั้งแต่ปี พ.ศ.2449 เป็นต้นมา ไม่ปรากฏว่ามีผู้หญิงลุกขึ้นมาตอบโต้ต่อวาทกรรมชุด

นี้ด้วยตัวเอง จึงเป็นข้อสังเกตของเนื้อหาในส่วนของวาทกรรมพรหมจรรย์ที่ว่า ผู้ชายมีบทบาททั้งเป็นผู้พราศผลาญพรหมจรรย์ไปจากผู้หญิงแต่ขณะเดียวกันยังเป็นผู้คืนกลับคุณค่านั้นให้แก่หญิง เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงพลังอำนาจด้านมืดของปีศาจปิตาธิปไตยและด้านสว่างของวาทกรรมสุภาพบุรุษไปพร้อมๆกัน

ภาพที่ 6.2 วาทกรรมพหุมจารี

6.1.1.3 วาทกรรมว่าด้วยเรื่องการทำแท้ง พ.ศ. 2500-2519

วาทกรรมว่าด้วยการทำแท้ง เผยตัวขึ้นอย่างจริงจังบนพื้นที่สื่อในสังคมไทยตั้งแต่หลังปี 2500 เป็นต้นมา ปัจจัยเบื้องหลังวาทกรรมชุดนี้ได้แก่ กฎหมาย เมื่อประเทศไทยประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญาในเดือนมกราคม พ.ศ. 2500 ก็ได้มีการปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับความผิดฐานทำแท้งให้ทั้งลูกและบรรจุไว้ในมาตรา 301-305 ซึ่งวางบทลงโทษเกี่ยวกับการทำแท้งไว้โดยใช้วิธีการลงโทษผู้หญิงที่ทำแท้งตลอดจนผู้เกี่ยวข้องในลักษณะเดียวกับกฎหมายอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการที่คนหนึ่งฆ่าคนอื่นคนหนึ่ง ปัจจัยเบื้องหลังกรอบคิดของกฎหมายนี้ได้แก่ การเมือง และปีศาจปไต

อุดมการณ์ที่ทำหน้าที่ควบคุมวาทกรรมการทำแท้งระหว่าง พ.ศ. 2500-2519 อยู่ภายใต้ ประเพณี วัฒนธรรม และศีลธรรมอันดีงาม ซึ่งมีฐานคิดแบบเดียวกับปีศาจปไต กรอบคิดนี้ ทำให้สังคมมีความเชื่อแบบตายตัวว่าหญิงที่ทำแท้งนั้นคือพวกใจแตกที่อยู่นอกขนบธรรมเนียมประเพณี และนำมาสู่ปัจจัยเบื้องหลังวาทกรรมอีกประการหนึ่ง คือ “วาทกรรมทำแท้งเสรี” ซึ่งนำเข้ามาจากตะวันตก และถูกทำให้มีความหมายในแง่ลบตามกรอบประเพณี วัฒนธรรม และศีลธรรมอันดีงามของไทยที่เชื่อว่าวาทกรรมทำแท้งเสรีนี้จะทำให้ผู้คนมีเพศสัมพันธ์กันอย่างง่ายดาย

หนังสือพิมพ์ได้นำเสนอข่าวการทำแท้งโดยมิได้มุ่งเน้นแต่การนำเสนอข้อเท็จจริงแต่เพียงอย่างเดียว แต่ได้สร้างความไม่ต่อเนื่องในลักษณะแตกหัก (break) จากวาทกรรมชุดเดิมก่อนปี 2500 ซึ่งปลอดการให้ความหมายประณามผู้หญิงที่ทิ้งลูก มาสู่การเผยตัวของวาทกรรมแม่ใจยักษ์/มารหัวชน วาทกรรมชุดนี้ได้กลายเป็นไวยากรณ์หลักของการเขียนข่าวการทำแท้งหลังปี 2500 เพราะเพียงแค่เป็นการทำแท้งเท่านั้น การสรุปเหมารวมโดยหนังสือพิมพ์ สร้างความหมายประณามผู้หญิงที่ทำแท้งว่า “เป็นพฤติกรรมที่ชั่วร้าย” ก็จะเกิดขึ้น

ในส่วนของวาทกรรมภาคต่อสู้ ปรากฏข้อมูลว่าวาทกรรมทางการเมืองนอกจากทำหน้าที่ต่อต้านการทำแท้ง ในอีกด้านยังได้แสดงความยกย่องต่อวาทกรรมหลักด้วยการสร้างวาทกรรมรณรงค์สนับสนุนการทำแท้งไปด้วยในขณะเดียวกัน โดยการอ้างอิงข้อมูลเชิงสถิติซึ่งเป็นกลยุทธ์สำคัญในการสะท้อนเสียงเงียบของผู้หญิงจำนวนมากภายในสังคมซึ่งมีความต้องการทำแท้ง นอกจากนี้เริ่มมีการอ้างอิงวาทกรรมสิทธิสตรีเพื่อใช้ในการต่อสู้เพื่อเสรีภาพและสิทธิในร่างกายภายใต้กรอบวาทกรรมสตรีนิยมสายถอนรากถอนโคนซึ่งให้ความสำคัญกับร่างกายและสิทธิทางเพศของผู้หญิง

6.1.1.4 วาทกรรมว่าด้วยเรื่องการคุมกำเนิด

วาทกรรมว่าด้วยการคุมกำเนิด พ.ศ. 2475-2486

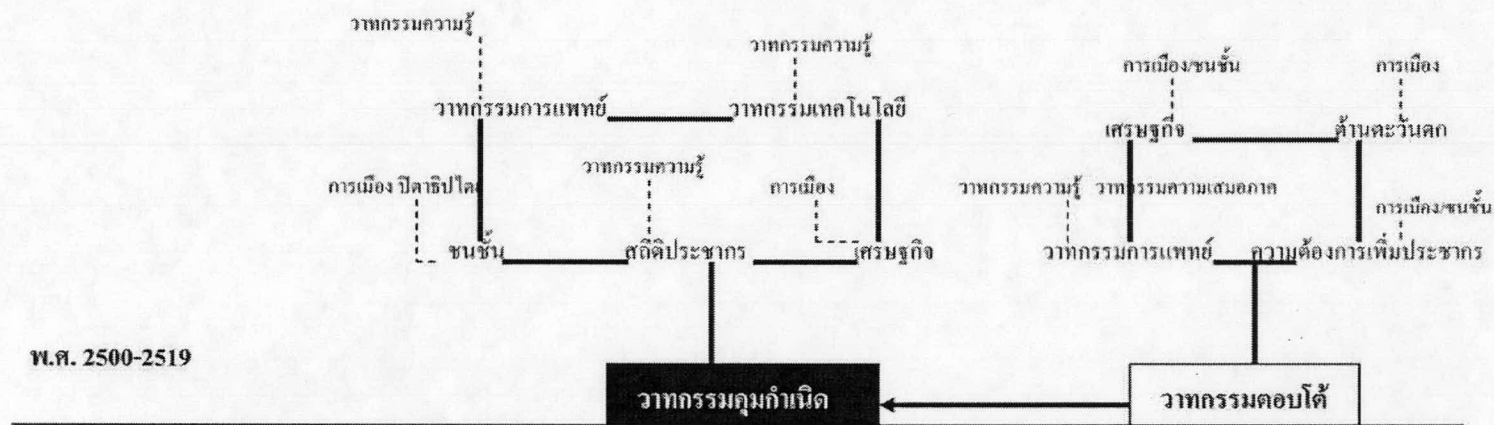
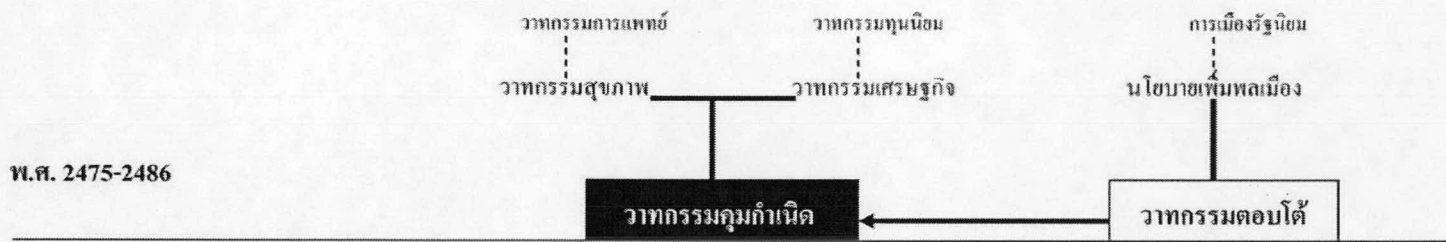
วาทกรรมว่าด้วยการคุมกำเนิดในช่วงปี พ.ศ. 2475-2486 มีเนื้อหามุ่งเน้นที่ประโยชน์เชิงสุขภาพของสตรีและการประหยัดเชิงเศรษฐกิจของครอบครัว โดยมีวาทกรรมทางการแพทย์และอุดมการณ์ทุนนิยมอยู่เบื้องหลัง อย่างไรก็ตามวาทกรรมการคุมกำเนิดยังไม่อาจพัฒนาไปสู่การเป็นวาทกรรมหลักในสังคมได้ ด้วยหลังจากนั้นไม่นานสังคมไทยได้ก้าวเข้าสู่ยุครัฐนิยมรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งมีนโยบายส่งเสริมการมีลูกมากเพื่อการสร้างชาติให้เป็นมหาอำนาจ โดยนัยนี้รัฐจึงต่อต้านการคุมกำเนิดอย่างเปิดเผย วาทกรรมว่าด้วยการส่งเสริมการมีลูกมากจึงเข้ามาแทนที่แล้วผลักดันให้วาทกรรมว่าด้วยการคุมกำเนิดหลุดหายออกไปจากพื้นที่สื่อ

วาทกรรมว่าด้วยการคุมกำเนิด พ.ศ. 2500-2519

เมื่อสังคมไทยเข้าสู่ยุคแห่งการพัฒนาในสมัยรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ความไม่ต่อเนื่องของวาทกรรมว่าด้วยการคุมกำเนิดได้หวนกลับมาคืนพื้นที่สื่ออีกครั้ง ปัจจัยเบื้องหลังวาทกรรมนี้ได้แก่ วาทกรรมทางการแพทย์ซึ่งรัฐใช้เป็นข้ออ้างว่าการคุมกำเนิดจะเป็นผลดีต่อสุขภาพของแม่และเด็ก สถิติการเพิ่มขึ้นของประชากรกลายเป็นสิ่งที่สร้างความชอบธรรมในความจำเป็นของการคุมกำเนิด รวมถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัญหาความยากจนสามารถแก้ไขได้ถ้ามีการคุมกำเนิด นอกจากนี้เทคโนโลยีในการคุมกำเนิดได้ถูกใช้ในการอ้างอิงถึงความก้าวหน้า ความเชื่อถือได้ และความปลอดภัยในการคุมกำเนิด ปัจจัยสุดท้ายที่อยู่เบื้องหลังวาทกรรมคือ “ชนชั้น” ได้ทำให้ ผู้หญิงชนชั้นล่างที่ยากจนกลายเป็นต้นเหตุของปัญหาประชากร ไม่ใช่ผู้หญิงชนชั้นกลางหรือชนชั้นสูง ดังนั้นคนกลุ่มนี้จึงเป็นเป้าหมายแรกในนโยบายการคุมกำเนิดของรัฐ ขณะที่ผู้ชายหลุดหายออกจากวาทกรรมชุดนี้

ในส่วนของวาทกรรมภาคต่อต้าน เป็นปฏิกิริยาคัดง้างจากฝ่ายรัฐด้วยตนเอง คือ ฝ่ายรัฐบางส่วนอ้างความต้องการกำลังพลในการพัฒนา ตัวเลขในเชิงปริมาณว่าด้วย “จำนวนประชากรที่คิดว่ายังมีเล็กน้อย” “พื้นที่ทำกินที่ยังเหลืออยู่มาก” รวมทั้งความคิด “ไม่ยอมตามฝรั่ง” ได้ถูกนำมาใช้ในการสร้างความชอบธรรมให้กับวาทกรรมต่อต้าน และผลกระทบการคุมกำเนิดในกรณีที่จำเป็นให้เป็นเรื่องของคนยากจน โดยนัยนี้แสดงให้เห็นการซ่อนตัวของปัจจัยเบื้องหลังทางการเมืองและอุดมการณ์เหยียดชนชั้นที่อยู่ในระบบคิดทั้งของ รัฐ นักวิชาการ และแพทย์ ในวาทกรรมว่าด้วยการคุมกำเนิด นอกจากนี้วาทกรรมทางการแพทย์ได้เริ่มต้นทำหน้าที่เสนอทางเลือกในการคุมกำเนิด ด้วยการให้ผู้ชายเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อความเสมอภาคเท่าเทียมกันเป็นครั้งแรก อย่างไรก็ตาม

ตามยังไม่ปรากฏเสียงต่างๆของผู้หญิงในการต่อสู้ต่อวาทกรรมว่าด้วยการคุมกำเนิดนับแต่ 2500-2519

ภาพที่ 6.4 วาทกรรมว่าด้วยเรื่องการค่อมกำเนิด

6.1.1.5 วาทกรรมความงาม

วาทกรรมความงาม พ.ศ. 2449-2495

วาทกรรมความงามที่ปรากฏบนพื้นที่สื่อระหว่างปี พ.ศ. 2449-2495 ได้แก่ วาทกรรมความงามตาม “สมัยนิยม” ภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยม เป็นดั่งประตูปานแรกที่ชักนำให้ผู้หญิงบริโภคนิสัยความงามแบบไม่สิ้นสุด ในห้วงเวลาเดียวกันนี้ วาทกรรมความงามแบบตะวันตกได้ปรากฏขึ้น โดยมีการเมืองแบบชาตินิยมที่ต้องการใช้การแต่งกายแบบตะวันตกเพื่อการสร้างชาติไทยให้ทัดเทียมอารยประเทศ เป็นปัจจัยกำกับอยู่เบื้องหลัง ความไม่ต่อเนื่องของวาทกรรมความงามด้านการแต่งกายแบบตะวันตกที่ปรากฏขึ้น เป็นการค่อยๆ เปลี่ยนหรือ ผันแปร (transformation) ภายใต้ระยะเวลาอันยาวนาน การผันแปรของวาทกรรมดังกล่าวนี้ไม่อาจบรรลุผลให้ทั่วทั้งองค์สังคมจนสามารถเปลี่ยนเป็นความงามแบบตะวันตกได้ทั้งหมดอย่างฉับพลัน ดังนั้นการที่รัฐบาลรัฐนิยมของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ใช้อำนาจทางการเมืองเข้ามาควบคุมบังคับ จึงส่งผลให้กระบวนการผันแปร (transformation) ของวาทกรรมความงามแบบไทยสู่ความงามแบบตะวันตกทำงานต่อมาภายใต้ระยะเวลาอันยาวนาน ผลของการเข้าแทรกของปัจจัยการเมืองได้ทำให้ตั้งแต่สมัยรัฐนิยมเป็นต้นมา การแต่งกายแบบหม่อมฟ้าหญิงกระเบนไม่ใช่เครื่องนุ่งห่มในชีวิตประจำวันของผู้หญิงไทยสมัยใหม่ อีกต่อไป ปัจจัยการเมืองรัฐนิยมได้นำการแต่งกายแบบตะวันตกเข้ามาบังคับใช้ต่อสตรีไทยถ้วนหน้าอย่างไร้ข้อยกเว้น

อีกประเด็นของความไม่ต่อเนื่องของวาทกรรมความงามคือการเผยตัวของวาทกรรมสุขภาพเพื่อความงาม การเมืองได้ทำให้วาทกรรมความผอมแตกหัก (break) แยกขาดออกจากวาทกรรมความงามของหญิงไทย ในอีกมุมหนึ่งการเมืองได้ประกาศความหมายของวาทกรรมความอ้วน ซึ่งแต่เดิมเคยมีความหมายสัมพันธ์กับความมีสุขภาพดีแต่เพียงอย่างเดียว มาสู่ความหมายความอ้วนเพื่อการสร้างชาติให้เป็นมหาอำนาจไปพร้อมๆ กับการมีสุขภาพดีด้วยในขณะเดียวกัน โดยนัยนี้วาทกรรมสุขภาพเพื่อความงามมิได้มีเบื้องหลังคือวาทกรรมการแพทย์เป็นตัวกำกับเท่านั้น หากแต่การเมืองต่างหากที่มีอำนาจในการนิยามความหมายของการมีสุขภาพดีเพื่อการสร้างชาติ

วาทกรรมความรักจากผู้ชายเป็นอีกปัจจัยที่ได้สร้างความแข็งแกร่งให้กับวาทกรรมความงาม วาทกรรมชุดนี้ได้กลายเป็นสิ่งที่ผู้หญิงยอมรับและไม่คิดตั้งคำถามตลอดยุคสมัย ขณะที่วาทกรรมความงามคืออำนาจแสดงให้เห็นว่า ความงามได้ทำให้ผู้หญิงเกิดความรู้สึกถึงการได้ครอบครอง เป็นผู้ชนะ เป็นที่พึงปรารถนา และมีอำนาจเหนือผู้ชาย ปัจจัยเบื้องหลังวาทกรรมความงามคืออำนาจได้แก่ ปิตาธิปไตย และทุนนิยมที่สนับสนุนให้ผู้หญิงมีอำนาจในความงามจากการซื้อสินค้าต่างๆ

อีกด้านหนึ่งของวาทกรรมความงามแท้จริงแล้วคือพื้นที่ของการต่อสู้ระหว่างชนชั้น
ปริมณฑลของความงามที่ปรากฏในโฆษณาแอบแฝงการสะท้อนอุดมการณ์ชนชั้นเอาไว้อย่างแยบ
ยล โฆษณาสินค้าความงามทำหน้าที่ในการผลิตซ้ำอุดมการณ์ของชนชั้นสูงให้กลายเป็นวาทกรรม
หลักในสังคม วาทกรรมความงามได้ถ่ายทอดความปรารถนาในการเลื่อนสถานะทางสังคมจากชน
ชั้นล่างไปสู่ชนชั้นสูงให้กับผู้หญิงมาเป็นเวลาช้านาน เบื้องหลังชนชั้นในความงามได้แก่ ทุนนิยม
และปีศาจปิศาจ

ในภาคการต่อสู้ต่อวาทกรรมความงาม สื่อได้พยายามปรับเปลี่ยนนิยามคุณค่าความงาม
ภายนอกของเรือนกายมาสู่ความงามภายใน ผู้หญิงควรดูแลใส่ใจในสุขภาพ ทั้งยังต้องมีความดีและ
ความรู้ ซึ่งเป็นความงามที่จริงยั่งยืนกว่าความงามเพียงรูปร่างภายนอก

วาทกรรมความงาม พ.ศ. 2496-2519

ปัจจัยเบื้องหลังวาทกรรมความงามชุดเดิมที่ถูกส่งต่อจากยุคก่อนหน้าได้แก่ ปัจจัยชนชั้น
และวาทกรรมความรัก ส่วนวาทกรรมความงามที่มีการปรับเปลี่ยนปัจจัยเบื้องหลัง ได้แก่ วาทกรรม
สุขภาพ และวาทกรรมความงามคืออำนาจ ในส่วนของวาทกรรมสุขภาพได้มีการปรับเปลี่ยน
องค์ประกอบ เมื่อหมดยุครัฐนิยม ปัจจัยการเมืองที่เคยอยู่เบื้องหลังความงามแบบมีสุขภาพดีได้สูญ
หายออกจากสนามวาทกรรม อุดมการณ์ปีศาจปิศาจถือเป็นอำนาจชุดใหม่ที่เข้ามาเบียดขับอำนาจ
การเมืองชุดเดิม เป็นยุทธวิธีของการผันแปร (transformation) ของวาทกรรม ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลง
และการเข้าแทนที่ของวาทกรรมแบบค่อยเป็นค่อยไป แบบใช้ระยะเวลา เพราะแต่เดิมในปี 2481
วาทกรรมอ่อน-ผอมยังมีบทบาทต่อเรือนร่างสตรีควบคู่กัน แม้ว่าในส่วนของวาทกรรมความผอม
จะมีเบื้องหลังเพื่อสุขภาพของผู้หญิงเป็นหลักใหญ่ การผูกโยงความผอมสุขภาพดีเข้ากับความงาม
แม้ไม่ได้บ่งชี้ชัดเจนว่าเป็นความงามเพื่อใคร แต่นั่นก็เป็นการสะท้อนให้เห็นเงาเงาของอำนาจ
ปีศาจปิศาจอยู่บ้างแล้วตั้งแต่ปี 2481 ดังนั้นการเข้ามามีอำนาจอย่างเต็มตัวของปีศาจปิศาจในวาท
กรรมความผอมหลังปี 2500 ซึ่งเป็นช่วงที่ปัจจัยการเมืองถอยฉากออกไปแล้วนั้น แสดงให้เห็นถึง
กระบวนการทำงานของปีศาจปิศาจที่ค่อยๆ คืบคลานเข้ามาเปลี่ยนแปลงของพลังอำนาจใหม่ใน
พื้นที่จึงมีผลให้วาทกรรมนั้นผันแปร (transformation) กลายเป็นวาทกรรมในรูปแบบใหม่ เป็น
ความผอมที่มีไว้เพียงเพื่อสุขภาพดีเท่านั้นแต่ยังเพื่อผู้ชายอีกด้วย นอกจากนี้เบื้องหลังวาทกรรม
สุขภาพดีในห้วงเวลานี้ ยังมีวาทกรรมทางการแพทย์เข้ามากำกับอย่างใกล้ชิด

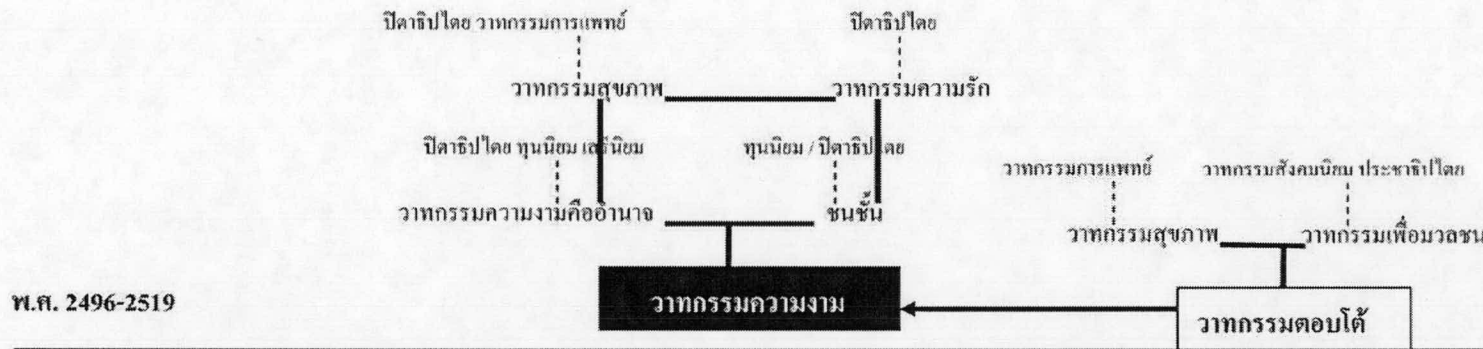
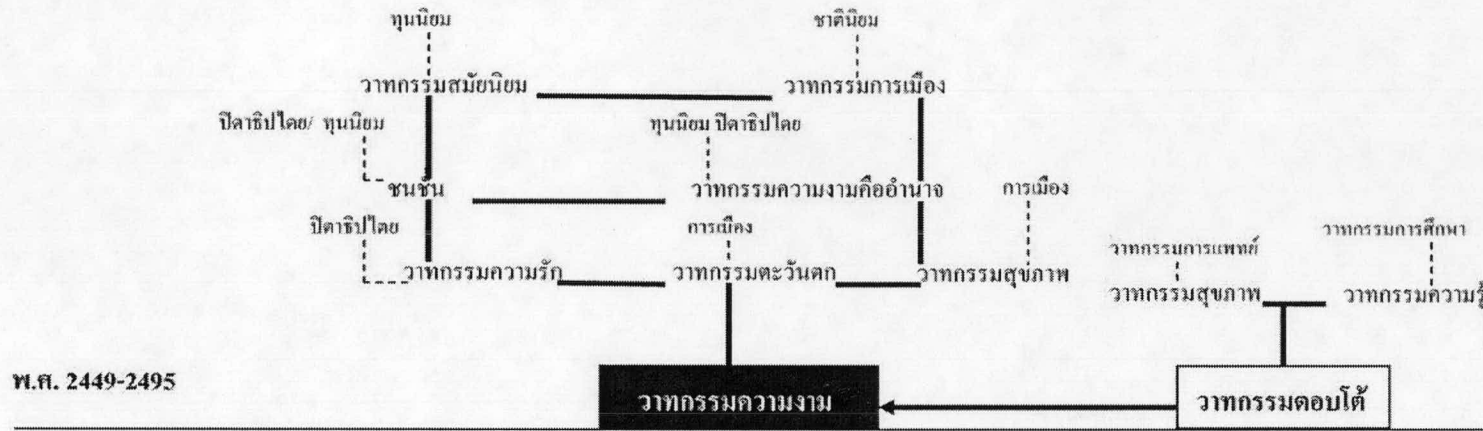
ในอีกมุมหนึ่งของสนามวาทกรรม “วาทกรรมความงามคืออำนาจ” ได้ปริแตก (rupture)
ความหมาย จากความงามที่ได้ทำให้สตรีมีอำนาจเหนือบุรุษ มาสู่ ความหมายของอำนาจในทางให้

คุณประโยชน์แก่ผู้หญิงในหลากหลายรูปแบบ เช่น ให้ความเป็นอิสระ การมีตำแหน่งทางสังคม การมีอำนาจเหนือกาลเวลาเหนือประเพณี การเป็นตัวของตัวเอง การเป็นผู้มีสติปัญญา และมีความก้าวหน้าต่างๆ ปัจจัยเบื้องหลังที่เพิ่มเข้ามาเหล่านี้ เป็นภาพสะท้อนของ อุดมการณ์เสรีนิยมที่ส่งเสริมให้ผู้หญิงมีพื้นที่ทางสังคมเท่าเทียมกับชาย อีกด้านหนึ่งก็ยังคงมีปัจจัยทุนนิยมแฝงตัวอยู่ดังที่ปรากฏ โฆษณาสินค้าเพื่อความงามทั้งหลายซึ่งผู้หญิงยังคงเป็นลูกค้าคนสำคัญของสินค้าประเภทนี้

การเปิดเผยความหมายไปสู่ความงามเพื่อความก้าวหน้า สิทธิ เสรีภาพ เสมอภาค ความเท่าเทียม ประชาธิปไตย ฯลฯ เหล่านี้เมื่อพิจารณาอีกแง่มุมหนึ่งคือการกลายพันธุ์ (mutation) ของวาทกรรมวัตถุทางเพศ ซึ่งเป็นรากเดิมของวาทกรรมความงาม เป็นกระบวนการซึ่งค่อยๆ เปลี่ยนความเป็นวัตถุทางเพศซึ่งได้เผยตัวมานานแล้วในพื้นที่สื่อ โดยปรากฏในโฆษณาสินค้าความงามซึ่งใช้เรือนร่างสตรีเป็นจุดขายตั้งแต่ ทศวรรษ 2460 มาสู่ความงามเพื่ออำนาจ เพื่อความก้าวหน้าของสตรีอำนาจของผู้หญิงในความงามจึงไม่ได้ทำให้ผู้หญิงเป็นอิสระหลุดพ้นจากการควบคุมได้อย่างแท้จริง แต่เป็นเพียงการใช้อำนาจที่ซ่อนทับด้วยการกดขี่ของอำนาจอื่นอีกชั้นหนึ่งเท่านั้นเอง และเป็นกลเกมของวาทกรรมที่เมื่อกลายพันธุ์แล้วก็แทบที่จะไม่อาจขุดเจาะรากเหง้าแห่งการกดขี่ได้โดยง่าย

ในภาคการตอบโต้ต่อวาทกรรมความงาม ที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงจากเดิม ก็คือ การสร้างวาทกรรมที่มุ่งเน้นการพัฒนาความงามภายใน ช่วงกระแสประชาธิปไตยแบ่งบาน กลุ่มปัญญาชนหญิงในรั้วมหาวิทยาลัยเป็นแกนนำในการขยับขยายนิยามความงามแบบใหม่จากความงามรูปกายไปสู่ ความงามเพื่อมวลชนและสังคม ความงามเช่นนี้จะนำไปสู่การปฏิวัติสังคมและการเมือง และเป็นการสร้างนิยามความหมายที่ไม่เคยมีมาก่อน เท่ากับว่า ปัญญาชนหญิงได้ใช้อุดมการณ์ทางการเมืองแบบสังคมนิยม และประชาธิปไตยในการแตกหัก (break) กับความหมายของวาทกรรมความงามในแบบเดิม

ภาพที่ 6.5 วาทกรรมความงาม

6.1.1.6 วาทกรรมโสเภณี

วาทกรรมโสเภณี พ.ศ. 2449-2484

วาทกรรมโสเภณีที่ปรากฏบนพื้นที่สื่อในช่วงปี พ.ศ. 2449-2484 ได้แก่ วาทกรรมโสเภณีในความหมาย “โรคร้ายและอาชญากร” นิตยสารสตรีหัวก้าวหน้าในยุคบุกเบิกและหนังสือพิมพ์ต่างร่วมขบวนการเดียวกันในการผลิตซ้ำวาทกรรมประณามโสเภณี ด้วยการปริแตกความหมายของคำว่า “โสเภณี” จากเดิมที่ปรากฏใน พระราชบัญญัติป้องกันสัญจรโรค ร.ศ. 127 ว่า “หญิงที่รับจ้างทำข่าเราสำสอน โดยได้รับผลประโยชน์เป็นค่าจ้าง” ไปสู่การเรียกขานโสเภณีว่าเป็น “หญิงสัญจรโรค” “หญิงแพศยา” “หญิงงามเมือง” “สิ่งปฏิกูล” เป็นต้น ขณะที่ผู้ใช้บริการทางเพศซึ่งคือผู้ชายกลับหลุดรอดไปจากการถูกประกอบสร้างความหมายในครั้งนี้ แสดงให้เห็นถึงอำนาจของปิตาธิปไตยและรัฐ(การเมือง)ที่อยู่เบื้องหลัง นอกจากนี้ยังมีการควบคุมจับตามองโสเภณีภายใต้ปัจจัยเบื้องหลังวาทกรรมการแพทย์ และข้อมูลเชิงสถิติ โดยการกักกันโสเภณีไว้ใน “โสเภณีนิคม” ประหนึ่งเป็นผู้ป่วยที่อยู่ในระยะแพร่เชื้อ รัฐยังได้จัดทำสถิติเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนตัวของโสเภณี คล้ายกับการจัดเก็บข้อมูลอาชญากร ได้แก่ ข้อมูลด้าน อายุ เคยมีสามีมาแล้วกี่คน รายได้ สำนักที่สังกัด ชื่อเจ้าสำนัก ที่อยู่และแผนที่บ้าน สาเหตุที่เป็นโสเภณี ฯลฯ พร้อมกับถ่ายรูปพิมพ์ลายนิ้วมือ ไว้อย่างเป็นทางการเพื่อการสอดส่องดูแล นอกจากนี้พลังอำนาจของวาทกรรมพรหมจารีที่กำกับอยู่เบื้องหลังได้กลายเป็นต้นเหตุให้ผู้หญิงหลายคนยอมค้าประเวณี ภายใต้ฐานคิดที่ว่า “เมื่อเสียความบริสุทธิ์ไปแล้ว เธอจึงไม่มีคุณค่าเหลืออีก” โดยนัยนี้สิ่งที่แฝงตัวอยู่เบื้องหลังวาทกรรมพรหมจารีอีกชั้นก็คืออุดมการณ์ทุนนิยมและวาทกรรมกุลสตรี

กฎหมายซึ่งเป็นผลผลิตทางการเมือง เป็นปัจจัยที่เบื้องหลังที่สำคัญอีกประการหนึ่งของวาทกรรมโสเภณี การเผยตัวของวาทกรรมโสเภณีในพื้นที่สื่อนับจากปี 2451 เป็นผลมาจากการออกพระราชบัญญัติป้องกันสัญจรโรค ร.ศ. 127 (พ.ศ. 2451) ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื้อหาของกฎหมายได้บังคับให้หญิงโสเภณีทุกคนต้องรับการจดทะเบียนจากเจ้าพนักงานและให้มีการตรวจร่างกายเพื่อป้องกันโรค รวมทั้งสำนักโสเภณียังต้องจดทะเบียนด้วย ทั้งยังต้องมีรายชื่อหญิงโสเภณีพร้อมให้เจ้าหน้าที่ได้ตรวจตราเสมอ และต่อมาได้มีการขยายพื้นที่ในการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ในทุกๆมณฑลทั่วราชอาณาจักรไทย ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2456 เป็นต้นไป

ปัจจัยทางเศรษฐกิจเป็นอีกหนึ่งในเหตุผลที่ทำให้ ผู้หญิงต้องค้าประเวณี ดังที่ปรากฏข้อมูลในการต่อสู้ต่อวาทกรรมโสเภณี เมื่อนิตยสารสตรีหัวก้าวหน้าเรียกร้องให้มีการออกกฎหมายชั่วคราวเพียงชั่วคราว นิตยสาร “สตรีศัพท์” ได้สะท้อนปัจจัยการเป็นโสเภณีของผู้หญิงในทศวรรษ 2460 ว่า

เกิดจากความไม่รับผิดชอบของบิดาที่ไม่เลี้ยงดูภรรยาและบุตร ต้นเหตุของการขายตัวจึงมาจากผู้ชาย เมื่อหมดทางเลือกเพราะสังคมไม่เปิดโอกาสด้านอาชีพให้ ผู้หญิงจึงต้องมาขายตัวหากิน “สตรีศัพท์” จึงเสนอวิธีแก้ปัญหาดังกล่าวด้วยการออกกฎหมายให้ผู้ชายมีภรรยาได้เพียงคนเดียว เพื่อให้ผู้ชายจะสามารถเลี้ยงดูรับผิดชอบครอบครัวได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ โสเภณีในห้วงเวลานี้ยังได้มีโอกาสพูดผ่านสื่อและได้สร้างวาทกรรมหญิงชั่วเพราะชายเพื่อเป็นการโต้กลับอุดมการณ์ปีศาจไปไทย

วาทกรรมโสเภณี พ.ศ. 2485-2514

ปัจจัยเบื้องหลังวาทกรรมที่ถูกส่งต่อจากยุคก่อนหน้านี้มีเพียงวาทกรรมเศรษฐกิจ และกฎหมายเท่านั้น ส่วนวาทกรรมโสเภณีในความหมาย “โรคร้ายและอาชญากร” และ วาทกรรมพรหมจารี สูญหายไปจากสนามวาทกรรม วาทกรรมที่เผยตัวเข้ามาใหม่ ได้แก่ วาทกรรมโสเภณีในความหมาย “คนโง่-โรคจิต-กามวิปริต” เป็นการปริแตกความหมายจากรอยร้าวของวาทกรรมโสเภณีในฐานะเชื้อโรคร้ายและอาชญากรสู่วาทกรรมความหมายโสเภณีในฐานะคนโง่ โรคจิต และกามวิปริต โดยมีเบื้องหลังคือความรู้จากการวิจัย ได้เข้ามามีอำนาจเหนือการนิยามความหมายใหม่ของวาทกรรมโสเภณีบนพื้นที่สื่อ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยเบื้องหลังที่เผยตัวขึ้นมาใหม่ โดยปัญญาชนของยุคสมัย คือ จิตร ภูมิศักดิ์ ได้วิพากษ์วาทกรรมโสเภณีโดยใช้กรอบคิดสังคมนิยมแบบปีศาจไปไทย มองว่ารากที่มาของโสเภณีเกิดจากระบบฟัวเดียวเมียเดียว เป็นต้นเหตุสำคัญประการแรกที่ผลักดันให้ผู้หญิงกลายเป็นโสเภณีในยุคศักดินา ปัจจัยเบื้องหลังอีกประการคือ วาทกรรมตะวันตก สืบเนื่องจากผลพวงจากการเข้ามาตั้งฐานทัพอเมริกาในประเศไทยในสงครามเวียดนาม โสเภณีไทยจึงกลายเป็นสินค้าส่งออกในระบบทุนนิยม

การต่อสู้ต่อวาทกรรมโสเภณี หลังการออกพระราชบัญญัติปราบการค้าประเวณี พ.ศ.2503 สตรีนักสังคมสงเคราะห์และโสเภณีส่วนหนึ่งเรียกร้องให้มีการนำกฎหมายจดทะเบียนโสเภณีกลับมาใช้อีกครั้ง เพื่อเป็นการยกระดับให้เป็นอาชีพที่ถูกกฎหมาย โดยมีเบื้องหลังความคิดตามอุดมการณ์ทุนนิยมและเสรีนิยม นอกจากนี้รัฐยังมีวิธีคิดที่จะแก้ปัญหาโสเภณีด้วยการฝึกอาชีพให้การศึกษา ขณะที่นักสังคมสงเคราะห์ส่วนหนึ่งเห็นด้วยที่จะใช้การแต่งงานเป็นเครื่องมือแก้ปัญหาให้โสเภณีหลุดพ้นจากอาชีพค้าบริการทางเพศ ผู้เชี่ยวชาญและรัฐยังเห็นว่าการต่อสู้ต่อวาทกรรมโสเภณีนั้นยังต้องขยายการศึกษาไปที่การให้ความรู้เรื่องเพศ ภายใต้ศาสตร์ความรู้ที่ว่าด้วยเรื่อง “เพศศึกษา” ซึ่งถือเป็นของใหม่สำหรับสังคมไทยในขณะนั้น

วาทกรรมโสเภณี พ.ศ. 2515-2519

ปัจจัยเบื้องหลังวาทกรรมโสเภณีที่ยังคงสืบทอดมาจากยุคก่อนหน้าประกอบไปด้วย “กฎหมาย” ซึ่งมีอำนาจในการตราความหมายให้โสเภณีกลายเป็น “คนอื่น” ของสังคม “วาทกรรม

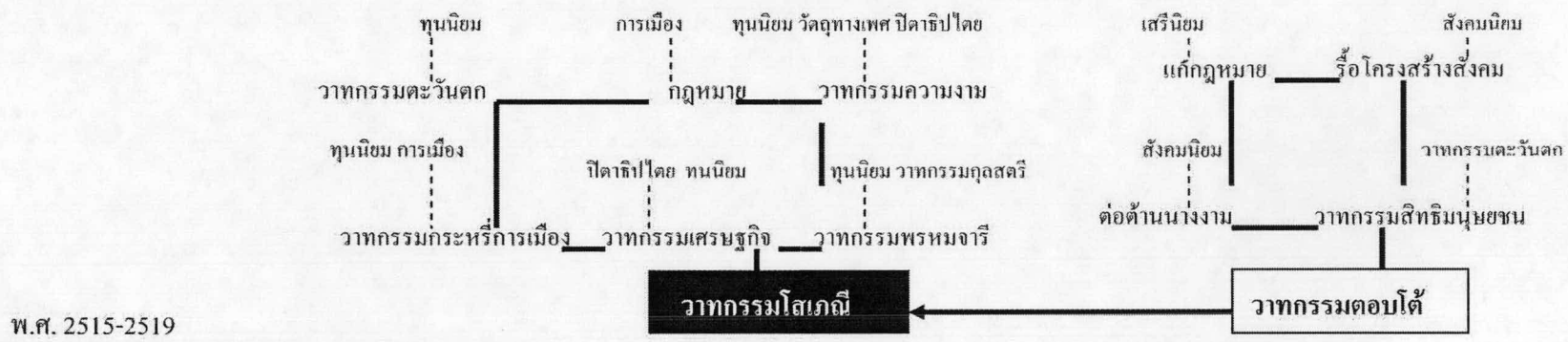
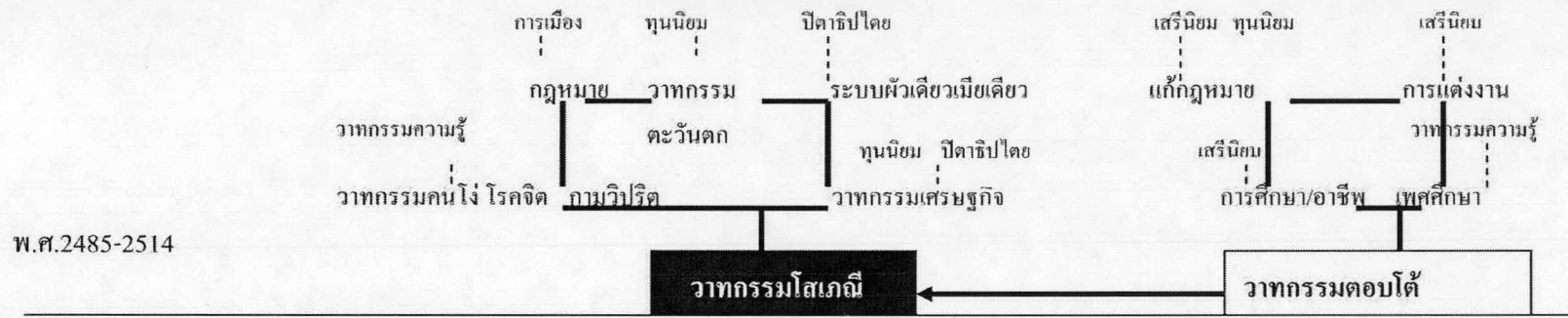
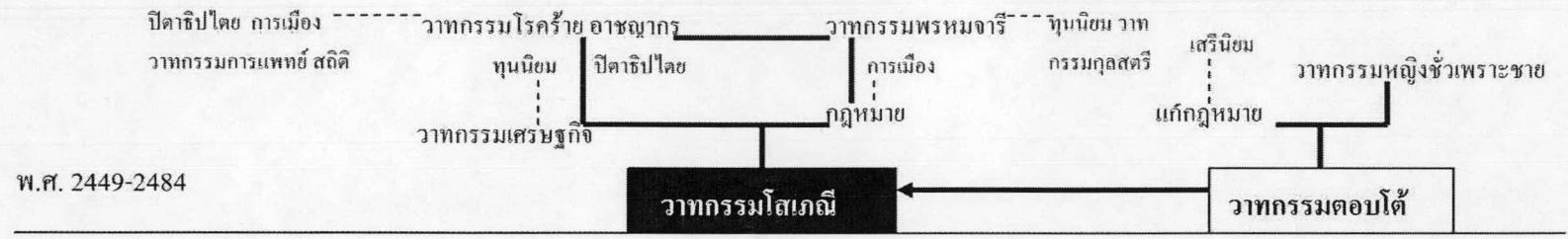
เศรษฐกิจ” ในมิติของความยากจนเป็นเหตุผลหลักที่ทำให้ผู้หญิงต้องค้าประเวณีให้แก่ผู้ชาย “วาทกรรมตะวันตก” ซึ่งเป็นผลพวงของการตั้งฐานทัพอเมริกัน ช่วงหลังสงครามเวียดนาม การค้าประเวณีได้พัฒนาไปสู่สินค้าส่งออกนอกประเทศ จนเป็นที่มาที่ทำให้กระทรวงการต่างประเทศต้องเข้มงวดกับการเดินทางไปต่างประเทศของผู้หญิงไทย และ “วาทกรรมพหุมหารี” ได้ทำหน้าที่สร้างความชอบธรรมให้กับโสเภณีในการเข้าสู่อาชีพค้าบริการทางเพศ

สำหรับวาทกรรมโสเภณีชุดใหม่ที่ได้ปรากฏขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2415-2519 ได้แก่ “วาทกรรมกระหรีการเมือง” ซึ่งมีได้เป็นเพียงการประณามนักการเมืองชายที่ขายตัวทางการเมืองเท่านั้น หากผู้ผลิตและใช้วาทกรรมชุดนี้ยังได้ทำหน้าที่ผลิตซ้ำการเหยียดหยามผู้หญิงซึ่งเป็นโสเภณีไปพร้อมๆ กันด้วย

“วาทกรรมความงาม” เป็นปัจจัยเบื้องหลังของวาทกรรมโสเภณีที่เผยตัวขึ้นมาใหม่ การประกวดนางงามถูกระบุว่ามีส่วนสัมพันธ์กับการค้าประเวณี ขณะเดียวกันการประกวดเหล่านี้ได้พยายามยกระดับตัวเองให้หลุดพ้นจากภาพของการค้าประเวณีด้วยการระบุคุณสมบัติของผู้เข้าประกวดว่าต้องไม่เคยประกอบอาชีพที่สังคมรังเกียจ ซึ่งหมายถึงอาชีพโสเภณีนั่นเอง เท่ากับเป็นการตอกย้ำสถานะความน่ารังเกียจของอาชีพค้าบริการทางเพศให้มากยิ่งขึ้น เบื้องหลังวาทกรรมความงามนี้ ถูกกลุ่มปัญญาชนหญิงในยุคประชาธิปไตยเบ่งบานวิพากษ์วิจารณ์ว่า มีเบื้องหลังที่คอยกำกับอยู่สามประการคือ ปิตาธิปไตย ทุนนิยม และการทำให้ผู้หญิงเป็นวัตถุทางเพศ

การตอบโต้ต่อวาทกรรมที่สืบต่อจากยุคก่อนหน้า ได้แก่ การแก้ไขกฎหมาย แต่ในห้วงเวลานี้มีความพยายามที่จะคัดค้านต่อการรื้อฟื้นการจดทะเบียนโสเภณี ส่วนวิธีต่อสู้ที่เผยตัวขึ้นมาใหม่ ได้แก่ การอ้างอิงกรอบวาทกรรมสิทธิมนุษยชนตะวันตกที่คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ทั้งหญิงชาย การต่อต้านการประกวดนางงามเพราะจะนำไปสู่การค้าบริการทางเพศทางอ้อม และการถอดรื้อโครงสร้างสังคมที่ไม่เท่าเทียมตามอุดมการณ์สังคมนิยม เป็นอีกวิธีการที่เชื่อว่าจรรี้ออนวาทกรรมโสเภณีลงได้

ภาพที่ 6.6 วาทกรรมโสเภณี

6.1.1.7 วาทกรรมผู้หญิงเป็นสมบัติของผู้ชายและครอบครัว

วาทกรรมผู้หญิงเป็นสมบัติของผู้ชายและครอบครัว พ.ศ.2449-2469

วาทกรรมผู้หญิงเป็นสมบัติของผู้ชายและครอบครัวเปรียบเสมือนภาคทฤษฎีที่จะนำมาสู่ภาคปฏิบัติการจริงของการสะสมผู้หญิงในฐานะวัตถุสิ่งของ ซึ่งเป็นการปริแตกความหมาย (rupture) ของวาทกรรมออกไปสู่ “วาทกรรมชายหลายเมีย” ดังที่ปรากฏเป็นเสียงสะท้อนจากสื่อสตรีในยุคบุกเบิกว่า การมีภรรยาหลายคนของผู้ชายไทยถือเป็นเรื่องปกติธรรมดา โดยมีกฎหมายเป็นสัญลักษณ์ในการสร้างความชอบธรรม แม้แต่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวยังเคยแสดงพระทัศนะว่า เป็นเรื่องยากที่จะแก้ไขความไม่เท่าเทียมระหว่างหญิงชาย เพราะกฎหมายผู้ชายเป็นผู้กำหนด ปัจจัยเบื้องหลังวาทกรรมชายหลายเมีย สื่อสตรีในยุคบุกเบิกได้อ้างอิงคำพูดของชายว่าเกิดจากความบกพร่องในการทำหน้าที่ของภรรยา อีกนัยหนึ่งก็คือการแสดงให้เห็นถึงอำนาจของวาทกรรมเข้าเรือนที่คอยบงการกำหนดหน้าที่ของความเป็นผู้หญิงที่ดี หากสตรีใดไม่อยู่ภายใต้กรอบกติกาของวาทกรรมชุดนี้ ผู้ชายก็อาจใช้เป็นข้ออ้างในการมีภรรยาใหม่ได้

ความไม่ต่อเนื่องของวาทกรรมที่เผยตัวในลำดับต่อมาคือ วาทกรรมผู้หญิงเป็นสินค้า เป็นความหมายที่ปริแตก (rupture) ออกจากวาทกรรมผู้หญิงเป็นสมบัติของผู้ชายและครอบครัว “ผู้หญิง” มีความหมายเป็น “สินค้า” ของครัวเรือน หรือเป็น “ปัจจัยการผลิต” ของผู้ชาย สำหรับการแลกเปลี่ยนเงินตรา เบื้องหลังวาทกรรมชุดนี้ได้แก่ อุดมการณ์ทุนนิยม และปิตาธิปไตย

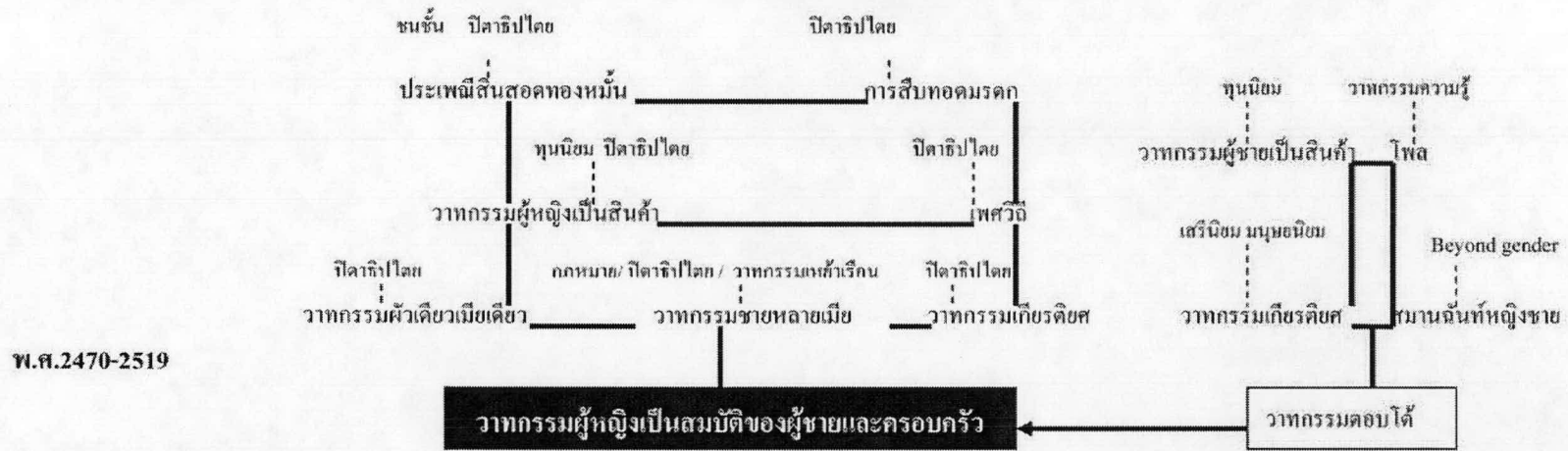
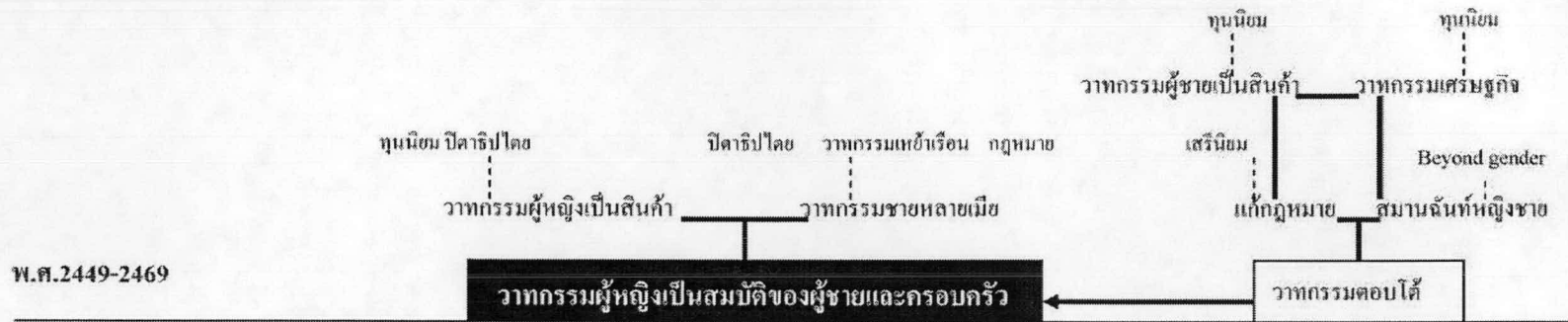
การตอบโต้ของสื่อสตรียุคบุกเบิกต่อวาทกรรมหญิงเป็นเพียงสมบัติของชายและครอบครัวทำได้ด้วยการใช้จินตนาการผ่านภาพวาดการ์ตูน สร้างวาทกรรมสวมรอย (role reversal) พลิกบทบาทให้ผู้ชายตกเป็นรองมีสภาพเป็นเพียงสินค้า ขณะที่ผู้หญิงคือผู้กุมอำนาจในการซื้อแทน เป็นการสู้กลับด้วยการใช้อุดมการณ์ทุนนิยมแบบเดียวกับที่ผู้ชายเคยใช้กดขี่ผู้หญิงมาก่อน นอกจากนี้ตัวแทนอุดมการณ์หลักในสังคม คือพระมหากษัตริย์ยังได้ทรงเสนอวาทกรรมเศรษฐกิจเพื่อการรื้อถอนวาทกรรมผู้หญิงเป็นสมบัติของผู้ชายและครอบครัว โดยอ้างอิงเหตุผลของการมีเมียน้อยว่าทำให้เปลืองเงิน โดยนัยนี้เท่ากับเป็นการสร้างความหมายแง่ลบให้กับวาทกรรมชายหลายเมียด้วย ขณะเดียวกันในห้วงเวลานี้สื่อสตรีเองก็พยายามเรียกร้องให้มีการแก้ไขกฎหมายให้เป็นแบบพัวเดียวเมียเดียว ปัจจัยเบื้องหลังการเรียกร้องของสื่อสตรี มีวาทกรรมสตรีนิยมเสรีนิยมกำกับอยู่ ที่สำคัญก็คือสื่อสตรีในยุคบุกเบิกได้สร้างยุทธวิธีสมานฉันท์ระหว่างหญิงชาย เป็นกลยุทธ์ในการพาผู้ชายกลับบ้านมาเป็นสามีและพ่อที่ดี

วาทกรรมผู้หญิงเป็นสมบัติของผู้ชายและครอบครัว พ.ศ.2470-2519

วาทกรรมผู้หญิงเป็นสมบัติของผู้ชายและครอบครัวที่ยังมีการสืบทอดมาจากยุคก่อนหน้า ได้แก่ วาทกรรมชายหลายเมีย และ วาทกรรมผู้หญิงเป็นสินค้า สื่อสตรีในยุคบุกเบิก ได้เปิดรอยร้าว วาทกรรม(threshold)วิพากษ์วิจารณ์วาทกรรมผู้หญิงเป็นสมบัติของผู้ชายและครอบครัว ว่าเบื้องหลัง การเผยตัวของวาทกรรมชุดนี้มาจากฐานความคิดและภาคปฏิบัติของประเพณีการแต่งงานที่ให้ชาย ใช้สินสอดทองหมั้นสู่ขอหญิง ส่วนจิตร ภูมิศักดิ์ ปัญญาชนนักคิดของยุคสมัยเชื่อว่าวาทกรรม ผู้หญิงเป็นสมบัติของผู้ชายและครอบครัวเป็นผลมาจากการครอบงำทางความคิดของชนชั้นศักดินา โดยใช้ประเพณีการแต่งงานที่ต้องมีการสู่ขอและสินสอดทองหมั้นแทนเงินตราในการซื้อขาย โดยนัยนี้ ปีศาจปไตย ชนชั้น เป็นเบื้องหลังที่สำคัญของวาทกรรมชุดนี้

แม้ว่าในปี 2478 ได้มีการแก้ไขกฎหมายครอบครัว เป็นระบบผัวเดียวเมียเดียว แต่ กุหลาบ สายประดิษฐ์ และจิตร ภูมิศักดิ์ ปัญญาชนของยุคสมัย ยังคงเชื่อว่าการสมรสแบบผัวเดียวเมียเดียว แท้จริงเป็นการใช้อำนาจชายกดขี่หญิง เบื้องหลังผู้ชายเพียงแค่ต้องการควบคุมเพศวิถีของผู้หญิง เพื่อให้แน่ใจได้ว่าเด็กที่เกิดมานั้นมีใครเป็นบิดา รวมทั้งความต้องการในการสืบทอดมรดกของชาย ให้แก่ทายาทที่แท้จริง การมีภรรยาเป็นการแสดงเกียรติยศและบารมีสำหรับชาย สูดท้ายแล้ว ผู้ชายก็ยังคงมีสิทธิที่จะนอกใจผู้หญิงได้เช่นเดิม ผู้หญิงก็ยังคงเป็นเพียงเครื่องประดับบารมีของ ผู้ชายเหมือนที่ผ่านมา โดยนัยนี้วาทกรรมผัวเดียวเมียเดียว ระบบการสืบทอดมรดก และวาทกรรม เกียรติยศของความเป็นชายจึงเป็นปัจจัยที่ทำให้วาทกรรมผู้หญิงเป็นสมบัติของผู้ชายดำรงอยู่ ภายใต้ การครอบงำของปีศาจปไตย

การตอบโต้ต่อวาทกรรมผู้หญิงเป็นสมบัติของผู้ชายและครอบครัว ที่สืบสลายมาจากยุคก่อน หน้าได้แก่ การสร้างวาทกรรมผู้ชายในฐานะสินค้า และ วิธีการสมานฉันท์ระหว่างหญิงชาย ส่วน การต่อสู้ที่เพิ่มใหม่ได้แก่ การสร้างวาทกรรมเกียรติยศเป็นเครื่องมือในการต่อสู้ต่อวาทกรรมหญิง เป็นสมบัติชาย เพื่อเป็นการสร้างความหมายเพิ่มมูลค่าให้แก่หญิงด้วยวิธีการแบบผู้ชาย ซึ่งถือเป็นการสวมรอยเดิมของวาทกรรม (role reversal) กระตุ้นให้สังคมเชิดชูเกียรติสตรีมิใช่เพียงของเล่น นอกจากนี้สื่อสตรียังใช้ยุทธวิธีใหม่เพื่อรื้อถอนวาทกรรมเมียน้อยด้วยโพลสำรวจความคิดเห็น เกี่ยวกับการมีเมียน้อยของผู้ชายไทย เป็นการใช้ความรู้ที่เชื่อว่าเป็นวิทยาศาสตร์มาสร้างความชอบธรรมให้กับผู้หญิงไทยและเป็นเครื่องมือในการขจัดวาทกรรมเมียน้อยออกไปจากสนามการต่อสู้ ของวาทกรรม แล้วสถาปนาวาทกรรมผัวเดียวเมียเดียวขึ้นแทนที่

ภาพที่ 6.7 วาทกรรมผู้หญิงเป็นสมบัติของผู้ชายและครอบครัว

6.1.1.8 วาทกรรมความเป็นแม่และเมีย

วาทกรรมความเป็นแม่และเมีย พ.ศ. 2449-2493

วาทกรรมความเป็นแม่และเมียที่เผยตัวขึ้น ระหว่างปี พ.ศ. 2449-2493 ได้แก่วาทกรรมความเป็นแม่และเมียในความหมาย “ผู้รับใช้ ผู้บริการสามี” โดยมี อุดมการณ์เหย้าเรือน ปิตาธิปไตย วาทกรรมการศึกษา/ความรู้ เป็นปัจจัยเบื้องหลัง สังคมได้ประกอบสร้างความสำคัญของการแต่งงาน ทำให้การก้าวเข้าสู่สถาบันสมรสเพื่อการเป็นแม่และเมียกลายเป็นดัชนีชี้วัดความสำเร็จด้านหนึ่งของชีวิตมนุษย์ อีกด้านหนึ่งเป็นการสร้างรอยร้าววาทกรรม(threshold) ความหมายในแง่ลบให้แก่ผู้หญิงโสด โดยมีอุดมการณ์ปิตาธิปไตยเป็นปัจจัยเบื้องหลัง การแต่งงานเพื่อความเป็นแม่และเมียยังได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายรัฐบาลสมัยรัฐธรรมนูญ เพื่อเป้าหมายการเพิ่มพลเมืองและการบำรุงรักษาประเพณีที่ดั้งเดิมของชาติเอาไว้ การสมรสและมีลูกจึงถือเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างชาติ โดยนัยนี้อุดมการณ์ชาตินิยมจึงเป็นปัจจัยที่อยู่เบื้องหลังและได้ทำให่วาทกรรมความเป็นแม่และเมียปริแตก (rupture) ความหมายจากเดิมที่ทำหน้าที่รับใช้ บริการสามี มาสู่วาทกรรมความเป็นแม่และเมียเพื่อการสร้างชาติ รั้งใช้ชาติ

การตอบโต้ต่อวาทกรรมความเป็นแม่และเมียในช่วงแรกนี้ ได้แก่ การเสนอแนวคิดใหม่ โดยหนังสือพิมพ์สนับสนุนสตรีโสดที่ทำประโยชน์ต่อสังคมว่ามีคุณค่ากว่าการมีชีวิตที่แต่งงานที่ไร้ความสุข ด้านหนึ่งของการปฏิเสธบทบาทการเป็นเมียและแม่ด้วยการเลือกที่จะใช้ชีวิตโสดของผู้หญิงคือปฏิบัติการท้าทายต่ออุดมการณ์ชายเป็นใหญ่ ภายใต้ปัจจัยเบื้องหลังของอุดมการณ์เสรีนิยม

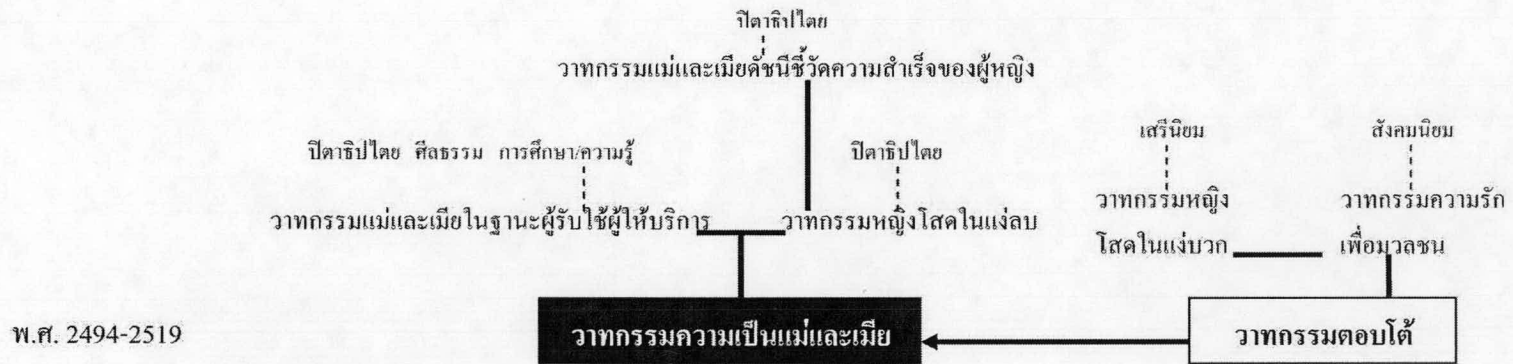
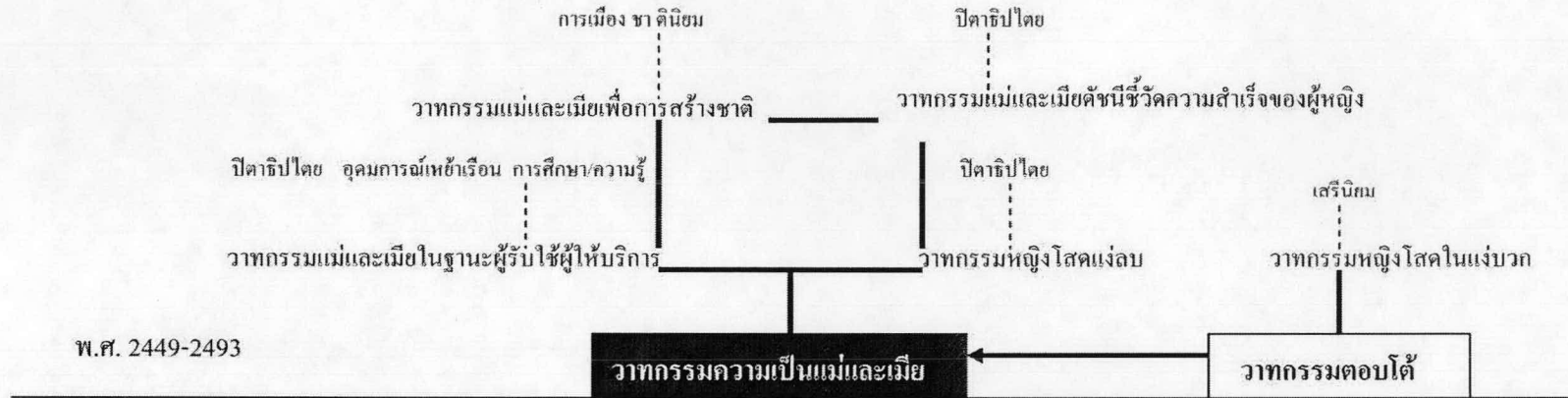
วาทกรรมความเป็นแม่และเมีย พ.ศ. 2494-2519

วาทกรรมความเป็นแม่และเมียเพื่อการสร้างชาติ ได้สูญหายจากพื้นที่สื่อในช่วงเวลานี้ ส่วนวาทกรรมที่ยังมีการสืบทอดมาจากยุคก่อนหน้า โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงปัจจัยเบื้องหลังวาทกรรมได้แก่วาทกรรมผู้หญิงโสดในแง่ลบ และวาทกรรมแต่งงานและความเป็นแม่เมียคือดัชนีชี้วัดความสำเร็จของผู้หญิง ส่วนวาทกรรมแม่และเมียในฐานะผู้รับใช้ผู้ให้บริการ มีปัจจัยเบื้องหลังที่เพิ่มเข้ามาใหม่คือ “ศีลธรรม” ขณะที่ปัจจัยเบื้องหลังตัวอื่นที่ยังคงดำรงอยู่ ได้แก่ปิตาธิปไตย วาทกรรมการศึกษา/ความรู้

การตอบโต้ต่อวาทกรรมยังคงมีการสร้างนิยามใหม่ในแง่บวกให้แก่หญิงโสดซึ่งเป็นยุทธวิธีเดียวที่ใช้ในการต่อสู้ในยุคก่อนหน้า ในสมัยประชาธิปไตยเบ่งบาน(2516-2519) ปัญญาชนหนุ่มสาวในรั้วมหาวิทยาลัยต่างมุ่งมั่นทำงานเพื่อสร้างการเมืองและสังคมในอุดมคติ ดังนั้นแนวคิด

สังคมนิยมจึงเป็นปัจจัยเบื้องหลังวาทกรรมและมีอิทธิพลต่อการกำหนดนิยามความรักและการแต่งงานในมุมมองใหม่ ความรักของปัญญาชนหญิงสมัยนี้ได้เปลี่ยนแปลงความหมายของวาทกรรมความรักในลักษณะของการแตกหัก (break) จากความหมายความรักแบบโรแมนติกเพื่อชีวิตสมรส เพื่อการเป็นเมียและแม่ มาสู่ความหมายใหม่คือวาทกรรมความรักเพื่อมวลชน ประชาชน และสังคม

ภาพที่ 6.8 วาทกรรมความเป็นแม่และเมีย

6.1.1.9 วาทกรรมความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว

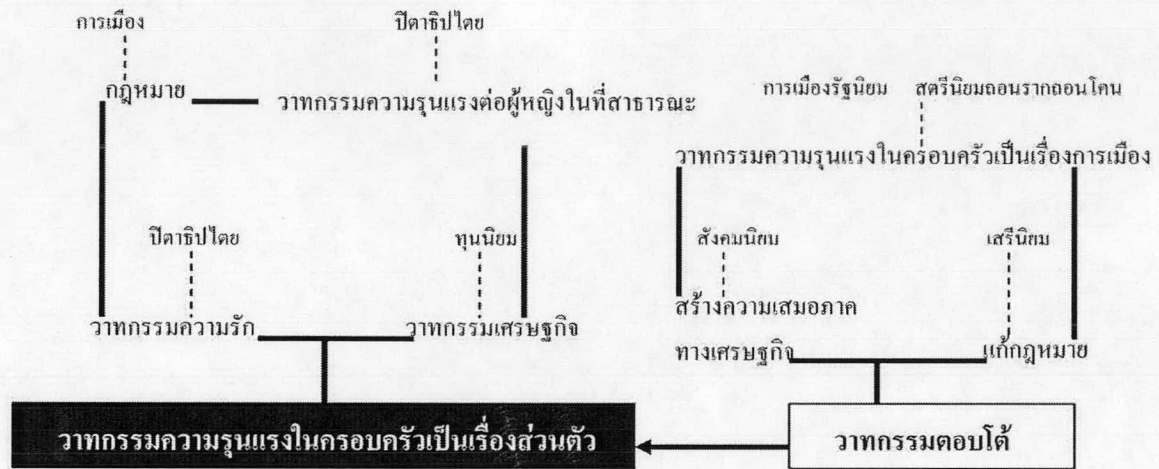
กฎหมายเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความชอบธรรมให้วาทกรรมความรุนแรงในครอบครัวดำรงอยู่ได้ ดังที่ “รัฐ” ได้แสดงทัศนะผ่านพื้นที่ข่าวในทศวรรษ 2460 ว่า การทะเลาะเบาะแว้งของสามีภรรยาแม้จะเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยมีเจ้าหน้าที่ของรัฐอยู่ร่วมรู้เห็น ก็ไม่ใช่หน้าที่ที่จะต้องเข้าไปห้ามปรามหรือในการพิจารณาคดีก็ไม่จำเป็นต้องเอาผิดในกรณีที่ไม่มีปรากฏบาดแผลของการวิวาท การเพิกเฉยของรัฐและกฎหมายที่ไม่เอาผิดกับผู้กระทำถือเป็นความรุนแรงเชิงโครงสร้างที่คอยหล่อเลี้ยงให้ความรุนแรงในครอบครัวเป็นความรุนแรงทางตรงที่ชอบธรรมต่อไป นอกจากนี้ปัจจัยการพึ่งพาทางเศรษฐกิจ และการอ้างอิงวาทกรรมความรัก ถือเป็นเบื้องหลังสำคัญที่สร้างความชอบธรรมให้กับสามีในการทำร้ายร่างกายภรรยาเช่นเดียวกัน ทำให้ผู้หญิงต้องจำยอมที่จะถูกระทำความรุนแรงจากสามีอย่างไม่มีทางเลือก

วาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงเป็นเรื่องส่วนตัว ได้แสดงภาคปฏิบัติการของอำนาจขยายปริมาตรไปสู่การเพิกเฉยต่อการทำร้ายผู้หญิงในที่สาธารณะ โดยบุคคลอื่นที่มีใช้สมาชิกในครอบครัวเดียวกัน เป็นกรรมวิธีทางวาทกรรมที่แสดงให้เห็นการสวมรอย (role reversal) ซึ่งเป็นการนำเอาวาทกรรมการกดขี่ชุดเดิมที่เคยปรากฏขึ้นมาแล้วมาผลิตซ้ำโดยเปลี่ยนผู้กระทำจากคนในครอบครัวมาสู่บุคคลอื่นในที่สาธารณะ

การตอบโต้ต่อวาทกรรมความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว ในสมัยรัฐนิยมการเมืองได้เข้มนำเรื่องวาทกรรมความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว รัฐได้พยายามยุติปัญหาความรุนแรงในครอบครัวด้วยการปริแตก (rupture) ความหมายของวาทกรรมความรุนแรงในครอบครัวจากเรื่องส่วนตัวให้กลายเป็นเรื่องของประเทศชาติ จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ออกประกาศเรื่องการปฏิบัติของพัวเมีย ในปี 2484 ขอให้สามีภรรยาปฏิบัติต่อกันด้วยมิตรไมตรี และเลิกการทุบตีทะเลาะวิวาท นอกจากนี้สื่อสตรีในยุคบุกเบิกยังได้เคลื่อนไหวตอบโต้ต่อวาทกรรมความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัวด้วยการเปิดพื้นที่สื่อนำเสนอเรื่องราวและเรียกร้องให้มีการแก้ไขกฎหมายโดยเสนอให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจในการช่วยเหลือได้ หรืออีกนัยหนึ่งนับเป็นความพยายามครั้งแรกของผู้หญิงในการต่อสู้ด้วยการเปลี่ยนนิยามความหมายของเรื่องส่วนตัวให้กลายเป็นประเด็นสาธารณะนั่นเอง ต่อมากุหลาบ สายประดิษฐ์ และจิตร ภูมิศักดิ์ ปัญญาชนนักคิดของยุคสมัยได้เปิดประเด็นเรียกร้องให้สังคมแก้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวด้วยการสร้างความเท่าเทียมทางเศรษฐกิจ แก้ไขกฎหมาย เพื่อสร้างความเสมอภาคให้กับหญิงชาย ในสมัยประชาธิปไตยเบ่งบาน สมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมายเป็นแกนนำเรียกร้องขอให้รัฐบาลดำเนินการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยครอบครัว และต่อมาบรรลุผลความสำเร็จ

ในปี 2519 ชื่อเรียกช่องทางกฎหมายและสามารถแก้ไขได้แล้วเสร็จ ได้แก่ การจดทะเบียนสมรส
ซ้อน ความยินยอมของสามีให้ภรรยาประกอบอาชีพ การจัดการทรัพย์สินระหว่างสามีภรรยา เหตุ
หย่าให้ภรรยาฟ้องหย่าได้เมื่อสามีมีชู้ การเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดู เป็นต้น

พ.ศ. 2449-2519

ภาพที่ 6.9 วาทกรรมความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว

6.1.1.10 วาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงว่าด้วยการศึกษา พ.ศ.2449-2519

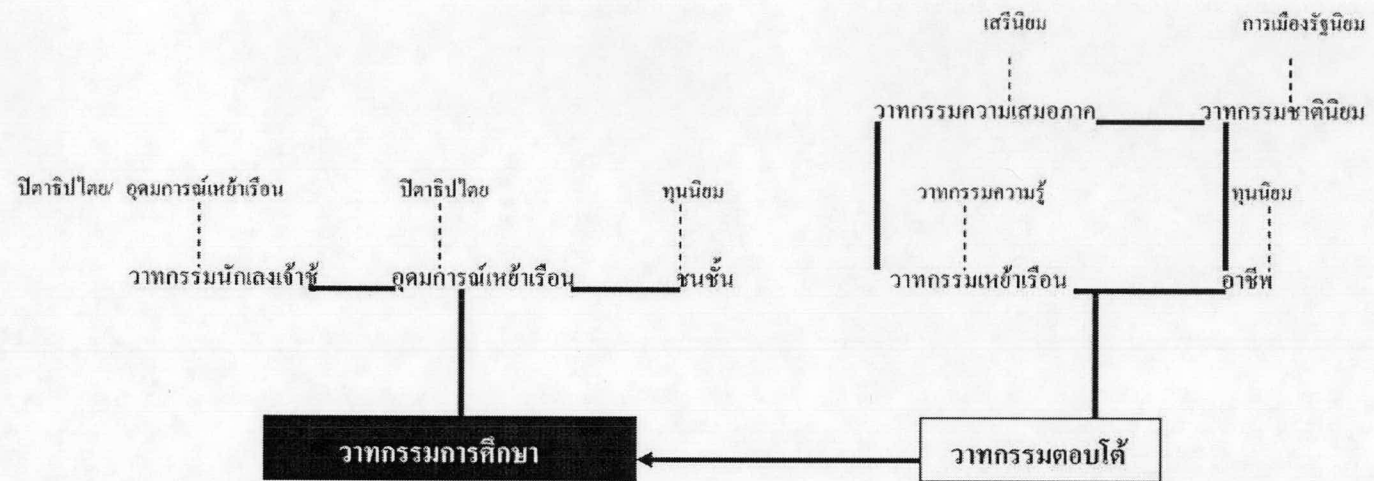
ปัจจัยเบื้องหลังวาทกรรมกีดกันโอกาสทางการศึกษาของผู้หญิง ได้แก่ การประกอบสร้างวาทกรรมประทับตราผู้หญิงที่เรียนหนังสือว่าเป็น “นักเลงเจ้าชู้” อันมีความหมายว่าผู้หญิงต้องการรู้หนังสือเพื่อที่จะเขียนเพลงยาวหรือโต้ตอบจดหมายรักกับผู้ชาย สะท้อนให้เห็นอำนาจของปัจจัยเบื้องหลังที่คอยกำกับอีกชั้นหนึ่ง คือ ปิตาธิปไตย และอุดมการณ์เหย้าเรือน ทำให้ผู้หญิงที่รู้หนังสือเหล่านี้ละเลยไม่ดูแลบ้านเรือน อดคิด และไม่เชื่อฟังบิดามารดา

ล่วงมาถึงยุครัฐนิยม ยังมีสตรีอีกเป็นจำนวนมากที่ไม่รู้หนังสือ ปัจจัยทางการเมืองและอุดมการณ์ชาตินิยมจึงเข้ามามีบทบาทเปิดโอกาสทางการศึกษาให้ผู้หญิง รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการศึกษาของทั้งหญิงและชาย ภายใต้กรอบวาทกรรมการศึกษาสร้างชาติ อย่างไรก็ตามโอกาสทางการศึกษาของสตรีตามที่ปรากฏบนพื้นที่สื่อมุ่งนำเสนอแต่โอกาสของผู้หญิงชนชั้นสูงและชนชั้นกลางเท่านั้น

สื่อสตรีในยุคบุกเบิกได้สร้างความชอบธรรมถึงเหตุผลที่ผู้หญิงควรมีโอกาสในการเรียนหนังสือ โดยอ้างอิงวาทกรรมหลักซึ่งพระมหากษัตริย์เป็นผู้ประกอบสร้าง อันมีความหมายถึงการไม่แบ่งแยกกีดกันทางการศึกษา เป็นวาทกรรมความเสมอภาคภายใต้การกำกับของอุดมการณ์เสรีนิยมที่ไม่ว่าจะเป็นบุคคลนั้นจะอยู่ในชนชั้น เพศ หรือชาติพันธุ์ใดก็สามารถที่จะศึกษาเล่าเรียนได้อย่างเสมอเหมือนกัน

สื่อสตรียังพยายามที่จะสถาปนาความรู้แบบแม่บ้านแม่เรือนขึ้นมาตอบโต้ต่อความรู้แบบชายเป็นใหญ่ ซึ่งเป็นกรอบความคิดเดียวกับสตรีนิยมสายวัฒนธรรมในยุคปัจจุบันที่หันมาสนใจความเป็นตัวตนของผู้หญิงและต้องการเปลี่ยนแปลงที่ตัวของผู้หญิงเองมากกว่าที่ตัวระบบ เป็นความพยายามที่จะนำคุณลักษณะที่ถูกละเลยว่าเป็นด้านด้อยของผู้หญิงมาให้คุณค่าใหม่ นอกจากนี้ในพื้นที่โฆษณา ตั้งแต่ปี 2479 เป็นต้นมา เริ่มแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงเริ่มเป็นกลุ่มลูกค้าของธุรกิจการศึกษา การเรียนเพื่อที่จะได้มีงานอาชีพมีอุดมการณ์ทุนนิยมแฝงตัวอยู่เบื้องหลัง

พ.ศ.2449-2519

ภาพที่ 6.10 วาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงว่าด้วยการศึกษา

6.1.1.11 วาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงว่าด้วยอาชีพ

วาทกรรมว่าด้วยอาชีพ พ.ศ. 2449-2500

วาทกรรมเหย้าเรือน ปัญหาเศรษฐกิจ งานสำหรับผู้หญิงมีน้อย เป็นเหตุผลที่ถูกใช้อ้างถึงเสมอเมื่อสังคมต้องการคัดค้านไม่ให้ผู้หญิงประกอบอาชีพ เบื้องหลังวิธีคิดเช่นนี้มีอุดมการณ์ปีตาธิปไตย เป็นตัวกำกับ ในสมัยรัฐนิยม รัฐบาลใช้เหตุผล “อาชีพของสตรีเป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มผลเมือง” เป็นวาทกรรมกีดกันผู้หญิงออกจากพื้นที่อาชีพ และตรึงผู้หญิงไว้ภายใต้วาทกรรมความ เป็นแม่และเมียที่ดี เนื่องจากสมัยนี้รัฐมีนโยบายเพิ่มประชากร รัฐไม่ส่งเสริมการคุมกำเนิด ขณะที่ผู้หญิงส่วนหนึ่งต้องการออกไปทำงาน แต่สังคมไม่คุ้นชินกับภาพผู้หญิงตั้งครร์ก้อุ้มท้องไปทำงาน รัฐจึงเห็นว่าไม่เหมาะสมที่จะให้เกิดภาพดังกล่าวขึ้น จึงมีการเสนอให้กำหนดอายุของสตรีวัยทำงานขึ้น กฎหมายทำหน้าที่เป็นตัวกำหนดในการอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้สตรีทำงานนอกบ้าน ในช่วงนี้ คณะรัฐมนตรีได้ลงมติว่าสตรีไม่ควรเข้ารับราชการบางตำแหน่ง โดยมีข้ออ้างในเรื่องความแข็งแรงของร่างกาย

ในด้านโอกาสทางอาชีพของผู้หญิงในพื้นที่การเมือง ผลการศึกษาค้นพบว่าเมื่อผู้หญิงตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้ง ข้อความที่สื่อเขียนถึงผู้หญิงมักไม่ได้สะท้อนให้เห็นถึงคุณสมบัติด้านความสามารถ แต่กลับเป็นคุณสมบัติด้านอื่นๆที่ไม่สำคัญ เช่น การนำคุณสมบัติของผู้หญิงไปเชื่อมโยงกับสามี สังคมจะให้ความสนใจกับบทบาทของผู้หญิงในพื้นที่สาธารณะในฐานะที่ผู้หญิงเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับใครบ้าง เช่น เป็นลูกสาวใคร เป็นภรรยาของใคร มีลูกกี่คนมากกว่าที่จะให้ความสำคัญกับการกระทำและผลงานของผู้หญิง โดยความหมายนี้แสดงให้เห็นถึงการยึดเย็บให้ผู้หญิงต้องผูกติดอัตลักษณ์เอาไว้กับใครสักคนหนึ่ง นั่นคือผู้ชายในฐานะสามีหรือพ่อของผู้หญิงเท่านั้น ผู้หญิงไม่สามารถอยู่ตามลำพังได้ไม่ว่าจะในหรือนอกบ้าน

การตอบโต้ต่อวาทกรรมกีดกันผู้หญิงในพื้นที่อาชีพ ในช่วงแรกเป็นการประกอบสร้าง “วาทกรรมวีรสตรี” อ้างอิงผู้หญิงเก่งในอดีต เพื่อช่วงชิงการขอมิพื้นที่นอกร้านของผู้หญิง นอกจากนี้สื่อสตรียุคบุกเบิกได้พยายามที่จะยกระดับความเป็นหญิงด้วยการยึดโยงกับสตรีที่ประสบความสำเร็จในการเป็นผู้นำในประเทศตะวันตก เพื่อเป็นการชี้ให้เห็นถึงอำนาจ ศักยภาพของผู้หญิงในระดับสากล เป็นการใช้วาทกรรมตะวันตกในการสร้างพลังการต่อรองเพื่อขอมิบทบาทในอาชีพในพื้นที่สาธารณะและทำให้สังคมเกิดความตื่นตัวจากตัวอย่างที่เกิดขึ้นแล้ว ภายใต้อุดมการณ์เสรีนิยมในฐานะปัจจัยกำกับเบื้องหลังซึ่งให้ความสำคัญกับภาพ “ผู้หญิงเก่ง” ทดเทียมผู้ชายในพื้นที่สาธารณะ

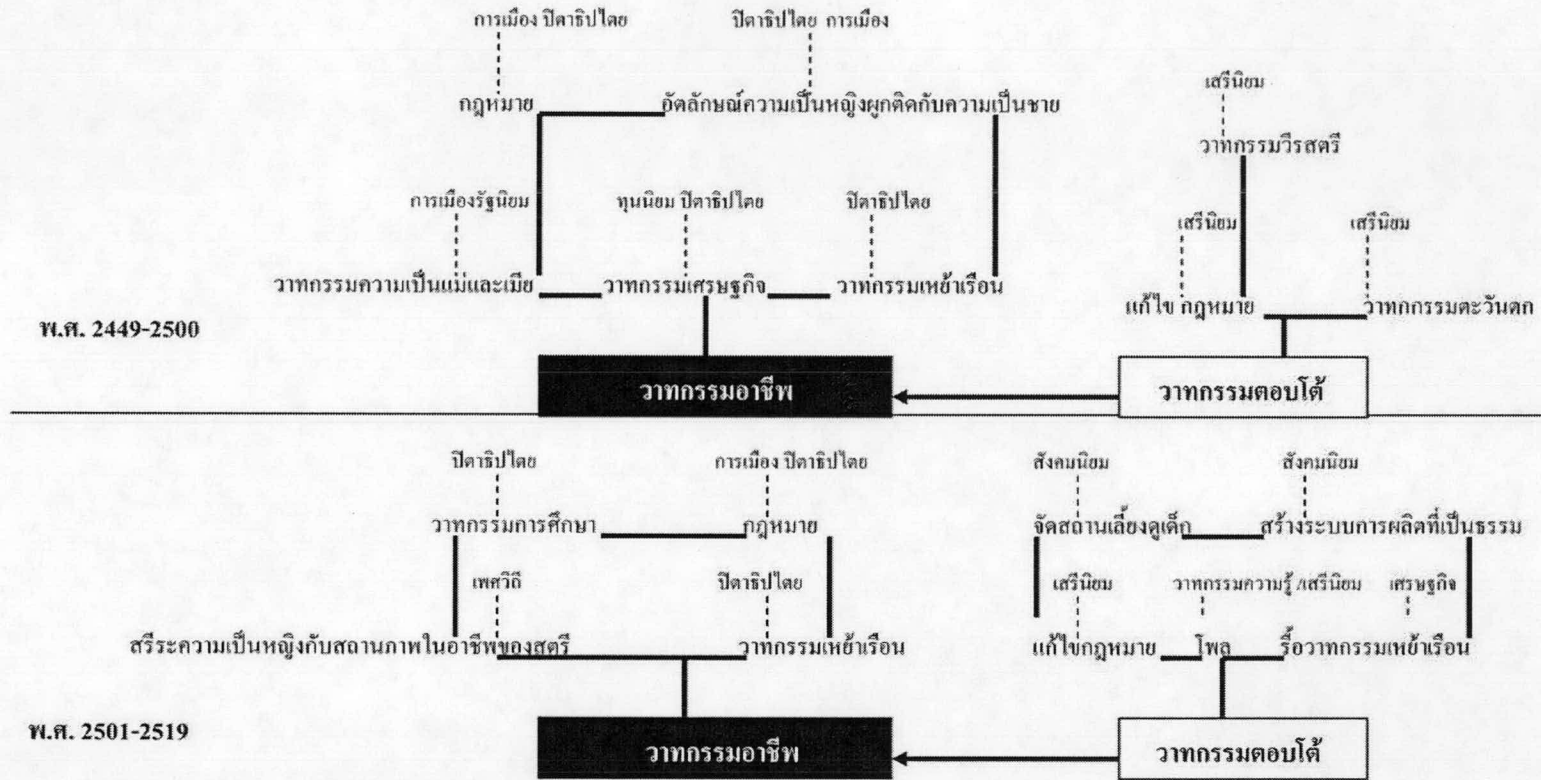
วาทกรรมว่าด้วยอาชีพ พ.ศ.2501-2519

ปัจจัยเบื้องหลังวาทกรรมที่สูญหายไปไม่ปรากฏต่อมาในช่วงปี พ.ศ.2501-2519 ได้แก่ นโยบายการเพิ่มพลเมือง อัตลักษณ์ความเป็นหญิงที่ผูกติดกับความเป็นชาย และวาทกรรมเศรษฐกิจ ส่วนวาทกรรมที่ยังมีการสืบทอดมาจากยุคก่อนหน้า ได้แก่ กฎหมาย และวาทกรรมเหย้าเรือน ปัจจัยเบื้องหลังวาทกรรมที่เผยตัวใหม่ได้แก่ เรื่อง “เพศวิถี” เป็นประเด็นที่แยกไม่ออกจากผู้หญิงในพื้นที่ การเมือง หนังสือพิมพ์มักนำคุณสมบัติด้านสรีระมาผูกติดกับการทำหน้าที่ทางการเมืองของผู้หญิง จนทำให้กลบกลบความสามารถที่แท้จริงของผู้หญิงในด้านการเมือง นิตยสารสตรีส่วนหนึ่งและกลุ่มส่งเสริมสถานภาพสตรีวิเคราะห์ว่า ปัจจัยเบื้องหลังที่ทำให้ผู้หญิงไม่มีโอกาสในพื้นที่การเมืองอีกประการหนึ่งได้แก่ ระบบการศึกษาที่ล้าหลัง การด้อยการศึกษาทำให้ผู้หญิงไม่สนใจ ไม่เข้าใจในการเมือง จึงมีส่วนร่วมและโอกาสทางการเมืองน้อยกว่าผู้ชาย

การตอบโต้ต่อวาทกรรมกีดกันผู้หญิงในพื้นที่อาชีพที่ส่งต่อจากยุคก่อนหน้า ได้แก่ การแก้ไขกฎหมาย ส่วนที่หายไปได้แก่ การสร้างวาทกรรมวีรสตรี และการอ้างวาทกรรมตะวันตก ขณะที่การต่อสู้ที่เผยแพร่เข้ามาใหม่ ได้แก่ การใช้โพลสำรวจผู้หญิงดีเด่นในสาขาอาชีพต่างๆ โดยนิตยสารสตรี ซึ่งฉายให้เห็นปัจจัยเบื้องหลังของอิทธิพลความรู้และกรอบแนวคิดสตรีนิยมสายเสรีนิยมที่ให้คุณค่าความเป็นผู้หญิงทำงานเทียบเท่ากับความสามารถของผู้ชายในพื้นที่สาธารณะ

ในยุคประชาธิปไตยเบงบาน กลุ่มปัญญาชนหญิงได้ต่อสู้ต่อวาทกรรมกีดกันผู้หญิงในอาชีพด้วยการรื้อถอนวาทกรรมเหย้าเรือน กลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับการทำงานนอกบ้านของผู้หญิงอย่างเต็มที่ ส่วนหนึ่งเห็นว่างานบ้านควรเป็นเรื่องที่สมาชิกในครอบครัวต้องร่วมกันรับผิดชอบ และถ้าผู้หญิงสามารถเป็นผู้กุมอำนาจทางเศรษฐกิจได้ ก็จะเป็นการสร้างความชอบธรรมในการแบ่งงานกันทำภายในบ้านได้ง่ายขึ้น ปัญญาชนหญิงส่วนหนึ่งยังเห็นว่าการปลดภาระงานบ้านของผู้หญิง จะสามารถทำให้ผู้หญิงออกมามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมการเมืองได้มากขึ้น ทั้งนี้วิธีการแบ่งเบาระยะงานบ้านนั้นปัญญาชนหญิงเสนอว่าสังคมต้องจัดสถานเลี้ยงดูเด็กสำหรับชนชั้นกรรมาชีพ และต้องไม่นำคำว่าความรักหรือหน้าที่มาใช้เป็นเครื่องมือทำให้ผู้หญิงจำเป็นต้องแบกรับภาระภายในบ้านโดยลำพังอีกต่อไป

ภาพที่ 6.11 วาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงว่าด้วยอาชีพ

6.1.2 ปัจจัยเบื้องหลังวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิง

การวิเคราะห์วาทกรรม ของ Michel Foucault มิใช่การวิเคราะห์ที่สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ในการวิเคราะห์การสื่อสารความรุนแรงต่อผู้หญิง สถานะของผู้หญิงในวิธีการนี้จึงเป็นเพียงแค่ส่วนเติมเต็มของการศึกษา และเป็นความพยายามประยุกต์ใช้วิธีคิดของผู้ชายในเรื่องผู้หญิงเท่านั้น ผลการศึกษาให้ข้อสรุปที่ว่า การวิเคราะห์การสื่อสารวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิง ไม่ควรมองหาแค่อำนาจ การต่อสู้ ความไม่ต่อเนื่อง การเผยตัว การสืบสายของวาทกรรม ดังที่ปรากฏในแนวทางการวิเคราะห์ของ Foucault ที่ใช้กันอยู่ทั่วไป การวิเคราะห์วาทกรรมแบบสตรีนิยมสายสื่อทำงานวิจัยเรื่องนี้ต่อยุคขึ้นมา ต้องมองให้เห็นปัจจัยเบื้องหลัง ได้แก่ อุดมการณ์ปีตาธิปไตย ชนชั้น เชื้อชาติ มิติเศรษฐกิจ/ทุนนิยม ความรู้ ประเพณี/วัฒนธรรม/ศีลธรรม การเมือง เพศวิถี อัตลักษณ์ และวาทกรรมชุดต่างๆ ที่มากำกับวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงที่ปรากฏในตัวบทบนพื้นที่สื่อ ซึ่งผู้วิจัยขออธิบายในแต่ละประเด็นดังนี้

6.1.2.1 การวิเคราะห์ “ปีตาธิปไตย” ในฐานะปัจจัยเบื้องหลังวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงที่แข็งแกร่งและมีอิทธิพลยกกำกับทุกชุดวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิง “ปีตาธิปไตย” มีความสัมพันธ์กับปัจจัยเบื้องหลังวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงอย่างแนบแน่น โดยมีได้เป็นระบบเดียวกับปัจจัยเบื้องหลังตัวอื่น ไม่ได้เป็นอิสระจากกัน แต่ต่างแสดงบทบาทสนับสนุนซึ่งกันและกัน “ปีตาธิปไตย” เป็นปัจจัยเบื้องหลังวาทกรรมที่ยืนยงคงกระพันที่สุดเมื่อเทียบกับปัจจัยตัวอื่นๆ ซึ่งอาจเข้ามามีบทบาทในบางครั้งบางคราว เช่น จากการเกาะรอยวาทกรรมความงาม พบว่าปัจจัยการเมืองได้เข้ามากำกับวาทกรรมความอ้วน-ผอม ในสมัยรัฐนิยมเพียงชั่วระยะหนึ่ง เมื่อการเมืองเสื่อมคลายอำนาจลง มีผลทำให้ต้องกระเด็นออกจากสนามวาทกรรมความงาม อุดมการณ์ปีตาธิปไตยซึ่งได้เคยเผยตัวเป็นปัจจัยเบื้องหลังความอ้วน-ผอมมาตั้งแต่เก่าก่อนก็ได้แสดงบทบาทควบคุมวาทกรรมความงามอย่างเต็มที่ และยังไม่เคยปรากฏวันเวลาหมดอายุขัยเหมือนกับปัจจัยการเมืองซึ่งเกิดขึ้นและแตกดับไปตามการครอบครองอำนาจของรัฐบาลและบุคคล อำนาจของอุดมการณ์ปีตาธิปไตยยังสามารถแสดงบทบาทพรางตาให้ผู้หญิงหัวก้าวหน้าในบางยุคสมัยรู้ไม่เท่าทันกลเกมของการกดขี่ที่แฝงเร้นมาในเนื้อหาสารในรูปแบบที่แตกต่าง ดังเช่น สื่อสตรีในยุคบุกเบิกซึ่งทำหน้าที่เรียกร่องสิทธิสตรีในด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ และการแก้ไขกฎหมายที่ไม่เป็นธรรมอย่างแข็งขัน กลับยอมสยบต่อวาทกรรมความงามเพื่อมัดใจชาย การทำให้ผู้หญิงเป็นวัตถุทางเพศ เป็นต้น แม้แต่ในระยะเวลาต่อมา กลุ่มผู้หญิงนักสังคมนิยมซึ่งทำงานเพื่อสตรีนั้น ได้ต่อสู้เพื่อให้สตรีได้มีโอกาสในพื้นที่สาธารณะแต่ขณะเดียวกันผู้หญิงยังคงต้องรับภาระงานบ้านควบคู่ไปด้วยอย่างไม่เปลี่ยนแปลง นอกจากอุดมการณ์ปีตาธิปไตยได้สะท้อนพลังอำนาจออกมาอย่างเด่นชัดในสนามวาทกรรมชุดต่างๆ เช่น วาทกรรมความรุนแรงทางเพศ วาทกรรมพรหมจารี

วาทกรรมความเป็นแม่และเมีย วาทกรรมความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว วาทกรรมผู้หญิงเป็นสมบัติของผู้ชาย ฯลฯ อุดมการณ์ปีศาจไปโดยยังสำแดงอำนาจในลักษณะของการทำให้ “ผู้ชายในฐานะผู้กดขี่” สูญหายออกไปจากสนามวาทกรรม (rules of exclusion) ดังที่ปรากฏว่า ในสนามวาทกรรม “โสเภณี” และ “การทำแท้ง” มีแต่ “ผู้หญิง” เท่านั้นที่ตกเป็นเป้าหมายของการประณามหยาบเหยียด ส่วนผู้ชายในวาทกรรมประเภทนี้จะปรากฏในสถานะของ ตำรวจ แพทย์ นักวิชาการ นักการเมือง ผู้มีหน้าที่กมุนนโยบายและคอยกำราบปราบปราม มิใช่ผู้สมคบคิดในการกระทำความผิด ความแข็งแกร่งและความหลากหลายในการทำหน้าที่ในการกดขี่ผู้หญิงของอุดมการณ์ปีศาจไปโดยได้ทำให้ อุดมการณ์ชุดนี้เป็นปัจจัยลำดับแรกๆ ที่จะต้องหยิบยกมาศึกษาและมิอาจละสายตาได้ในการวิเคราะห์วาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิง

6.1.2.2 การวิเคราะห์ประเด็น “ชนชั้น” นอกจากสื่อจะนำเสนอเนื้อหาแบ่งแยกชนชั้น ผู้หญิงออกจากชนชั้นผู้ชายแล้ว สิ่งที่ต้องวิเคราะห์เพิ่มเติมก็คือ วาทกรรมที่ปรากฏบนพื้นที่สื่อยังแสดงให้เห็นว่า ชนชั้นยังเป็นตัวแบ่งแยกผู้หญิงด้วยกันเอง ด้วยการแบ่งแยกผู้หญิงคือออกจากผู้หญิงแล้ว ตามอำนาจการแบ่งแยกกีดกันของวาทกรรม ส่งผลทำให้ภาพของผู้หญิงบางกลุ่มในสื่อถูกประทับตราในแง่ลบเสมอ ดังเช่น ผู้หญิงบริสุทธิ์มีพรหมจรรย์ กับผู้หญิงไม่บริสุทธิ์ การแบ่งแยกผู้หญิงตามฐานะทางเศรษฐกิจ ทำให้ปัญหาสังคมบางประการถูกผลักดันให้เป็นภาระของผู้หญิงยากจน เช่น การคุมกำเนิด การที่สื่อโฆษณาเสนอคุณค่าของวาทกรรมความงามโดยผูกโยงกับอุดมการณ์ชนชั้นและปีศาจไปโดยตามที่ปรากฏในพื้นที่ โฆษณา บทความในหน้านิตยสาร การประกวดนางงาม ฯลฯ ทำให้ผู้หญิงกลายเป็นผู้ที่ต้องบริโภคอย่างมากมายเกินความจำเป็น นอกจากนี้การวิเคราะห์ชนชั้นในวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิง ยังจะต้องขยายพื้นที่การวิเคราะห์ไปสู่การพิจารณาชนชั้นของผู้ชายประกอบด้วย เพราะถ้าไม่พิจารณาในประเด็นนี้อาจกลายเป็นหลุมพรางที่ทำให้ไม่สามารถมองเห็นต้นตอของปัญหาที่แท้จริงของความรุนแรงต่อผู้หญิง เช่น ในรายงานข่าวข่มขืน หากพิจารณาตามการประกอบสร้างวาทกรรมของหนังสือพิมพ์ที่ว่า ผู้ชายผู้ข่มขืนคือคนผิดปกติ และส่วนใหญ่คือผู้ชายชนชั้นล่าง ขณะที่ในโลกความเป็นจริง ผู้ชายปกติที่สังกัดทุกชนชั้นสามารถที่จะข่มขืนผู้หญิงได้เช่นเดียวกัน ดังเช่น กรณีการข่มขืนในชีวิตคู่ การข่มขืนในสายเลือด การข่มขืนในที่ทำงาน เป็นต้น นอกจากนี้ ประเด็นชนชั้นในที่ทำงาน ในสถานศึกษาซึ่งแสดงถึงอำนาจที่เหนือกว่าของผู้ชายในฐานะที่เป็นนายทุน หัวหน้า เป็นครู/อาจารย์ เป็นอีกปัจจัยที่ต้องพิจารณาวิเคราะห์ และจำเป็นต้องพ่วงมองไปที่ประเด็น “ชนชั้น” ของผู้ชายไปพร้อมๆ กันด้วย หน้าที่ของนักวิเคราะห์ปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงจึงต้องทำการค้นหาว่า “เพศ” และ “ชนชั้น” ทำงานประสานกันอย่างไร ดังเช่นที่ กาญจนา แก้วเทพ (2535: 20) ได้เคยตั้งคำถามไว้ว่า “ในชนชั้นนั้นมีเพศได้อย่างไร” และ “ในเพศนั้นมีชนชั้นได้อย่างไร”

6.1.2.3 การวิเคราะห์ประเด็น “เชื้อชาติ” ที่ผ่านมานงานวิจัยเรื่องผู้หญิงบางชิ้นตั้งข้อสังเกตว่าประเด็น “เชื้อชาติ” ไม่ใช่ตัวแปรสำคัญการวิเคราะห์ปัญหาผู้หญิงในสังคมไทย เพราะสังคมไทยไม่มีความเด่นชัดในปัญหาอคติทางชาติพันธุ์ในเพศสภาพเมื่อเปรียบเทียบกับอีกหลายประเทศทั่วโลก อย่างไรก็ตามการข้อค้นพบในงานวิจัยเรื่องนี้ยืนยันว่า “เชื้อชาติ” เป็นตัวแปรสำคัญซึ่งไม่อาจมองข้ามได้ในการวิเคราะห์วาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงบนพื้นที่สื่อ สื่อมวลชนมีส่วนอย่างมากในการประกอบสร้างอคติทางชาติพันธุ์ เช่นกรณีการระบุเชื้อชาติของผู้หญิงผู้ถูกระงับการสร้างความหมายให้การข่มขืนเป็นเรื่องสนุก ดัง การพาดหัวข่าว “สาวเลือดเขมร เสียเชิงชายในระบบ 4 ต่อ 1 ที่โมเต็ลชลบุรี” (ดาวสยาม, 22 กันยายน 2517) เป็นการสร้างวาทกรรมประทับตราว่าผู้หญิงเชื้อชาติดังกล่าวนี้ชอบที่จะถูกข่มขืน หรือกรณีที่สื่อนำเสนอข่าวการใช้การข่มขืนเป็นเครื่องมือในการกลืนชาติพันธุ์ของอีกประเทศหนึ่ง (ประชาธิปไตย, 11 มีนาคม 2509) เป็นสิ่งที่สามารถยืนยันได้ว่า “เชื้อชาติ” เป็นตัวแปรที่สำคัญในการวิเคราะห์ความรุนแรงต่อผู้หญิงทั้งในระดับปัจเจกและระดับสังคม

6.1.2.4 การวิเคราะห์ประเด็น “เพศวิถี” ในการสื่อสารความรุนแรงต่อผู้หญิงนั้นต้องพิจารณาทั้งในมิติของร่างกายและความสัมพันธ์ ในด้านร่างกาย เพศวิถีในวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงบนพื้นที่สื่อถูกใช้เพื่อเป็นกลไกหนึ่งในการควบคุมและลงโทษผู้หญิง สื่อได้ประกอบสร้างความ เป็นวัตถุทางเพศให้แก่ผู้หญิง การใช้วาทกรรมพรหมจารีกำกับพฤติกรรมทางเพศ การนำเสนอรายงานข่าวความรุนแรงทางเพศที่แฝงไว้ด้วยอคติและมายาคติ ในด้านความสัมพันธ์ อุดมการณ์ของผู้หญิงในพื้นที่สาธารณะ เช่นพื้นที่การเมือง ถูกผูกติดไว้กับเพศวิถี การรายงานข่าวเกี่ยวกับผู้หญิงมักมีการประกอบสร้างให้ลักษณะทางสตรีระมีความสำคัญมากกว่าบทบาทหน้าที่ในพื้นที่สาธารณะเสมอ

6.1.2.5 การวิเคราะห์ “มิติเศรษฐกิจ/ทุนนิยม” โดยเฉพาะกลไกการทำงานของอุดมการณ์ทุนนิยม ที่ทำให้ผู้หญิงในพื้นที่สื่อ กลายเป็นสินค้าในโฆษณา เรือนร่างของผู้หญิงกลายเป็นสินค้าในตลาดทุนนิยม ตัวอย่างเช่น พรหมจารีซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของร่างกายที่ในทางการแพทย์ระบุว่าการมีอยู่หรือขาดไปของเยื่อพรหมจรรย์ไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้หญิง แต่ในทางสังคมเยื่อพรหมจรรย์กลับมีคุณค่ามหาศาล ในมุมมองของทุนนิยมได้ฉกฉวยเอาคุณค่าทางสังคมของพรหมจารีมาเพิ่มมูลค่าให้กลายเป็นสินค้าในตลาด ดังเช่น การตั้งชื่อผลิตภัณฑ์ความงามภายใต้แบรนด์พรหมจารี การใช้พรหมจารีของสาวบริสุทธิ์เพื่อการซื้อขายในตลาด โสเภณีดังที่ปรากฏในภาพยนตร์ และในรายงานข่าวโสเภณี รวมไปถึงการปลูกฝังวาทกรรมผู้หญิงเป็นสมบัติของผู้ชายและครอบครัว ทำให้ภรรยาและลูกสาวกลายเป็นปัจจัยการผลิต มีมูลค่าแลกเปลี่ยนเป็นเงินตรา การวิเคราะห์ในมิติเศรษฐกิจยังมีได้มีแค่ประเด็นการทำให้ผู้หญิงเป็นสินค้าเท่านั้น แต่ยังไม่ขยายอาณาบริเวณไปสู่ปัญหา

เศรษฐกิจทั้งในระดับครอบครัวและสังคม ในระดับครอบครัว การพึ่งพิงทางเศรษฐกิจเป็นเหตุผลที่ทำให้ผู้หญิงจำนวนหนึ่งต้องยอมทนต่อความรุนแรงในครอบครัว ในระดับสังคม ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้รัฐบาลต้องออกนโยบายควบคุมจำนวนประชากร ทำให้ผู้หญิงกลายเป็นเป้าหมายของการคุมกำเนิดเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ

6.1.2.6 การวิเคราะห์ “ความรู้” การอ้างอิงความรู้ที่น่าเชื่อถืออย่าง ผลวิจัย ข้อมูลทางการแพทย์ สถิติ โพล และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ที่สื่อมวลชนใช้ในการรายงานประกอบข้อมูล ในเนื้อหาว่าด้วยการทำแท้ง การคุมกำเนิด การข่มขืน การสำรวจเรื่องเมียน้อย การสำรวจอาชีพสตรี สุขภาพ ความงาม หรือแม้แต่การอ้างอิงข้อมูลการแพทย์ในเรื่องพรหมจารี ที่ปรากฏในข่าว โฆษณา ข้อเขียนต่างๆ ล้วนมีส่วนช่วยสร้างความชอบธรรมให้กับวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงทั้งสิ้น ความรู้เหล่านี้ที่ถูกอ้างอิงในสื่ออยู่ภายใต้การกำกับของวาทกรรมวิทยาศาสตร์ เป็นสถาบันความรู้ที่ได้รับการยอมรับในฐานะอุดมการณ์หลักของสังคม การวิเคราะห์วาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงบนพื้นที่สื่อจึงต้องพิจารณาความรู้เหล่านี้ประกอบด้วยเสมอว่า เป็นความรู้ที่ช่วยต่อสู้หรือยังทำให้การกดขี่ผู้หญิงมีความชอบธรรมมากขึ้น รวมทั้งเป็นแหล่งฟุ่มเฟือยความคิดเรื่อง “เพศนิยม” เอาไว้อย่างแยบยลหรือไม่ นอกจากนี้การวิเคราะห์ “ความรู้” ยังหมายรวมถึงการวิเคราะห์ “เทคโนโลยี” ซึ่งอยู่ภายใต้กรอบของวาทกรรมความรู้แบบวิทยาศาสตร์เช่นเดียวกัน ตามข้อเสนอของ Firestone นักสตรีนิยมสายถอนรากถอนโคนที่ว่า มนุษย์มีหน้าที่ก้าวให้พ้นขีดจำกัดของธรรมชาติ ดังนั้นจึงควรใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการแก้ปัญหาความรุนแรงในเรือนร่างต่อผู้หญิง เช่น การใช้เทคโนโลยีในการให้กำเนิดมนุษย์ การผลิตยาคุมกำเนิด เทคโนโลยีทำให้การเอาชนะธรรมชาติที่กำหนดให้ชายเหนือกว่าหญิงนั้นเป็นสิ่งที่สามารถทำได้ เมื่อพิจารณาอีกด้านหนึ่งนั้น ผลการศึกษาเรื่องนี้พบว่า การใช้เทคโนโลยีอาจแสดงให้เห็นถึงการกดขี่ผู้หญิงได้เช่นกัน ดังกรณีการใช้มดลูกของผู้หญิงเพื่อการทดลองในการคุมกำเนิด การวิเคราะห์ “เทคโนโลยี” ในประเด็นความรุนแรงต่อผู้หญิงนั้นอาจไม่ได้ให้มุมมองด้านการปลดปล่อยแต่เพียงประการเดียวตามทัศนะของนักสตรีนิยมสายถอนรากถอนโคน ทว่า “เทคโนโลยี” ยังแฝงไว้ด้วยมิตของการกดขี่ และเป็น การเพิ่มอำนาจให้กับผู้ชายในการควบคุมผู้หญิงมากยิ่งขึ้นซึ่งนักสตรีนิยมสายสื่อจำต้องรู้เท่าทัน

6.1.2.7 การวิเคราะห์ “ประเพณี/วัฒนธรรม/ศีลธรรม” เป็นปัจจัยเบื้องหลังที่สำคัญซึ่งกำหนดบทบาทหน้าที่ของความเป็นหญิง บางครั้งพรางตาไม่ให้มองเห็นปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงในทุกมิติ ดังเช่นที่การวิจัยค้นพบว่า การสรุปตามกรอบศีลธรรมซึ่งอ้างอิงในพื้นที่สื่อที่ว่า การทำแท้งเป็นบาป ผู้หญิงที่ทำแท้งคือพวกสาวใจแตก วาทกรรมรักเสรีจะนำไปสู่สังคมมั่วรักรัก การกำหนดแบบแผนความงามการแต่งกายตามประเพณีอย่างเคร่งครัด การวางบทบาทหน้าที่ของความเป็นแม่และเมียตามกรอบศีลธรรม ทำให้การวิเคราะห์ปัญหาไม่สามารถมองเห็นเหตุผลอื่นๆของ

การตัดสินใจของผู้หญิงต่อกรณีต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง ในบางครั้งกรอบที่ตายตัวของประเพณี/วัฒนธรรม/ศีลธรรม กลับเป็นฝ่ายสร้างความรุนแรงต่อผู้หญิงเสียเอง

6.1.2.8 การวิเคราะห์ “การเมือง” เป็นปัจจัยเบื้องหลังความรุนแรงในเรือนร่างและความสัมพันธ์ของผู้หญิง การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเป็นเสมือนฤดูกาลที่ให้การกดขี่และการต่อสู้ผันแปรไปตามความร้อน หนาว หรือชุ่มฉ่ำด้วยสายฝน การเมืองสมัยรัฐนิยมผูกติดกับอุดมการณ์ชาตินิยม ร่างกายและความเป็นหญิง ได้แก่ ความงาม การแต่งกาย ความเป็นเมียและแม่ ถูกนำมาใช้เพื่อการสร้างชาติให้เป็นมหาอำนาจ ต่อมาการเมืองในยุคพัฒนาได้ทำให้ มรดกของผู้หญิงกลายเป็นพื้นที่ของการทดลอง วางแผนการคุมกำเนิด ตลอดจนการทำแท้ง เมื่อประชาธิปไตยแบ่งบาน ถ้อยคำตามอุดมการณ์การเมืองแบบ “เสรีนิยม” ประเภท “สิทธิ เสรีภาพ อธิปไตย” ได้ซึมลึกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต แม้แต่อุดมการณ์ทุนนิยมก็โหนไปกับกระแสการตื่นตัวของประชาธิปไตย สิ้นค้าความงามของสตรีภายใต้สโลแกนที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ประชาธิปไตยปรากฏตัวขึ้นมากมาย การต่อสู้ภาคประชาชนโดยปัญญาชนหญิงได้นำเอาอุดมการณ์การเมืองแบบสังคมนิยมเข้ามาเผยแพร่ การแตกหักวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงด้วยการสร้างนิยามใหม่ของความงามและความรักที่ผูกติดกับส่วนร่วมกับการเมือง สำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม ปฏิเสธการเป็นวัตถุทางเพศต่อต้านการทำให้ผู้หญิงเป็นสินค้า รวมทั้งการผลักดันการแก้ไขกฎหมายครอบครัวโดยสตรีนักสังคมนิยมตามอุดมการณ์เสรีนิยม ล้วนมีฉากหลังของอุดมการณ์การเมืองด้วยกันทั้งสิ้น

6.1.2.9 การวิเคราะห์ “อัตลักษณ์” สังคมมักจะให้ความสนใจกับบทบาทของผู้หญิงในพื้นที่สาธารณะในฐานะที่ผู้หญิงเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับใครบ้าง เช่น เป็นลูกสาวใคร เป็นภรรยาของใคร มีลูกกี่คน มากกว่าที่จะให้ความสำคัญกับการกระทำและผลงานของผู้หญิง โดยความหมายนี้แสดงให้เห็นถึงการขัดเยียดให้ผู้หญิงต้องผูกติดสถานภาพนอกบ้านของตนเอง หรืออัตลักษณ์ของผู้หญิงเอาไว้กับใครสักคนหนึ่ง นั่นคือผู้ชายในฐานะสามีหรือพ่อของผู้หญิงเท่านั้น การมีบทบาทของผู้หญิงในพื้นที่สาธารณะมักเป็นบทบาทที่เลียนแบบความสามารถของผู้ชาย จึงจะได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้หญิงเก่ง แสดงให้เห็นว่าอัตลักษณ์ของผู้หญิงมิได้เกิดจากตัวตนที่แท้จริงแบบผู้หญิง การวิเคราะห์ “อัตลักษณ์” จึงเป็นปัจจัยที่มีอจมองข้ามได้ เพราะเป็นสิ่งที่บ่งชี้ถึงความรุนแรงเชิงโครงสร้างและวัฒนธรรมที่กดทับผู้หญิงอย่างไม่สามารถมองเห็นได้ง่าย เพราะอย่างน้อยสังคมส่วนใหญ่ให้การยอมรับอัตลักษณ์ความเป็นหญิงที่ผูกติดกับผู้อื่นเช่นนี้ แม้กระทั่งในยุคปัจจุบัน

6.1.2.10 การวิเคราะห์ “วาทกรรม” ชุดต่างๆ ที่กำกับวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงอีก
ชั้นหนึ่ง ได้แก่ วาทกรรมความรัก วาทกรรมความงาม วาทกรรมตะวันตก วาทกรรมศิลปะ วาท
กรรมดาวชั่ว วาทกรรมการลดทอนความเป็นมนุษย์ เหล่านี้ได้ทำหน้าที่กดทับผู้หญิงในมิติต่างๆ
ของความรุนแรง หน้าที่ด้านหนึ่งของวาทกรรมตามที่ Michael Foucault (1970:67) ได้เคยกล่าวก็คือ
“เราจะต้องเข้าใจวาทกรรม ในฐานะเป็นความรุนแรงที่กระทำต่อสรรพสิ่ง หรือในแทบทุกกรณีใน
ฐานะที่เป็นภาคปฏิบัติการวาทกรรมที่เราบังคับยึดเหนี่ยวให้กับ โลกแห่งความเป็นจริง” วาทกรรมจึง
เป็นตัวกระทำความรุนแรงต่อวาทกรรมด้วยตัวเอง ดังนั้นการวิเคราะห์วาทกรรมความรุนแรงต่อ
ผู้หญิงจึงมีอามองข้ามปัจจัย “วาทกรรม” ที่อาจกระทำ ความรุนแรงต่อ “วาทกรรม” ด้วยตัวเอง
เช่นกัน

ตารางที่ 6.1 แสดงปัจจัยเบื้องหลังวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงบนพื้นที่ต่อ พ.ศ. 2449-2519

วาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิง ปัจจัยเบื้องหลังวาทกรรม	ปัจเจกไทย	การแยกเพศ/จัดระเบียบ	อุดมการณ์ชาตินิยม	อุดมการณ์สตรีนิยม	นิตินิยม/กฎ/กติกานิยม	ความรู้	ชนชั้น	เชื้อชาติ	ประเพณี/พิธีกรรม	คัมภีร์	เทววิทยา	วาทกรรม/วาทศิลป์	บทเพลง/ดนตรี/ภาพยนตร์	ประติมากรรม	ภาพยนตร์	ยอมนิตินิยม	รูปคดี	วีดิทัศน์	พิเศษเป็น พิเศษเฉพาะ
1. วาทกรรมความรุนแรงทางเพศ	✓	✓			✓	✓	✓	✓				✓	✓	✓			✓	✓	✓
2. วาทกรรมพรหมจารี	✓				✓	✓						✓	✓						
3. วาทกรรมว่าด้วยการทำแท้ง	✓	✓				✓			✓							✓			
4. วาทกรรมว่าด้วยการคุมกำเนิด	✓				✓	✓													
5. วาทกรรมความงาม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓												
6. วาทกรรมโสภณี	✓	✓			✓	✓						✓	✓						
7. วาทกรรมผู้หญิงเป็นสมบัติของผู้ชายและครอบครัว	✓	✓			✓		✓		✓		✓	✓							
8. วาทกรรมความเป็นแม่และเมีย	✓	✓	✓			✓			✓		✓								
9. วาทกรรมความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว	✓	✓			✓														
10. วาทกรรมว่าด้วยการศึกษา	✓				✓		✓					✓							
11. วาทกรรมว่าด้วยอาชีพ	✓	✓			✓					✓	✓	✓							

6.1.3 ปัจจัยเบื้องหลังวาทกรรมภาคต่อสู้

การพิจารณาภาพในสื่อซึ่งกลายเป็นต้นแบบ (role model) ที่ทำให้สังคมเรียนรู้ว่า ผู้หญิงผู้ชายควรมีบทบาทอย่างไร และยังสร้างความชอบธรรมให้กับความรุนแรงต่อผู้หญิง ขณะเดียวกัน ภาพในสื่อได้สะท้อนให้เห็นแง่มุมของการไม่ยอมจำนนและลุกขึ้นสู้ของผู้หญิง ประเด็นหลังนี้คือ จุดเด่นของการวิเคราะห์วาทกรรมแบบสตรีนิยมสายสื่อ กล่าวคือ เป็นการเผยให้เห็นวาทกรรมภาคต่อสู้ ซึ่งมีได้เป็นเพียงแค่วาทกรรมหรืออุดมการณ์เท่านั้น หากเป็นความจริงแห่งชีวิตผู้หญิง ดังที่ Nancy C.M. Hartsock (1987: 42, 318) ได้กล่าวว่า “วาทกรรมหลักมีสถานะเป็นอุดมการณ์ แต่วาทกรรมของผู้ถูกกดขี่เป็นด้านสะท้อนความเป็นจริงของชีวิต การต่อสู้ของผู้หญิงจึงทำให้เกิดความรู้และความหมายของสังคม” หรือดังที่ Andersen (1993 อ้างถึงใน วารุณี ภูริสินสิทธิ, 2545: 57) กล่าวว่า “ประสบการณ์ของผู้หญิงเป็นตัวแทนของประจักษ์นิยมที่ชัดเจน เพราะฉะนั้นทฤษฎีสตรีนิยมคือวิสัยทัศน์ที่ถูกลำพลาโดยประสบการณ์การต่อสู้ของผู้หญิง”

ประวัติศาสตร์การต่อสู้ของผู้หญิงบนพื้นที่สื่อระหว่างปี พ.ศ. 2449-2519 แสดงให้เห็นว่า สังคมไทยมีการต่อสู้เพื่อยุติความรุนแรงต่อผู้หญิงทั้งแบบที่เป็นแนวทางของตัวเองและรับอิทธิพลจากอุดมการณ์ภายนอก วิธีการต่อสู้และอุดมการณ์ความคิดที่เป็นปัจจัยเบื้องหลังกำกับวาทกรรมภาคต่อสู้ของผู้หญิงไทยที่ดูเหมือนว่าไปสอดคล้องกับสำนักคิดสตรีนิยมตะวันตกนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ส่วนหนึ่งเป็นเรื่องบังเอิญ หรืออาจได้รับอิทธิพลมาอยู่บ้าง ตามความเชี่ยวชาญของสายธารอุดมการณ์การเมืองที่มีอิทธิพลในสังคมโลกในแต่ละช่วงเวลา ที่เห็นชัดเจนคือ อุดมการณ์การเมืองและสตรีนิยมแบบเสรีนิยมและสังคมนิยม เป็นปัจจัยเบื้องหลังที่กำกับวาทกรรมภาคต่อสู้ในสังคมไทยอย่างไม่เป็นธรรมชาติ แต่เลื่อนไหลไปตามแรงหนุนจากภายนอก ดังที่ปรากฏกลิ่นอายของอุดมการณ์สตรีนิยมแบบเสรีนิยม (liberal feminism) ซึ่งเข้ามาพร้อมกับเปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้ารับการศึกษาในระบบตะวันตก ทำให้ผู้หญิงชนชั้นสูงและชนชั้นกลางในยุคเริ่มแรก มีข้อเรียกร้องที่คล้ายคลึงกับการเรียกร้องของนักสตรีนิยมชาวตะวันตกในยุคเดียวกันอยู่ไม่น้อย โดยเฉพาะกระบวนการต่อสู้เพื่อการแก้ไขกฎหมาย การต่อสู้เพื่อบทบาทในพื้นที่สาธารณะในด้านการศึกษาและอาชีพ การสร้างวาทกรรมความเสมอภาคแบบตะวันตก การสร้างความเป็นผู้หญิงเก่งในแบบฉบับของผู้ชาย

ปฏิบัติการต่อสู้ของผู้หญิงในแบบเสรีนิยมที่ปรากฏในยุคบุกเบิกนี้ถือเป็นการกระตุ้นที่เกิดผลกระทบต่อเสียงข้างในของผู้หญิงให้เปล่งความคิดของตนออกมา เป็นความพยายามที่จะรวมกลุ่มของผู้หญิงชนชั้นสูงและชนชั้นกลางซึ่งเป็นผู้จัดทำสื่อสตรีเพียงไม่กี่คนเคลื่อนไหวทางสังคมอย่างสงบบนพื้นที่สื่อ และถือเป็นจุดเริ่มต้นในการเข้ามาถึงของประเด็นสิทธิสตรีใน

สังคมไทยผ่านการขับเคลื่อนด้วยยุทธวิธีแบบเสรีนิยม ซึ่งเป็นแนวทางเดียวกับที่นักสตรีนิยมตะวันตกใช้ต่อสู้กับอุดมการณ์ปีศาจไปโดย เพื่อช่วงชิงการมีส่วนร่วมในพื้นที่การศึกษาและอาชีพ รวมทั้งการเรียกร้องให้มีการแก้ไขกฎหมายต่างๆที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้หญิง และวิธีการต่อสู้แบบเสรีนิยมนี้ก็ได้อาศัยต่อมา สตรีชนชั้นสูงและชนชั้นกลางในยุคหลังได้จาริกเดินตามเส้นทางสายนี้ ดังที่ปรากฏว่าการขับเคลื่อนด้วยวิธีการดังกล่าวยังคงเป็นวิธีการหลักกระทั่งในปัจจุบัน แม้จะถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าปฏิบัติการต่อสู้ของผู้หญิงแบบเสรีนิยมนั้นมิอาจช่วยปลดปล่อยผู้หญิงจากความรุนแรงได้อย่างยั่งยืน เพราะการต่อสู้ยังมีช่องโหว่ที่สามารถถูกคุกคามกลับเข้าสู่ระบบปีศาจไปโดย อันเป็นวิธีการควบคุมวาทกรรมโต้แย้งอย่างแยบยล โดยวาทกรรมหลักจะคุกคามเอาปัจจัยบางอย่างจากวาทกรรมโต้แย้งมาหล่อเลี้ยงตัวมันเองเพื่อครองความเป็นใหญ่ จะเห็นได้จากปฏิบัติการต่อสู้บางประการที่สะท้อนให้เห็นว่าผู้หญิงอาจได้รับความเท่าเทียมในทางกฎหมาย มีพื้นที่ในการศึกษาและอาชีพ ทว่ามายาคติที่ยังคงยอมรับความเหนือกว่าของชายในสังคมยังไม่เปลี่ยนแปลง ดังมีประจักษ์พยานว่าสื่อสตรีในฐานะเป็นผู้ลุกขึ้นมาเปล่งเสียงต่อสู้ต่อความรุนแรง อีกมุมหนึ่งกลับถูกกลืนกลายเป็นฝ่ายติดกับดักต่อความรุนแรงเสียเอง ด้วยการผลิตซ้ำความรุนแรงต่อผู้หญิงในหลายรูปแบบเช่น การล้อหลอมอุดมการณ์ความงาม ความรักแบบโรแมนติก การประกอบสร้างความจริงเพียงชุดเดียวของการเป็นเมียและแม่ที่ดีเพื่อกีดกันสถานะที่หลากหลายของผู้หญิงที่อยู่ นอกเหนือกับดักทางความคิดนี้ ฯลฯ และลักษณะการผลิตซ้ำความรุนแรงต่อผู้หญิงเช่นนี้ก็ยังคงปรากฏให้เห็นอยู่ทั่วไปกระทั่งปัจจุบัน

นอกจากอุดมการณ์สตรีนิยมสายเสรีนิยมซึ่งมีอิทธิพลตามที่ปรากฏในประวัติศาสตร์การต่อสู้ของผู้หญิง ยังมีอีกกระแสของสายธารตะวันตกที่ไหลบ่าเข้ามาามีอิทธิพลต่อวาทกรรมภาคต่อสู้ในสังคมไทย คือ อุดมการณ์สตรีนิยมสายสังคมนิยม (socialist feminism) ซึ่งได้แสดงบทบาทชัดเจนในสมัยประชาธิปไตยเบ่งบาน ระหว่างปี พ.ศ. 2516- 2519 ปัญญาชนหญิงในรั้วมหาวิทยาลัยใช้แนวคิดสังคมนิยมในการต่อสู้เพื่อยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง ด้วยการเรียกร้องให้มีการรื้อโครงสร้างสังคมที่มีความเท่าเทียมระหว่างหญิงชาย สร้างระบบความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ รื้อถอนวาทกรรมความงามและความรักแบบโรแมนติกด้วยจิตสำนึกที่มีต่อมวลชน สังคม และการเมือง

ทั้งอิทธิพลของความคิดแบบเสรีนิยมและสังคมนิยมซึ่งมีบทบาทเบื้องหลังวาทกรรมภาคต่อสู้ของผู้หญิงไทย ต่างมีจุดยืนร่วมกันประการหนึ่งตรงที่มีความเชื่อในจุดหมายปลายทางที่สมบูรณ์ของมนุษย์ มนุษย์เป็นองค์ประธาน(subject)ที่สมบูรณ์และบงการวิวัฒนาการประวัติศาสตร์ของมนุษย์ได้ แต่สุดท้ายประวัติศาสตร์วาทกรรม ได้แสดงให้เห็นว่าแม้ผู้หญิงส่วนหนึ่งจะถูกขังสู่อีกแง่มุมหนึ่งผู้หญิงเองก็ยังไม่หลุดพ้นจากการเป็นมนุษย์ผู้ถูกระงับ แท้จริงผู้หญิงเป็นเพียงแค่

ส่วนขยาย (extension) ของแนวคิดสังคมนิยมและเสรีนิยม หมายถึงว่าผู้หญิงมิได้เป็นตัวการขับเคลื่อนเพื่อต่อสู้ด้วยแนวทางของผู้หญิงเองแต่เลื่อนไหลไปตามโครงสร้างสังคมและกรอบคิดมีพื้นฐานแบบชายเป็นใหญ่ ผู้หญิงใช้สิ่งที่เคยเป็นกรงขังตนเองมาเป็นกรงขังซ้อนกรงขังเดิมอีกครั้งหนึ่ง การต่อสู้ยังเป็นวิธีคิดแบบเดิมๆ การรื้อถอนวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงจึงไม่สำเร็จอย่างสมบูรณ์ การต่อสู้ไม่ว่ารูปแบบใดที่เกิดขึ้นจึงเป็นเพียงเสรีภาพของการเป็นองค์ประธาน(subject) ภายใต้ขอบเขตที่แน่นอนของอุดมการณ์เสรีนิยมและสังคมนิยมเท่านั้น ผู้หญิงและสังคมนิยมเหล่านั้นจึงปราศจากทางเลือกในอุดมการณ์ที่สำคัญแบบอื่น เพราะในยุคนั้นนักสตรีนิยมหลายคนมีความเชื่อมั่นที่แข็งแกร่งว่า “ผู้หญิงที่ต่อสู้เพื่อการปลดปล่อยผู้หญิงด้วยกันนั้น จะเป็นเฟมินิสต์อย่างแท้จริงไม่ได้ หากไม่มีความคิดเป็นชาย” (Simone de Beauvoir อ้างถึงใน สุนี ไชยรส, 2550)

การยึดมั่นในทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งมากเกินไปทั้งในแง่ของการขับเคลื่อนเพื่อต่อสู้ในภาคสังคมหรือการวิเคราะห์สถานการณ์ อาจนำไปสู่ความคับแคบและท้ายที่สุดทฤษฎีเหล่านี้ก็กลายเป็นวาทกรรมที่บงการความคิดของผู้หญิงให้หลงยึดในมายาแห่งทฤษฎีนั้น การต่อสู้เพื่อรื้อถอนวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงจึงไม่หลากหลายพอภายใต้กรอบคิดสังคมนิยม เสรีนิยม และข้อจำกัดของตัวแปร กฎหมาย ชนชั้น การศึกษา ปิตาธิปไตย ทุนนิยม เชื้อชาติ ฯลฯ การต่อสู้ในนิยามแบบไทยๆยังไม่เกิดขึ้นมาอย่างชัดเจนหากยังยึดติดภายใต้กรอบอุดมการณ์ใดอุดมการณ์หนึ่งที่สำคัญการที่แกนการต่อสู้จำกัดตัวเองภายใต้กรอบคิดการต่อต้านปิตาธิปไตยซึ่งเป็นยุทธวิธีที่สตรีนิยมตะวันตกใช้เป็นฐานหลักในการขับเคลื่อนในขณะนั้น บางส่วนได้ทำให้เกิดการขยายปัญหาออกไปแทนที่จะแก้ปัญหา เนื่องจากผู้ชายส่วนหนึ่งเข้าใจว่าตนเป็นศัตรูของการเคลื่อนไหวตามแนวทางสตรีนิยม จึงทำให้สูญเสียพันธมิตรดังที่ปรากฏเป็นเสียงสะท้อนได้กลับที่แข็งแกร่งจากผู้ชายอยู่บ่อยครั้งเมื่อมีการเรียกร้องในประเด็นสิทธิสตรีในยุคนั้น

การรื้อถอนวาทกรรมในบางช่วงระยะเวลาโดยเฉพาะในช่วงประชาธิปไตยเบงบานจึงเป็นเพียงการโหนตามกระแสความตื่นตัวทางการเมืองมากกว่าความสำนึกในเรื่องความไม่เท่าเทียมระหว่างเพศ เป้าหมายในการปลดปล่อยที่แท้จริงคือมวลชนมิใช่สตรี ศัตรูที่ชัดเจนของกลุ่มผู้หญิงสังคมนิยมคือ ระบอบเผด็จการและทุนนิยมมากกว่าจะเป็นอุดมการณ์ชายเป็นใหญ่ ขณะที่ผู้หญิงเสรีนิยมมุ่งมั่นเฉพาะประเด็นการแก้ไขกฎหมายและยกสถานะทางสังคมของสตรีเท่านั้น มีการกล่าวโจมตีกันเองเสมอว่าผู้หญิงฝ่ายเสรีนิยมสู้เพื่อชนชั้นตัวเอง ขณะที่ฝ่ายสังคมนิยมเคลื่อนไหวเพื่อชนชั้นกรรมาชีพ การต่อสู้เพื่อรื้อถอนวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงในประวัติศาสตร์จึงยังไม่มีความเป็นหนึ่งเดียว ผู้หญิงชนชั้นล่างอีกมากมายที่ยังไม่รู้และไม่เข้าใจในการต่อสู้เพื่อยุติการกดขี่ทางเพศ ดังคำให้สัมภาษณ์ของแม่ค้าคนหนึ่งในยุคนั้นว่า

“เรื่องขบวนการเรียกร้องสิทธิสตรีไม่ยากอยู่ด้วยเพราะว่าไม่มี
ความรู้เลยอยู่ของเราไปเรื่อยๆดีกว่า คิดว่าวันนี้จะทำอย่างไรให้
ขายได้กำไรมากๆ” (สัมภาษณ์นาง ... แซ่เลี้ยว แม่ค้าย่านท่า
พระจันทร์ ใน ประชาธิปไตย, 24 มิถุนายน 2516)

งานศึกษาแนวสตรีนิยมไม่ควรที่จะอธิบายเพียงแค่ปรากฏการณ์เท่านั้น แต่ต้องมี
จุดมุ่งหมายที่จะเปลี่ยนแปลงปรากฏการณ์ด้วย การมุ่งมั่นที่จะรื้อโครงสร้างสังคมทุนนิยม สร้าง
ประชาธิปไตย การแก้ไขกฎหมาย การส่งเสริมให้ผู้หญิงมีการศึกษาและอาชีพ ตามแนวทางเสรี
นิยมและสังคมนิยม อาจไม่เพียงพอที่จะปลดปล่อยผู้หญิง การต่อสู้เพื่อยุติความรุนแรงจึงต้องมอง
หาความหลากหลายและยุทธวิธีซึ่งเหมาะกับบริบทและไม่ยึดติดกับกรอบความคิดใดความคิดหนึ่ง
จนทำให้เกิดอคติและความคับแคบตามมา อีกด้านหนึ่ง แนวคิดสตรีนิยมมิใช่เป็นเพียงปัจจัย
เบื้องหลังประเภท “ของนำเข้า” จากตะวันตกเสียทั้งหมด หรือตกอยู่ภายใต้กรอบคิดเฉพาะเสรีนิยม
และสังคมนิยมเท่านั้น แท้จริง “ส่วนหนึ่ง” ของการต่อสู้ในสังคมไทยดังที่ปรากฏบนพื้นที่สื่อ เป็น
กระบวนการที่เกิดขึ้นเองในจิตสำนึกของผู้คนทั้งหญิงชายในสังคมที่มีสำนึกของความเสมอภาค
ภายใต้บริบทของเหตุการณ์ความรุนแรง ณ ห้วงเวลานั้น ซึ่งอาจไปสอดคล้องกับกรอบการต่อสู้
แบบสตรีนิยมสำนักต่างๆ อย่างบังเอิญ หรือรับอิทธิพลมาบ้างอย่างเล็กน้อย

ผลการวิจัยสามารถยืนยันได้ว่า พื้นที่การสื่อสารระหว่างปี พ.ศ. 2449-2519 ได้แสดงให้เห็น
ถึงความหลากหลายของวิธีการต่อสู้ต่อความรุนแรงที่สะท้อนให้เห็นความสอดคล้องกับ
อุดมการณ์สตรีนิยมตะวันตกบางสำนัก “อย่างบังเอิญ” ดังตัวอย่างที่ปรากฏในนิตยสารสตรีไทย
พ.ศ. 2468 มีการประกอบสร้าง “วาทกรรมวิรสตรี” ให้ความหมายยกย่องผู้หญิง “ผู้ต่อสู้” ซึ่งครั้ง
หนึ่งเคยเป็น “ผู้ถูกระทำ” (the other) ในคดีการคุกคามทางเพศ เป็นการใช้อำนาจของสื่อสตรีใน
การนิยามความหมายเพื่อเสริมพลัง (empowerment) ให้ผู้หญิงผู้ถูกระทำลุกขึ้นยืนหยัดใหม่อีกครั้ง
หลังผ่านพ้นจากความรุนแรง แสดงให้เห็นว่าสื่อสตรีมีความตระหนักในความเป็น “ผู้อื่น” (the
other) ของผู้หญิงผู้ถูกระทำซึ่งเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับแนวคิดหลังสมัยใหม่ (postmodern
feminism) หรือ การปฏิเสฐสัญลักษณ์สีขาว เพื่อดำเนินอุดมการณ์ประชาธิปไตยที่กำหนดคุณค่าให้กับ
วาทกรรมพรหมจารี ในภาพยนตร์เขาชื่อกานต์ ปี พ.ศ.2516 เป็นการต่อสู้ด้วยการสร้างวาทกรรม
ตอบโต้เพื่อรื้อถอนความหมายเดิมที่อุดมการณ์หลักในสังคมได้สร้างไว้ เป็นกรอบความคิด
เดียวกับการต้าน grand narrative ของแนวคิดหลังสมัยใหม่ ซึ่งผู้หญิงไทยได้ใช้วิธีการเดียวกันนี้ใน
การต่อสู้ต่อความรุนแรงต่อผู้หญิงมาช้านานแล้ว อีกตัวอย่างจากกรณี ปัญญาชนหญิงในช่วง
ประชาธิปไตยเบ่งบาน (พ.ศ. 2516-2519) ได้แสดงบทบาทในการรื้อถอนวาทกรรมเพศห้ามพูดอัน
เป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้ผู้หญิงอับอายที่จะเปิดเผยความจริงของการกดขี่เมื่อตกเป็นผู้ถูกระทำ

ในคดีการคุกคามทางเพศ เป็นยุทธวิธีสู้กลับด้วยการแตกหักวาทกรรม (break) ให้ความหมายเรื่องเพศเปลี่ยนแปลงอย่างสุดขั้วจากเดิมเป็นเรื่องที่ “ห้ามพูด” กลายมาเป็นเรื่องที่ “ต้องพูด” เป็นวิธีการต่อสู้ตามกรอบคิดแบบหลังสมัยใหม่ ซึ่งต่อต้านกรอบความรู้ของอุดมการณ์หลักที่พร่ำสอนให้ผู้หญิงเก็บกดและไม่ควรสื่อสารหรือแสดงออกในเรื่องเพศ

ผู้หญิงไทยในอดีตยังมีวิธีการต่อสู้ต่อความรุนแรงที่สอดคล้องกับกรอบคิดแบบสตรีนิยมสายถอนรากถอนโคนและสายวัฒนธรรม (radical and cultural feminism) ดังเช่นที่ สือสตรีในปี พ.ศ. 2465 ได้พยายามที่จะสถาปนาความรู้แบบแม่บ้านแม่เรือนขึ้นมาตอบโต้ความรู้แบบชายเป็นใหญ่ ซึ่งเป็นกรอบความคิดเดียวกับสตรีนิยมสายวัฒนธรรมในยุคปัจจุบันที่หันมาสนใจความเป็นตัวตนของผู้หญิงและต้องการเปลี่ยนแปลงที่ตัวของผู้หญิงเองมากกว่าที่ตัวระบบ เป็นความพยายามที่จะนำคุณลักษณะที่ถูกละเลยว่าเป็นด้านด้อยของผู้หญิงมาให้คุณค่าใหม่

ในสมัยรัฐนิยม การเมืองในฐานะปัจจัยเบื้องหลังได้เข้ามารื้อถอนวาทกรรมความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว คล้ายกับแนวคิดของ Millet ที่ว่า เรื่องส่วนตัวก็คือเรื่องการเมือง (the personal is political) รัฐได้พยายามยุติปัญหาความรุนแรงในครอบครัวด้วยการปริแตก (rupture) ความหมายของวาทกรรมความรุนแรงในครอบครัวจากเรื่องส่วนตัวให้กลายเป็นเรื่องที่สังคมและประเทศชาติต้องเข้ามามีส่วนในการแก้ปัญหา ดังที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ออกประกาศ เรื่องการปฏิบัติของผัวเมีย ในปี 2484 ขอให้สามีภรรยาปฏิบัติต่อกันด้วยมิตรไมตรี และเลิกการทุบตีทะเลาะวิวาท

กรอบคิดแบบสตรีนิยมสายถอนรากถอนโคนยังปรากฏในการต่อสู้ในพื้นที่จินตนาการของโลกภาพยนตร์ ปี 2509 ได้สร้างวิธีการล้างแค้นผู้ชายที่ข่มขืนผู้หญิง โดยให้ผู้หญิงสามารถโต้กลับผู้ชายด้วยการใช้ความรุนแรงทางตรงในสถานภาพที่เธอกลายเป็นผี หรือมีวิญญาณอื่นมาสิงร่างเธอทำให้สามารถจัดการกับทรชนชายเหล่านั้นได้ ซึ่งกรอบคิดการตอบโต้ผู้ชายเช่นนี้คล้ายคลึงกับการต่อสู้ในแบบสตรีนิยมสายถอนรากถอนโคนแบบสุดขั้วบางกลุ่ม ซึ่งต้องการให้ผู้หญิงแยกตัวออกจากระบบและสถาบันที่เกี่ยวข้องกับปิตาธิปไตยในทุกด้านเช่น ครอบครัว การแต่งงาน ฯลฯ ดังนั้น การกลายเป็น “ผี” เพื่อล้างแค้นผู้ชายจึงเป็นเสมือนการออกจาก “ระบบของมนุษย์” สู่วิถี “ระบบวิญญาณ” เพื่อกำจัดผู้ชายผู้กดขี่ให้ออกจากโลกของผู้หญิงให้สิ้นซาก อีกวิธีการต่อสู้ คือ การเรียกหาความบริสุทธิ์จากชาย ซึ่งอยู่ภายใต้กรอบคิดสตรีนิยมสายถอนรากถอนโคนที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความคิดการต่อสู้ต่อการกดขี่ทางเพศซึ่งปิตาธิปไตยกดทับให้ผู้หญิงเจ็บเสียนในเรื่องเพศมาช้านาน สังคมมักเรียกหาแต่ความบริสุทธิ์จากผู้หญิงแต่เพียงฝ่ายเดียว การเรียกร้องให้ผู้ชายเป็นฝ่ายรักษาความบริสุทธิ์บ้างนั้น เป็นวาทกรรมโต้กลับวาทกรรมพรหมจารีที่พอจะปรากฏอยู่บ้างในพื้นที่

สื่อ เป็นการสวมรอยวาทกรรมด้วยการนำวาทกรรมชุดเดิมที่ผู้ชายเคยใช้ในการกดขี่ผู้หญิงมาเป็น วาทกรรมต่อสู้ เป็นการคงความหมายเดิมของวาทกรรมนั้นไว้แต่สิ่งที่เปลี่ยนคือตัวผู้ใช้วาทกรรม นอกจากนี้สังคมไทยยังเริ่มต้นที่จะต่อสู้เพื่อสิทธิในเนื้อตัวร่างกายด้านเพศตามกรอบคิดของสตรี นิยมสายถอนรากถอนโคน เช่น การอ้างอิงวาทกรรมสิทธิสตรีเพื่อใช้ในการต่อสู้เพื่อสิทธิในการทำ แท้ง การต่อสู้ในวาทกรรมโศภณี เป็นต้น

“ความบังเอิญ” ของยุทธวิธีต่อสู้ซึ่งมีความสอดคล้องกับสตรีนิยมตะวันตกบางสำนัก แสดงให้เห็นว่า การต่อสู้ของผู้หญิงไทยในประวัติศาสตร์เคยมีลักษณะเฉพาะตัวมาก่อน และ ลักษณะเฉพาะตัวเหล่านี้ได้กลายเป็นจุดร่วมกับการต่อสู้ในแบบที่ใกล้เคียงกับผู้หญิงในซีกโลกอื่น เป็นไปได้หรือไม่ว่า “แท้จริงจุดร่วมเหล่านี้มีความเป็นสากลที่ปะปนอยู่ท่ามกลางความแตกต่าง” ผู้หญิงถูกระทำความรุนแรง มีความเป็นสากล แต่ วิธีการและปัจจัยเบื้องหลังของการทำความ รุนแรง อาจไม่เป็นสากล ขึ้นกับปัจเจกบุคคลและบริบทแวดล้อม ขณะเดียวกัน การต่อสู้ของผู้หญิง ด้านหนึ่ง มีความเป็นสากล ขณะที่อีกด้านหนึ่ง ผู้หญิงสามารถพัฒนายุทธวิธีการต่อสู้ที่เป็น เอกลักษณะของตัวเอง “จุดร่วมจุดต่าง” “ความเป็นสากลหรือไม่เป็นสากล” แท้จริงคือสิ่งเดียวกัน ความบังเอิญที่สอดคล้องกันของการต่อสู้แบบไทยกับแบบตะวันตกจึงไม่ใช่เรื่องของการลอกเลียน หรือตามกันเสียทั้งหมด ที่สำคัญความจริงแห่งชีวิตของผู้หญิง อาจมิได้เกิดจากการต่อสู้โดยการ สร้างความไม่ต่อเนื่องของวาทกรรมโดยอุดมการณ์สตรีนิยมแต่เพียงประการเดียว ยังมีปัจจัย เบื้องหลังอีกหลายประการที่มีส่วนสำคัญในการประกอบสร้างวาทกรรมภาคต่อสู้อีกหลายประการ ได้แก่ แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม วาทกรรมความรู้ ระบบทุนนิยม ชนชั้น วาทกรรมความรัก ความดีชั่ว ความเสมอภาค วาทกรรมตะวันตก ฯลฯ ซึ่งทั้งหมดนี้บางส่วนก็มีบทบาททั้งเป็นปัจจัย เบื้องหลังวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิง อีกด้านหนึ่งก็ทำหน้าที่กำกับเบื้องหลังวาทกรรมภาค ต่อสู้เช่นกัน แสดงให้เห็นถึงความยกย่องของปัจจัยเบื้องหลังที่มีต่อวาทกรรม ส่งผลให้ตัววาท กรรมนั้นไม่นิ่ง ไม่ต่อเนื่อง ไม่แน่นอน จึงจำเป็นต้องใช้การวิเคราะห์บริบทควบคู่กันไปว่าวาท กรรมซึ่งมีปัจจัยเบื้องหลังคอยกำกับอยู่นั้นจะทำหน้าที่อย่างไร ในบทบาทใด ต่อสู้หรือกดขี่ อย่าง บังเอิญหรือโดยเจตนา

ตารางที่ 6.2 แสดงปัจจัยเบื้องหลังวาทกรรมภาคต่อสู้ต่อความรุนแรงต่อผู้หญิงบนพื้นที่สื่อ พ.ศ. 2449-2519

วาทกรรมภาคต่อสู้	สตรีนิยม	สตรีนิยมสังคมนิยม	สตรีนิยมถอนรากถอนโคน	สตรีนิยมสายวัฒนธรรม	สตรีนิยมหลังสมัยใหม่	แนวความคิดต่อต้านอคติต่อผู้ด้อยค่า	วาทกรรมความรัก	ความดี/ความชั่ว	ความรู้	หนังสือ	งอแง	ความงาม	ประเด็นพระแบบ	บทเพลง/ละคร/ภาพยนตร์	มหรสพ
1. วาทกรรมความรุนแรงทางเพศ															
1.1 วาทกรรมวิรสตรี					✓										
1.2 กระบวนการยุติธรรม	✓														
1.3 การต่อสู้ในจินตนาการ: ผู้หญิง			✓												
1.4 จรรยาบรรณสื่อ						✓									
1.5 วาทกรรมเพศต้องพูด					✓										
2. วาทกรรมพรหมจารี															
2.1 วาทกรรมสุภาพบุรุษ							✓	✓		✓					
2.2 วาทกรรมการแพทย์									✓						
2.4 วาทกรรมเพศศึกษา									✓						
2.5 เรียกร้องความบริสุทธิ์จากชาย			✓												
2.6 ปฏิเสธสัญลักษณ์สีขาว					✓										

ตารางที่ 6.2 (ต่อ)

วาทกรรมภาคต่อสู้	มติที่ประชุมอนุวิธี	มติของสภามติวิธี	มติของคณะอนุวิธี โดย	มติของ สภามติวิธี	มติของ สภามติวิธี	มติของ สภามติวิธี	มติของ สภามติวิธี	มติของ สภามติวิธี	มติของ สภามติวิธี	มติของ สภามติวิธี	มติของ สภามติวิธี	มติของ สภามติวิธี	มติของ สภามติวิธี	มติของ สภามติวิธี	มติของ สภามติวิธี
3. วาทกรรมว่าด้วยการทำแท้ง 3.1 วาทกรรมสิทธิสตรี 3.2 วาทกรรมการแพทย์ 3.3 วาทกรรมว่าด้วยสิทธิ ประชากร			✓						✓ ✓						
4. วาทกรรมว่าด้วยการคุมกำเนิด 4.1 นโยบายเพิ่มพลเมือง 4.2 วาทกรรมการแพทย์ 4.3 ปัจจัยเศรษฐกิจ 4.4 การต่อต้านตะวันตก									✓ ✓	✓ ✓ ✓					

ตารางที่ 6.2 (ต่อ)

วาทกรรมภาคต่อผู้ ปัจจัยเบื้องหลังวาทกรรม	มอนิเตอร์บริบท	มอนิเตอร์บริบทเชิงยุทธศาสตร์	มอนิเตอร์บริบทเชิงนโยบาย	มอนิเตอร์บริบทเชิงวัฒนธรรม	มอนิเตอร์บริบทเชิงสังคม	มอนิเตอร์บริบทเชิงจิตวิทยา	มอนิเตอร์บริบทเชิงเทคโนโลยี	มอนิเตอร์บริบทเชิงเศรษฐกิจ	มอนิเตอร์บริบทเชิงการเมือง	มอนิเตอร์บริบทเชิงวัฒนธรรม	มอนิเตอร์บริบทเชิงจิตวิทยา	มอนิเตอร์บริบทเชิงจิตวิทยา	มอนิเตอร์บริบทเชิงจิตวิทยา
5. วาทกรรมความงาม 5.1 วาทกรรมสุขภาพ 5.2 วาทกรรมความรู้ 5.3 วาทกรรมเพื่อมวลชน		✓											
6. วาทกรรมโสเภณี 6.1 แก๊งโสเภณี 6.2 สร้างวาทกรรมหญิงชั่วเพราะชาย 6.3 การแต่งงาน 6.4 การศึกษา/อาชีพ 6.5 เสริมความรู้เพศศึกษา 6.6 ต่อต้านการประกวดนางงาม 6.7 รื้อโครงสร้างสังคม 6.8 อ้างอิงวาทกรรมสิทธิมนุษยชน	✓ ✓ ✓		✓										✓

ตารางที่ 6.2 (ต่อ)

วาทกรรมภาคต่อสู้	สตรีนิยมเสรีนิยม	สตรีนิยมสังคมนิยม	สตรีนิยมถอนถอนออกนอกกรอบ	พรรคชนชั้น	สตรีนิยมหลังสมัยใหม่	แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม	วาทกรรมระบบ	ความเชื่อ/ศรัทธา	ความรู้สึก	ทัศนคติ	การเมือง	ความเสมอภาค	ประเด็นระบบ	ภาพลักษณ์เชิงจิตวิทยา	มโนทัศน์
7. วาทกรรมผู้หญิงเป็นสมบัติของผู้ชายและครอบครัว															
7.1 สร้างวาทกรรมผู้ชายเป็นสินค้า															✓
7.2 อ้างอิงวาทกรรมเศรษฐกิจ															✓
7.3 แก้ไขกฎหมาย	✓														
7.4 ใช้โพลสำรวจความเห็นเรื่องเมียน้อย	✓								✓						
7.5 สร้างวาทกรรมเกียรติยศ															
7.6 สร้างสมานฉันท์ระหว่างหญิงชาย													✓		
8. วาทกรรมความเป็นแม่และเมีย															
8.1 สร้างวาทกรรมผู้หญิงโสดความหมายบวก	✓														
8.2 สร้างวาทกรรมความรักเพื่อมวลชน สังคม		✓													

ตารางที่ 6.2 (ต่อ)

วาทกรรมภาคต่อผู้	สตรีเรียลิตี	สตรีเทคสตี	สตรีนิเวศ	สตรีนิเวศ	สตรีนิเวศ	สตรีนิเวศ	สตรีนิเวศ	สตรีนิเวศ	สตรีนิเวศ	สตรีนิเวศ	สตรีนิเวศ	สตรีนิเวศ	สตรีนิเวศ	สตรีนิเวศ	สตรีนิเวศ
ปัจจัยเบื้องหลังวาทกรรม															
9. วาทกรรมความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว 9.1 สร้างวาทกรรมความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องการเมือง 9.2 สร้างความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ 9.3 แก้ไขกฎหมาย	✓	✓	✓							✓					
10. วาทกรรมว่าด้วยการศึกษา 10.1 อ้างอิงวาทกรรมความเสมอภาค 10.2 สถาปนาวาทกรรมเหย้าเรือนให้มีสถานะเป็นความรู้ 10.3 อ้างอิงวาทกรรมชาตินิยม 10.4 การประกอบอาชีพ	✓			✓					✓		✓				✓

6.1.4 ความไม่ต่อเนื่องของวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงและวาทกรรมภาคต่อสู้

ผลการศึกษาให้ข้อสรุปเกี่ยวกับความไม่ต่อเนื่องของวาทกรรมที่ว่า ทั้งวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงและวาทกรรมภาคต่อสู้ต่างใช้ยุทธวิธีของความไม่ต่อเนื่องในการเปลี่ยนแปลงวาทกรรมจนแตกต่างกัน ได้แก่

1. การแตกร้าว/รอยร้าว (threshold) หมายถึง จุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงวาทกรรม ที่เผยให้เห็นเพียง “รอยร้าว” บนพื้นผิววาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิง ผลการศึกษาพบว่าจุดเริ่มต้นของรอยร้าววาทกรรมนี้ยังไม่ส่งผลกระทบ (great impact) หรือทำให้เกิดจุดเปลี่ยน (turning point) ต่อวาทกรรมภาคค้ำและภาคต่อสู้ทั่วทั้งองค์สังคม ดังเช่น การเผยตัวของรอยร้าววาทกรรมสุภาพบุรุษเพื่อรื้อถอนวาทกรรมพหุมัจรี เป็นเพียงการปรากฏตัวของวาทกรรมที่ยังไม่สามารถส่งผลทำให้สังคมส่วนใหญ่วิพากษ์วิจารณ์ ผลผลิตซ้ำ ส่งต่อวาทกรรมชุดนี้อย่างกว้างขวางภายในชั่วระยะเวลาเดียวกับการปรากฏขึ้นของวาทกรรม

2. การปริแตก (rupture) เป็นการเปลี่ยนแปลงวาทกรรมที่ยังมิใช่การเปลี่ยนแปลงอย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด เป็นการจัดเรียง โครงใหม่ขององค์ประกอบวาทกรรมที่ยังคงทิ้งร่องรอยของความต่อเนื่องจากวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงในชุดก่อนหน้า เป็นการปรับเปลี่ยนความหมายที่ยังคงเค้าของความหมายเดิม ผลการศึกษาพบว่า การปริแตกของวาทกรรมเป็นขั้นตอนที่สืบสายต่อจากการแตกร้าว/รอยร้าวของวาทกรรม การปริแตกของวาทกรรมเป็นการขยายความหมายของรอยร้าววาทกรรมเพิ่มเติม เป็นการขยายความหมายที่ยังอยู่ในทิศทางเดิม ไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงแบบชั่วคราวข้าม

ดังตัวอย่าง การปริแตกจากรอยร้าววาทกรรม “ความรุนแรงทางเพศเป็นเรื่องเล็กน้อย” สู่วาทกรรม “ความรุนแรงทางเพศเป็นเรื่องสนุกสนาน” การปริแตกจากรอยร้าววาทกรรม “ผู้หญิงเป็นต้นเหตุของการถูกข่มขืน” สู่วาทกรรม “การแต่งกาย เรือ่นร่าง และการกลับบ้านดึก ของผู้หญิง เป็นต้นเหตุของการถูกข่มขืน” การปริแตกจากรอยร้าว “วาทกรรมผู้หญิงเป็นสมบัติของผู้ชายและครอบครัว” สู่วาทกรรม “เมียในฐานะสินค้า” การปริแตกจากรอยร้าว “วาทกรรมพหุมัจรีสัญลักษณ์ความดั่งงามของสตรี” สู่วาทกรรม “การรักษาพหุมัจรีเพื่อการเป็นแม่ที่ดีของลูก” เป็นต้น

3. การแตกหัก (break) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงวาทกรรมอย่างสุดโต่ง เป็นปรากฏการณ์แตกหักจากวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงชุดก่อนอย่างฉับพลันทันที มิได้ค่อยเป็นค่อยไปแบบวิวัฒนาการหรือเป็นผลมาจากปฏิกิริยาจากยุคก่อนหน้า ผลการศึกษาพบว่า การแตกหักวาทกรรม

เป็นการเปลี่ยนแปลงความหมายแบบคู่ตรงข้ามจากความหมายเดิม เช่น จากด้านบวกเป็นด้านลบ หรือ จากซ้ายไปขวา จากหน้ามือเป็นหลังมือ ฯลฯ การแตกหักของวาทกรรม เป็นการเปลี่ยนแปลงแบบตั้งตัวไม่ทัน หมายความว่าไม่เปิดโอกาสให้สังคมได้คุ้นเคยหรือเตรียมความพร้อมกับความหมายชุดใหม่ของวาทกรรมดังกล่าว เป็นการเข้ามาถึงของวาทกรรมแบบจู่โจม อย่างไรก็ตาม การแตกหักอย่างฉับพลันทันทีของวาทกรรมอาจส่งผลทำให้วาทกรรมนั้นมีอายุขัยยืนยาวต่อมาหรือสูญสลายหายไปจากพื้นที่ได้ภายในระยะเวลาอันสั้นเช่นเดียวกัน

ดังตัวอย่าง การแตกหักความหมายของวาทกรรมอ้วนก็ได้ผอมก็ดีเพื่อสุขภาพ มาสู่ความหมายที่แตกต่างแบบไม่เหลือเค้าเดิม คือ วาทกรรมความอ้วนเพื่อการสร้างชาติ เมื่อหมดยุครัฐนิยม ปัจจัยเบื้องหลังของอุดมการณ์ชาตินิยมคลาสิกคลาสิกสละลง วาทกรรมความอ้วนเพื่อการสร้างชาติจึงถูกกำจัดออกจากสนามวาทกรรมอย่างรวดเร็ว เช่นเดียวกับ การแตกหักวาทกรรมความรักแบบโรแมนติก วาทกรรมความงาม คู่ วาทกรรมความรักและความงามเพื่อมวลชน สังคมประเทศชาติ ตามอุดมการณ์สังคมนิยม การแตกหักของวาทกรรมชุดนี้มีอิทธิพลครอบครองพื้นที่วาทกรรมเพียงระยะเวลาสั้นๆ ตามกระแสเชี่ยวกรากของอุดมการณ์การเมืองแบบสังคมนิยมซึ่งมีอิทธิพลต่อปัญญาชนหญิงชายในยุคสมัยประชาธิปไตยเบ่งบาน ขณะที่การแตกหักของวาทกรรมบางประเภทกลับมีอายุขัยยืนยาวกว่า ได้แก่ การแตกหักวาทกรรมพรหมจารีด้วยวาทกรรมทางการแพทย์ ดังที่ปรากฏว่าในยุคปัจจุบันยังคงมีการอ้างอิงและผลิตซ้ำวาทกรรมทางการแพทย์ชุดนี้อยู่ แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยเบื้องหลังที่มากำกับวาทกรรมเป็นตัวแปรที่สำคัญในการทำให้วาทกรรมคงอยู่หรือคลายอิทธิพลลง โดยนัยนี้ ปัจจัยด้าน “ความรู้” ซึ่งกำกับวาทกรรมทางการแพทย์ย่อมมีความแข็งแกร่งกว่า ปัจจัยด้านอุดมการณ์ทางการเมือง

4.การผันแปร (transformation) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงและการเข้าแทนที่ของวาทกรรมแบบค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งหมายถึงการที่พื้นที่ที่ถูกครอบครองด้วยวาทกรรม เป็นอิสระจากวาทกรรมเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงของพลังอำนาจในพื้นที่ซึ่งมีผลให้วาทกรรมนั้นผันแปรกลายเป็นวาทกรรมในรูปแบบใหม่ ผลการศึกษาพบว่า วาทกรรมซึ่งผ่านกรรมวิธีการผันแปรมาแล้วนั้นส่วนใหญ่สามารถยึดครองสนามวาทกรรมได้อย่างยาวนาน เช่น การผันแปรวาทกรรมการแต่งกายแบบไทยสู่ตะวันตก การผันแปรของวาทกรรมความผอมเพื่อผู้ชาย การผันแปรด้วยกรรมวิธีการบังคับใช้กฎหมายต่างๆ เป็นต้น ความยาวนานในการการยึดครองสนามวาทกรรมด้วยเทคนิคการผันแปรได้สร้างการยอมรับและทำให้สังคมคุ้นชินกับวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงโดยไม่เอะใจหรือตั้งคำถาม การผันแปรของวาทกรรมจึงเป็นเสมือนเครื่องมือในการผลิตวาทกรรมความรุนแรงในระดับโครงสร้างและวัฒนธรรมที่ฝังรากลึกในสังคมอย่างยาวนาน

5. การกลายพันธุ์ (mutation) หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงของวาทกรรมที่ใช้ระยะเวลายาวนาน การกลายพันธุ์ของวาทกรรมจะนำไปสู่ผลในทางตรงข้าม เป็นการหักโค่นความต่อเนื่องที่ยาวนาน ผลการศึกษาพบว่า การกลายพันธุ์เป็นยุทธวิธีในการตัดตอนรากที่มาของวาทกรรม เป็นวิธีการที่ทำให้สาวไม่ถึงต้นตอ มองไม่เห็นต้นเหตุของฐานความคิดต่างๆ ที่กระทำ ความรุนแรงต่อผู้หญิง เพราะการกลายพันธุ์จะทำหน้าที่ค่อยๆ คัดแต่งพันธุกรรมของวาทกรรมนั้นใหม่ เพื่ออำพราง โคมหน้ำที่แท้จริง

ดังตัวอย่าง การกลายพันธุ์ของวาทกรรมวัตถุทางเพศสู่วาทกรรมความงามเพื่ออำนาจของสตรี ทุกวันนี้ความหมายของความงามในฐานะของอำนาจของสตรี ถูกทำให้เป็นความหมายในด้านบวก ความงามในแง่มนี่จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้หญิงทุกคน โดยลืมไปว่า กว่าความงามจะกลายพันธุ์มาสู่ความหมายเช่นนี้ได้ นั้น ความงามของผู้หญิงเคยถูกผูกติดกับเรือนร่างเพื่อการเป็นวัตถุทางเพศภายใต้อุดมการณ์ปีศาจปีไทยและตอบสนองการเป็นสินค้าเพื่อความงามภายใต้การกำกับของอุดมการณ์ทุนนิยมมาก่อน วาทกรรมความงามคืออำนาจจึงเป็นตัวอย่างของการกลายพันธุ์ของวาทกรรม เป็นการตัดตอนไม่ให้เห็นรากไม่ให้เห็นที่มาของวาทกรรมดั้งเดิม

อีกตัวอย่างคือการกลายพันธุ์ของวาทกรรมพรหมจารีสู่ความเป็นสินค้า จากการแกะรอยวาทกรรมพรหมจารีตั้งแต่ปี 2449 เป็นต้นมา ช่วงเวลาดังกล่าววาทกรรมชุดนี้ได้ปริแตกไปสู่ความหมายมากมาย เช่น สัญลักษณ์ความดีงามของสตรี คุณสมบัติความเป็นแม่และเมียที่ดี สิ่งที่ใช้แลกเปลี่ยนความรักจากผู้ชาย การแบ่งแยกผู้หญิงดีและไม่ดี และวาทกรรมรักต้องจุด เป็นต้น การปริแตกความหมายเหล่านี้เป็นการเปลี่ยนความหมายโดยยังคงความหมายดั้งเดิมของวาทกรรมพรหมจารีเอาไว้อย่างมั่นคง กล่าวคือพรหมจารียังคงเป็นคุณสมบัติของความเป็นผู้หญิงที่ดี อย่างไรก็ตาม หลังปี 2500 วาทกรรมพรหมจารีเริ่มมีการปรับความหมายใหม่ในลักษณะที่เป็นการกลายพันธุ์ ซึ่งเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงของวาทกรรมที่ใช้ระยะเวลายาวนาน การกลายพันธุ์ของวาทกรรมจะนำไปสู่ผลในทางตรงข้ามจากความหมายเดิม นั่นคือ แต่เดิมนั้นพรหมจารีคือคุณสมบัติความดีงามของผู้หญิงที่ติดตัวอยู่บนร่างกาย ผู้หญิงจะมอบพรหมจารีให้ชายใดก็เพราะต้องการแลกเปลี่ยนความรักจากชายคนนั้น หรือถ้าชายใดถูกสาวพรหมจารีปฏิเสธไม่รับรัก วิธีการที่จะได้เธอมาก็ต้องไปลู่คร่ำ แต่แล้วต่อมาคุณสมบัติดีงามของการมีพรหมจารีนั้น ได้ถูกตัดตอนแยกส่วนออกจากเรือนร่างของสตรี เป็นการตัดขาดคุณค่าของพรหมจารีเพื่อผู้ชายผู้เป็นสามีในอนาคตเท่านั้น พรหมจารีกลับถูกทำให้กลายเป็นวัตถุสิ่งของที่ที่สามารถนำราคา มาคิดและขายได้ พรหมจารีได้กลายเป็นสิ่งที่สามารถต่อรองราคาและตรวจสอบคุณภาพได้เหมือนสินค้าในตลาดทุนนิยม มิใช่ส่วนหนึ่งของร่างกายผู้หญิงซึ่งต้องรักษาไว้เพื่อผู้ชายเพียงคนเดียว

6. งานวิจัยเรื่องนี้ได้ข้อค้นพบใหม่ที่ต่อยอดจาก Michel Foucault ในประเด็นความไม่ต่อเนื่อง โดยพบว่านอกจากความไม่ต่อเนื่องแบบ การแตกร้าว/รอยร้าววาทกรรม (threshold) การปริแตกของวาทกรรม (rupture) การแตกหักของวาทกรรม (break) การผันแปรของวาทกรรม (transformation) และการกลายพันธุ์ของวาทกรรม (mutation) งานศึกษาเรื่องนี้ยังค้นพบความไม่ต่อเนื่องแบบ “การสวมรอยวาทกรรม” (role reversal) ซึ่งเป็น “การนำวาทกรรมชุดเดิมที่ผู้ชายเคยใช้ในการกดขี่ผู้หญิงมาเป็นวาทกรรมต่อสู้ เป็นการคงความหมายเดิมของวาทกรรมนั้นไว้แต่สิ่งที่เปลี่ยนคือตัวผู้ใช้วาทกรรม ขณะเดียวกัน การสวมรอยวาทกรรม ยังปรากฏในวาทกรรมภาคกดขี่ด้วยเช่นกัน โดยเป็นการนำวาทกรรมกดขี่ผู้หญิงซึ่งเป็นถูกสร้างและใช้โดยคนกลุ่มหนึ่งมาสวมรอยใช้โดยคนอีกกลุ่มหนึ่ง”

ดังตัวอย่างในวาทกรรมภาคต่อสู้ มีการใช้ยุทธวิธีสวมรอยวาทกรรม (role reversal) โดยผู้หญิงได้นำวาทกรรมที่ผู้ชายเคยใช้ในการกระทำความรุนแรงต่อผู้หญิงมาใช้สวมรอยเป็นวาทกรรมสู้กลับได้แก่ การเรียกหาความบริสุทธิ์จากผู้ชาย ซึ่งครั้งหนึ่งผู้ชายเคยใช้วาทกรรมพรหมจารีในการตรวจตราความบริสุทธิ์ของผู้หญิง การสร้างวาทกรรมผู้ชายในฐานะสินค้า เป็นการสวมรอยวาทกรรมเดิมที่ผู้ชายเคยทำให้ผู้หญิงเป็นสินค้ามาก่อน และการสร้างวาทกรรมเกียรติยศเพื่อเชิดชูเกียรติของสตรี เป็นการนำวาทกรรมเกียรติยศของผู้ชายมาใช้สำหรับผู้หญิง นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบอีกว่า ในส่วนวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงซึ่งเป็นวาทกรรมภาคกดขี่ ก็มีการใช้ยุทธวิธีการสวมรอยวาทกรรมเช่นกัน ดังที่ปรากฏว่า มีการนำวาทกรรมความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว มาสวมรอยใช้โดยบุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่สมาชิกในครอบครัวเพื่อแอบอ้างในการกระทำความรุนแรงต่อผู้หญิงในพื้นที่สาธารณะ

ตารางที่ 6.3 แสดงความไม่ต่อเนื่องของวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงบนพื้นที่สื่อ พ.ศ. 2449-2519

วาทกรรมความรุนแรง ความไม่ต่อเนื่อง	การแตกร้าว/รอยร้าว (threshold)	การสวมรอย (role reversal)	การปริแตก (rupture)	การแตกหัก (break)	การผันแปร (transformation)	การกลาย พันธุ์ (mutation)
1. วาทกรรม ความรุนแรงทางเพศ	<ul style="list-style-type: none"> • ความรุนแรงทางเพศเป็นเรื่องเล็กน้อย • ความรุนแรงทางเพศมักเกิดขึ้นกับผู้หญิงที่สรีระดึงดูดใจ • ผู้หญิงเป็นต้นเหตุของการถูกข่มขืน • พรหมจารีคือองค์ประกอบ/คุณค่าข้าว • ผู้ชายผู้ข่มขืนคือคนผิดปกติ • การข่มขืนเพื่อล้างแค้น • การข่มขืนเพื่อกลืนชาติพันธุ์ • วัตถุประสงค์เพื่อการค้า/วัตถุประสงค์ในจินตนาการของผู้ชาย 		<ul style="list-style-type: none"> • ความรุนแรงทางเพศเป็นเรื่องสนุกสนาน • การแต่งกายเรื้อนร่าง และการดัดบ้านตึกของผู้หญิงเป็นต้นเหตุของการถูกข่มขืน • การรายงานข่าวแบบเล่าเรื่อง (dramatize news) • วาทกรรมดาวขั่ว 	<ul style="list-style-type: none"> • วัตถุประสงค์ทางเพศคือเครื่องมือลงโทษผู้หญิง • ดาวขั่วคือผู้หญิงโรครจิตวิถาร 	<ul style="list-style-type: none"> • วาทกรรมเปลี่ยนเพื่อศิลป์ 	

ตารางที่ 6.3 (ต่อ)

วาทกรรมความรุนแรง ความไม่ต่อเนื่อง	การแตกร้าว/รอยร้าว (threshold)	การสวมรอย (role reversal)	การปริแตก (rupture)	การแตกหัก (break)	การผันแปร (transformation)	การกลายพันธุ์ (mutation)
วาทกรรมภาคต่อผู้	<ul style="list-style-type: none"> ● ร่างกายที่ถูกแยกส่วน ○ วาทกรรมไวรัสตรี ○ การต่อสู้อินจินตนาการ: ผีผู้หญิง ○ จรรยาบรรณสื่อ 			<ul style="list-style-type: none"> ○ วาทกรรมเพศต้องพูด 	<ul style="list-style-type: none"> ○ กระบวนการยุติธรรม 	

ตารางที่ 6.3 (ต่อ)

วาทกรรมความรุนแรง	การแตกร้า/รอยร้า (threshold)	การสวมรอย (role reversal)	การปริแตก (rupture)	การแตกหัก (break)	การผันแปร (transformation)	การกลายพันธุ์ (mutation)
ความไม่ต่อเนื่อง						
2. วาทกรรมพรหมจารี	<ul style="list-style-type: none"> • วาทกรรมพรหมจารี สัญลักษณ์ความดีงามของผู้หญิงเพื่อแลกความรักจากผู้ชาย 		<ul style="list-style-type: none"> • “วาทกรรมหญิงดีไม่มีพรหมจารี หญิงไม่ดีไม่มีพรหมจารี” • “การรักษาพรหมจารีเพื่อการเป็นแม่ที่ดีของลูก” • “วาทกรรมรักต้องจูบ” 			<ul style="list-style-type: none"> • วาทกรรมพรหมจารีกลายพันธุ์สู่ความเป็นสินค้า
วาทกรรมภาคต่อสู้	<ul style="list-style-type: none"> ○ วาทกรรมสุภาพบุรุษ 	<ul style="list-style-type: none"> ○ การเรียกร้องความบริสุทธิ์จากชาย 		<ul style="list-style-type: none"> ○ วาทกรรมการแพทย์ ○ วาทกรรมเพศศึกษา ○ ปฏิเสธสัญลักษณ์สีขาว 		

ตารางที่ 6.3 (ต่อ)

วาทกรรมความรุนแรง ความไม่ต่อเนื่อง	การแตกร้า/รอยร้า (threshold)	การสวมรอย (role reversal)	การปริแตก (rupture)	การแตกหัก (break)	การผันแปร (transformation)	การกลาย พันธุ์ (mutation)
3. วาทกรรมว่าด้วยการทำ แท้ง <u>วาทกรรมภาคต่อสู้</u>	<ul style="list-style-type: none"> ● วาทกรรมทำแท้งเสรี ○ วาทกรรมสิทธิสตรี ○ วาทกรรมการแพทย์ ○ วาทกรรมว่าด้วยสิทธิประชากร 			<ul style="list-style-type: none"> ● วาทกรรมแม่ใจ ยักษ์/มารหัวชน 		

ตารางที่ 6.3 (ต่อ)

มาตรการความรุนแรง ความไม่ต่อเนื่อง	การแตกร้าว/รอยร้าว (threshold)	การสวมรอย (role reversal)	การปริแตก (rupture)	การแตกหัก (break)	การผันแปร (transformation)	การกลาย พันธุ์ (mutation)
4. มาตรการว่าด้วยการ คุมกำเนิด มาตรการภาคต่อผู้	<ul style="list-style-type: none"> ● การคุมกำเนิดเพื่อสุขภาพของมารดา ● การคุมกำเนิดเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจ ● การคุมกำเนิดเพื่อลดจำนวนประชากร ● มลพิษผู้หญิงคือวัตถุของการทดลอง <ul style="list-style-type: none"> ○ นโยบายเพิ่มพลเมือง ○ มาตรการการแพทย์ ○ บังคับเศรษฐกิจ ○ การต่อต้านตะวันตก ○ ชนชั้น 					

ตารางที่ 6.3 (ต่อ)

วาทกรรมความรุนแรง	การแตกร้าว/รอยร้าว (threshold)	การสวมรอย (role reversal)	การปริแตก (rupture)	การแตกหัก (break)	การผันแปร (transformation)	การกลายพันธุ์ (mutation)
ความไม่ต่อเนื่อง						
5. วาทกรรมความงาม	<ul style="list-style-type: none"> • วาทกรรมความงามตามสมัยนิยม • วาทกรรมฮั่นก็ได้ออมก็ดี • วาทกรรมความงามคืออำนาจ 		<ul style="list-style-type: none"> • วาทกรรมความงามเพื่อการเลื่อนสถานะในสังคม • วาทกรรมความงามคือความเป็นอิสระ สิทธิ เสรีภาพ เสมอภาค ความเท่าเทียม และประชาธิปไตย และความก้าวหน้าต่างๆ 	<ul style="list-style-type: none"> • วาทกรรมความฮั่นเพื่อการสร้างชาติ 	<ul style="list-style-type: none"> • การผันแปรวาทกรรมการแต่งกายแบบไทยสู่ตะวันตก • การผันแปรของวาทกรรมความหอมเพื่อผู้ชาย 	<ul style="list-style-type: none"> • การกลายพันธุ์ของวาทกรรมวิคตูลาทเพศ ผู้ วาทกรรมความงามเพื่ออำนาจ
วาทกรรมภาคต่อสู้	<ul style="list-style-type: none"> ○ วาทกรรมสุขภาพ ○ วาทกรรมความรู้ 			<ul style="list-style-type: none"> ○ วาทกรรมเพื่อมวลชน 		

ตารางที่ 6.3 (ต่อ)

วาทกรรมความรุนแรง ความไม่ต่อเนื่อง	การแตกร้าย/รอยร้าว (threshold)	การสวมรอย (role reversal)	การปริแตก (rupture)	การแตกหัก (break)	การผันแปร (transformation)	การกลายพันธุ์ (mutation)
6.วาทกรรมโสเภณี วาทกรรมภาคต่อสู้	<ul style="list-style-type: none"> • วาทกรรมโสเภณีเดือน ○ การแต่งงาน/การศึกษา/ อาชีพ 		<ul style="list-style-type: none"> • วาทกรรมโสเภณีใน ความหมาย โรคร้าย อาชญา กร คนใจ ไรศจิด กามวิปริต ยากจน สิ้นค้าส่งออก และ กระหรีการเมือง ○ สร้างวาทกรรมหญิงชั่ว เพราะชาย ○ เสริมความรู้เพศศึกษา ○ อ้างอิงวาทกรรมสิทธิ มนุษยชน 	<ul style="list-style-type: none"> ○ รื้อโครงสร้าง สังคม ○ ต่อด้านการ ประ ก ว ด นางงาม 	<ul style="list-style-type: none"> ○ แก้ไขกฎหมาย 	

ตารางที่ 6.3 (ต่อ)

วาทกรรมความรุนแรง ความไม่ต่อเนื่อง	การแตกร้าว/รอยร้าว (threshold)	การสวมรอย (role reversal)	การปริแตก (rupture)	การแตกหัก (break)	การผันแปร (transformation)	การกลาย พันธุ์ (mutation)
7. วาทกรรมผู้หญิงเป็น สมบัติของผู้ชายและ ครอบครัว <u>วาทกรรมภาคต่อสู้</u>	<ul style="list-style-type: none"> ○ อ้างอิงวาทกรรมเศรษฐกิจ ○ โทษสำรวจความเห็นเรื่องเมียน้อย ○ สร้างสมานฉันท์ระหว่างหญิงชาย 	<ul style="list-style-type: none"> ○ สร้างวาทกรรม ผู้ชายเป็นสินค้า ○ สร้างวาทกรรม เกียรติยศ 	<ul style="list-style-type: none"> ● วาทกรรมชายหลาย เมีย ● วาทกรรมเมียใน ฐานะสินค้า 		<ul style="list-style-type: none"> ○ แก้ไขกฎหมาย 	

ตารางที่ 6.3 (ต่อ)

วาทกรรมความรุนแรง ความไม่ต่อเนื่อง	การแตกร้าว/รอยร้าว (threshold)	การสวมรอย (role reversal)	การปริแตก (rupture)	การแตกหัก (break)	การผันแปร (transformation)	การกลาย พันธุ์ (mutation)
8. วาทกรรมความเป็นแม่และ เมีย <u>วาทกรรมภาคต่อสู้</u>	<ul style="list-style-type: none"> • วาทกรรมแม่และเมียในฐานะผู้รับใช้ ผู้ให้บริการ • วาทกรรมความเป็นแม่และเมียในฐานะดัชนีวัดความสำเร็จในชีวิตของผู้หญิง 		<ul style="list-style-type: none"> • วาทกรรมแม่และเมียเพื่อการสร้างชาติ <ul style="list-style-type: none"> ○ สร้างวาทกรรมผู้หญิงโสด ความหมายบวก 	<ul style="list-style-type: none"> ○ สร้างวาทกรรมความรักเพื่อมวลชน สังคม 		

ตารางที่ 6.3 (ต่อ)

วาทกรรมความรุนแรง	การแตกร้าว/รอยร้าว (threshold)	การสวมรอย (role reversal)	การปริแตก (rupture)	การแตกหัก (break)	การผันแปร (transformation)	การกลายพันธุ์ (mutation)
ความไม่ต่อเนื่อง						
9. วาทกรรมความรุนแรงใน ครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว		<ul style="list-style-type: none"> ความรุนแรงในพื้นที่นอกบ้านที่กระทำโดยบุคคลอื่นซึ่งแอบอ้างเป็นสมาชิกในครอบครัว 				
วาทกรรมภาคต่อผู้	<ul style="list-style-type: none"> สร้างความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ 		<ul style="list-style-type: none"> วาทกรรมความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องการเมือง 		<ul style="list-style-type: none"> แก้ไขกฎหมาย 	

ตารางที่ 6.3 (ต่อ)

วัฏกรรมความรุนแรง ความไม่ต่อเนื่อง	การแตกร้าว/รอยร้าว (threshold)	การสวมรอย (role reversal)	การปริแตก (rupture)	การ แตกหัก (break)	การผันแปร (transformation)	การกลาย พันธุ์ (mutation)
10. วัฏกรรมว่าด้วย การศึกษา วัฏกรรมภาคต่อผู้	<ul style="list-style-type: none"> ● วัฏกรรมนักเลงเจ้าชู้ ● วัฏกรรมเขี้ยวเรื้อนเพื่อปิดกั้น โอกาสในการศึกษา ○ อ้างอิงวัฏกรรมความเสมอภาค ○ อ้างอิงวัฏกรรมชาตินิยม ○ อ้างอิงวัฏกรรมว่าด้วยอาชีพ ○ สถาปนาวัฏกรรมเขี้ยวเรื้อนให้มีสถานะเป็นความรู้ 					

ตารางที่ 6.3 (ต่อ)

วาทกรรมความรุนแรง ความไม่ต่อเนื่อง	การแตกร้า/รอยร้า (threshold)	การสวมรอย (role reversal)	การปริแตก (rupture)	การแตกหัก (break)	การผันแปร (transformation)	การกลายพันธุ์ (mutation)
11. วาทกรรมว่าด้วยอาชีพ วาทกรรมภาคต่อสู้	<ul style="list-style-type: none"> ● วาทกรรมเหย้าเรือนและวาทกรรมความเป็นแม่และเมีย เพื่อ ปิดกั้นโอกาสในอาชีพนอกบ้าน ● การผูกติดอัตลักษณ์ความเป็นหญิงไว้กับความเป็นชาย ● การผูกติดคุณสมบัติเชิงสตรีไว้กับสถานภาพในอาชีพของสตรี <ul style="list-style-type: none"> ○ โพลสำรวจผู้หญิงเก่ง ○ รีดถอนวาทกรรมเหย้าเรือน 		<ul style="list-style-type: none"> ○ สร้างวาทกรรมวีรสตรี ○ อ้างอิงวาทกรรมตะวันตก ○ เสนอให้มีการจัดสถานเลี้ยงดูเด็ก ○ เสนอให้มีการสร้างระบบการผลิตที่เป็นธรรม 		<ul style="list-style-type: none"> ○ การแก้ไขกฎหมาย 	

6.1.5 อำนาจในวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิง

อำนาจตามความหมายของ Foucault มีอยู่กระจัดกระจายมากมายในสังคมและเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของมนุษย์ อำนาจมีลักษณะเป็นสายโซ่และมีอยู่ทั่วไปในเครือข่ายต่างๆของสังคมจนไม่อาจกำหนดตำแหน่งของอำนาจได้นอกจากจะกล่าวแบบรวมๆว่าเป็น “ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ” ในพื้นที่สี่อระหว่งปี พ.ศ. 2449-2519 ได้แสดงให้เห็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจชุดต่างๆในวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิง ได้แก่ ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้หญิงกับผู้หญิง และความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างอุดมการณ์ของสังคมกับผู้หญิง ดังนี้

ประการแรก ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้หญิงและผู้ชายที่ปรากฏในวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงบนพื้นที่สี่อมีความสัมพันธ์ในรูปแบบที่ตกเป็นรองโดยผู้หญิงเป็นผู้ถูกกระทำ ผู้ชายใช้อำนาจที่เหนือกว่า เช่น อำนาจรัฐ อำนาจทางเศรษฐกิจ อำนาจตามสถานะและบทบาททางสังคม ฯลฯ ในการกระทำความรุนแรงต่อผู้หญิง ทั้งในระดับความรุนแรงทางตรง ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง และความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังพบความสัมพันธ์เชิงอำนาจในลักษณะโต้กลับ ผู้หญิงได้ลุกขึ้นมาต่อสู้ต่อความรุนแรงด้วยยุทธวิธีต่างๆ ตามที่ได้นำเสนอไปแล้ว สุดท้ายเป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจแบบเกื้อกูล ผู้ชายได้แสดงความสัมพันธ์เชิงอำนาจในลักษณะที่เป็นผู้ช่วยผู้หญิงในการตอบโต้ต่อความรุนแรงนั้นเสียเอง ดังเช่นการใช้วาทกรรมสุภาพบุรุษในการตอบโต้ต่อวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิง

ประการที่สอง ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้หญิงกับผู้หญิง ที่ปรากฏในวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงบนพื้นที่สี่อมีความสัมพันธ์ในรูปแบบที่ผู้หญิงร่วมมือกันต่อสู้ต่อความรุนแรง ดังเช่น การรวมตัวของผู้หญิงจัดทำนิตยสารสตรีหัวก้าวหน้าในช่วงปี 2449-2476 การรวมตัวของผู้หญิงที่มีแนวคิดเสรีนิยมเรียกร้องให้มีการแก้ไขกฎหมาย เปิดโอกาสให้ผู้หญิงมีส่วนร่วมในด้านอาชีพและการศึกษา รวมทั้งการรวมกลุ่มของปัญญาชนหญิงในทศวรรษ 2510 เพื่อเรียกร้องและต่อสู้ต่อความไม่เสมอภาคทางเพศในรูปแบบต่างๆ นอกจากนี้ผู้หญิงยังแสดงความสัมพันธ์เชิงอำนาจในลักษณะของการกดขี่ผู้หญิงด้วยกันเอง ดังที่ปรากฏว่า ในพื้นที่สี่อสตรีมีการผลิตซ้ำความรุนแรงต่อผู้หญิงในหลายรูปแบบ เช่น การหล่อหลอมอุดมการณ์ความงาม ความรักแบบโรแมนติก การประกอบสร้างความจริงเพียงชุดเดียวของการเป็นเมียและแม่ที่ดี ฯลฯ หรือการยึดกรอบแนวคิดในการต่อสู้ที่ตายตัวเกินไป ของสตรีนิยมบางสำนักเช่น สตรีนิยมเสรีนิยม และสตรีนิยมสังคมนิยม ซึ่งไม่ได้้นำการต่อสู้ของผู้หญิงไปสู่การยุติความรุนแรงอย่างยั่งยืน และยังถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่า เป็นการต่อสู้เพื่อชนชั้นของตัวเองมากกว่าที่จะเป็นการปลดปล่อยผู้หญิงทั้งสังคม

ประการที่สาม ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างอุดมการณ์ของสังคมกับผู้หญิง ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างอุดมการณ์ของสังคมได้แก่ การเมือง ทุนนิยม และชนชั้น กับ ผู้หญิงเป็นความสัมพันธ์ในลักษณะของการน้อมรับอุดมการณ์นั้นไว้โดยไม่ตั้งคำถามรวมทั้งยังมีความสัมพันธ์เชิงอำนาจแบบสลับกลับ ตัวอย่างความสัมพันธ์เชิงอำนาจแบบไม่ตั้งคำถาม เช่น ในห้วงเวลาที่อุดมการณ์การเมืองมีความแข็งแกร่ง อำนาจของอุดมการณ์การเมืองมีอิทธิพลทำให้ผู้หญิงยอมรับต่อวาทกรรมความรุนแรงโดยไม่คิดตั้งคำถามหรือต่อสู้ สมัยรัฐนิยม รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามประกาศนโยบายชัดเจนว่าจะพัฒนาสตรีในทุกด้าน ทำให้ดูราวกับว่าผู้หญิงได้รับสิทธิประโยชน์อย่างมากมาจากการดำเนินนโยบายดังกล่าวและกลายเป็นว่าอิทธิพลทางการเมืองได้เข้าแทรกแซงจนทำให้การต่อสู้เพื่อยุติความรุนแรงต่อผู้หญิงต้องซบเซาลงไปในห้วงเวลานี้ อีกนัยหนึ่ง แสดงให้เห็นความสัมพันธ์แบบยอมจำนนของผู้หญิงต่ออุดมการณ์ทางการเมืองที่มีความแข็งแกร่ง ณ ห้วงเวลาหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ผู้หญิงมิได้เป็นฝ่ายตั้งรับต่ออำนาจทางการเมืองแต่เพียงประการเดียว ผู้หญิงในบางช่วงเวลาได้นำเอาอิทธิพลของอุดมการณ์การเมืองบางขั้วมาต่อสู้กับอุดมการณ์การเมืองกระแสหลัก ดังที่ปรากฏว่า สตรีในยุคบุกเบิกสมัยปลายสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ได้เปิดประเด็นการต่อสู้กับอุดมการณ์หลักด้วยอุดมการณ์แบบเสรีนิยม อันนำมาซึ่งการแก้ไขกฎหมาย การมีโอกาสนในการศึกษา และการประกอบอาชีพของสตรีในระยะเวลาต่อมา อีกตัวอย่างคือ ในทศวรรษ 2510 กลุ่มปัญญาชนหญิงได้รับเอาอุดมการณ์แบบสังคมนิยมมาใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการต่อสู้เพื่อยุติความรุนแรง ดังที่ปรากฏความพยายามในการใช้แนวทางแบบสังคมนิยมเพื่อเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมที่ไม่เท่าเทียมต่างๆ รวมทั้งความพยายามในการสร้างวาทกรรมชุดใหม่เข้ามาแทนที่ ในแง่มุมของความสัมพันธ์เชิงอำนาจในอุดมการณ์ทุนนิยมและชนชั้นก็เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะที่สะท้อนผ่านวาทกรรมความงาม ได้สร้างความชอบธรรมในการบริโภคอย่างมากเพื่อเสริมความงามของสตรี รวมทั้งการชุกช่อนอุดมการณ์ชนชั้นไว้ในวาทกรรมความงาม วาทกรรมความรุนแรงทางเพศ วาทกรรมพรหมจารี ฯลฯ ใช้อย่างแยบยล

6.2 อภิปรายผล

6.2.1 บริบทในวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิง

ผลการวิจัยค้นพบว่าแท้จริงการวิเคราะห์วาทกรรมจำเป็นต้องดูบริบทและยังแสดงให้เห็นถึงวิธีการเปลี่ยนแปลงความรู้ ซึ่งอาจไม่เป็นไปตามลำดับ ความไม่ต่อเนื่องขาดตอนของวาทกรรมอยู่ที่ “ตัววาทกรรม” และ “ภาคปฏิบัติการ” ของวาทกรรม ภายใต้บริบททางสังคมเศรษฐกิจการเมือง หรือวัฒนธรรม บรรดามิตีต่างๆ ของสังคมสามารถเปลี่ยนแปลงได้ทั้งอย่างมีอิสระในประวัติศาสตร์และทั้งขึ้นอยู่กับบางมิตี ในเรื่องนี้ Foucault กล่าวว่า “หากดูจากประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา วาทกรรมมิใช่เป็นเพียงผลลัพธ์อันเกิดจากการต่อสู้และการครอบงำ วาทกรรมคือตัวอำนาจที่

ต้องเข้าไปจัดการหรือยึดเอาไว้” (Foucault ใน ไชยรัตน์, 2543:30) ดังเช่น การแตกหักของวาทกรรมบางชุดในบางช่วงเวลามีเบื้องหลังปัจจัยการเมืองเข้ามาบงการควบคุม เช่น การทำให้วาทกรรมความเป็นแม่และเมีย รวมทั้งวาทกรรมความงามแตกหัก ด้วยวาทกรรมความรักมวลชนในช่วงประชาธิปไตยเบ่งบาน ซึ่งเป็นผลจากการตื่นตัวของกระแสการเมืองแบบประชาธิปไตยและอุดมการณ์สังคมนิยมในกลุ่มปัญญาชนหญิง ทำให้ความหมายความรักแบบโรแมนติกเพื่อการเป็นแม่และเมียที่ดีของผู้หญิงไม่มีคุณค่า รวมทั้งความงามของรูปร่างภายนอกก็ไม่มี ความหมาย เมื่อเทียบกับความรักและการมีจิตสำนึกที่มีต่อมวลชน สังคม การเมืองในมุมมองของปัญญาชนหญิง

ขณะที่การแตกหักของวาทกรรมพรหมจารีด้วยวาทกรรมทางการแพทย์ ดูเหมือนว่าวาทกรรมชุดนี้ไม่น่าจะอิงบริบทการเมืองสังคมเศรษฐกิจ และเป็นความไม่ต่อเนื่องภายใต้ความก้าวหน้าของวาทกรรมความรู้ทางการแพทย์ แต่การนำวาทกรรมชุดนี้มาใช้ (usage) เพื่อตอบโต้ต่อคุณค่าของวาทกรรมพรหมจารี ได้ทำให้วาทกรรมทางการแพทย์เคลื่อนตัวเข้ามาอยู่ภายใต้บริบทสังคมที่ถูกอุดมการณ์ปีศาจประชาธิปไตยครอบงำ อีกตัวอย่างก็คือ การกลายพันธุ์ของวาทกรรมพรหมจารีสู่การเป็นสินค้า ได้แสดงให้เห็นความไม่ต่อเนื่องที่พลิกผันหักเหด้วยตัวของวาทกรรมและภาคปฏิบัติการของมันเอง ภายใต้การอิงแอบกับวาทกรรมชุดเก่าในบริบทเก่าซึ่งได้สร้างความหมายให้ผู้หญิงเป็นสินค้าที่ซื้อขายได้มาช้านาน เมื่อเชื้อพรหมจารีเป็นส่วนหนึ่งของร่างกายผู้หญิง การขายพรหมจารีในฐานะสินค้าจึงกลายพันธุ์ไปพร้อมกับวาทกรรมและบริบทชุดเดิม

6.2.2 ประพันธ์กร (the author)

การที่ Foucault ปฏิเสธประพันธ์กร (the author) โดยมองว่าความเชื่อมโยงในตัววาทกรรมสำคัญกว่าการล่วงรู้ว่าใครเป็นผู้นำเสนอวาทกรรมนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าแนวคิดนี้ไปกันไม่ได้กับการวิเคราะห์วาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิง เพราะปัจจัยเบื้องหลังของวาทกรรมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการวิเคราะห์ แม้ว่าด้านหนึ่งที่ Foucault กล่าวไว้จะมีส่วนถูกอยู่บ้าง เช่น เป็นไปไม่ได้ที่จะค้นหาแหล่งกำเนิดวาทกรรม เช่น วาทกรรมผู้หญิงเป็นสมบัติของผู้ชาย นั้นผลิตโดยใคร ใครคือผู้ให้กำเนิด ใครเป็นคนแรกที่ผลิตชุดวาทกรรมนี้เพื่อกดขี่ผู้หญิง เราไม่สามารถที่จะรู้ได้เพราะเมื่อวาทกรรมนั้นผลิตออกมาแล้ว มันก็จะกลายเป็นสิ่งที่ถูกสื่อสารทั่วไปในสังคม แต่สิ่งที่น่าจะวิเคราะห์ได้ก็คือ มีใครบ้างที่นำวาทกรรมเหล่านี้มาผลิตซ้ำและจำหน่ายแจกต่อไปในสังคม โดยนัยนี้ ประพันธ์กรอาจมีความหมายถึงผู้ผลิตซ้ำวาทกรรม หรือผู้ที่ทำให้วาทกรรมนั้น แฉกร้าว สวมรอย ปรีแตก แฉกหัก ผันแปร หรือกลายพันธุ์ การวิเคราะห์แบบสตรีนิยมสายสี่จำเป็นต้องพิจารณาว่า ใครเป็นผู้ผลิตซ้ำวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิง มิเช่นนั้นแล้ว หากเราเหมารวมว่าวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงบนพื้นที่สื่อ่นั้น ผลิตออกมาโดยอุดมการณ์ปีศาจประชาธิปไตยที่ครอบงำสื่ออยู่ทั้งหมด การต่อสู้เพื่อรื้อถอนวาทกรรมก็จะล้มเหลว เพราะยังมีอุดมการณ์อื่นๆมากมายที่แฝงตัวอยู่เบื้องหลัง

ผู้ชายซึ่งอยู่ภายใต้การบงการของปีศาจไปโดยอาจไม่ใช่ผู้ผลิตวาทกรรมความรุนแรงเสียทั้งหมด เช่นเดียวกันผู้หญิงก็ไม่ใช่ผู้ถูกระทำความรุนแรงอยู่ตลอดเวลา ดังที่ปรากฏในพื้นที่สื่อตลอดระยะเวลา 70 ปี (พ.ศ.2449-2519) ที่ผ่านมามีทั้งหญิงและชายต่างแสดงบทบาทร่วมกันในการเป็นผู้กระทำการกดขี่ผู้หญิง และอีกด้านหนึ่งต่างก็มีส่วนช่วยในการต่อสู้ต่อความรุนแรงต่อผู้หญิง เช่นเดียวกัน

การวิเคราะห์วาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงจึงต้องมองให้เห็นผู้หญิงในทุกมิติมิใช่เพียงผู้ถูกระทำของวาทกรรม หากมีฐานะเป็นผู้สร้างวาทกรรมทั้งในมิติของความเสมอภาค และ มิติ ด้านที่เป็นผู้กดขี่ทั้งชายและหญิงเสียเอง ดังที่ปรากฏผลการศึกษาว่าผู้หญิงไทยในพื้นที่สื่อตั้งแต่ปี 2449-2519 เป็นทั้งผู้ถูกกดขี่ในวาทกรรมความรุนแรงต่างๆ อีกด้านหนึ่งผู้หญิงในฐานะผู้ผลิตสื่อสตรี ผู้หญิงนักสังคมสงเคราะห์ ผู้หญิงปัญญาชน ผู้หญิงในหลากหลายสาขาอาชีพ ได้สื่อสารแง่มุมที่สะท้อนความเป็นผู้กดขี่เสียเองด้วยเช่นกัน ดังเช่น การผลิตซ้ำวาทกรรมความงาม วาทกรรมความเป็นแม่และเมีย วาทกรรมโสเภณี วาทกรรมพรหมจารีซึ่งยังคงสร้างความรุนแรงต่อผู้หญิงของสื่อสตรี ซึ่งเป็นภาพเดิมๆที่สื่อสตรีผลิตซ้ำเกี่ยวกับผู้หญิงดังรายงาน UNESCO Report No.84 (1979) ระบุว่าภาพผู้หญิงในสื่อสตรีเป็นภาพที่ผลักดันให้ผู้หญิงยอมรับบรรทัดฐานความเป็นหญิง คือ การเป็นผู้ดูแลบ้าน เป็นผู้บริโภคน และเป็นผู้ถูกทางเพศ ทั้งนี้เนื่องจากนิตยสารผู้หญิงอยู่ได้ด้วยโฆษณา ดังนั้นภาพผู้หญิงในนิตยสารจึงเป็นภาพที่โน้มน้าวให้เกิดการบริโภคสินค้าเพื่อปรับปรุงและตกแต่งบ้าน และปรับปรุงเสน่ห์ตนเองเพื่อให้ดึงดูดใจชาย ส่วนภาพของผู้หญิงที่พึ่งพาตัวเองได้ และมีงานทำนั้นไม่ค่อยปรากฏในนิตยสารผู้หญิงมากนัก (นันทา วีรวิทยานุกูล, 2544:311-312)

ขณะที่ผู้หญิงบางกลุ่มได้สร้างวิธีการต่อสู้ต่อวาทกรรมที่ทำยที่สุดแล้ววาทกรรมเหล่านั้นก็หวนกลับมาทำหน้าที่กดขี่ผู้หญิงอีกคราหนึ่ง เช่น การแก้ปัญหาโสเภณีด้วยการให้โสเภณีได้แต่งงาน ซึ่งไม่ใช่วิธีการรื้อถอนอคติในวาทกรรมได้อย่างยั่งยืน การเรียกร้องสิทธิที่จะเหมือนผู้ชาย ทั้งๆที่ผู้หญิงมีความแตกต่างจากผู้ชายในหลายด้าน ทำให้การเรียกร้องต่อการมีบทบาทในพื้นที่สาธารณะยิ่งกลายเป็นพื้นที่แห่งความรุนแรงมากขึ้น เพราะแท้จริงแล้วความเสมอภาคเท่าเทียมนั้นไม่จำเป็นต้องเกิดจากความเหมือนกันเสมอไป การแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชาย โดยการผลักดันของผู้หญิงบางกลุ่ม ก็เป็นเพียงการแก้ปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงที่ปลายเหตุ ขณะที่ความหมายของความไม่เท่าเทียมยังคงฝังแน่นอยู่ในสำนึกของทั้งหญิงและชายในสังคมต่อไป

6.2.3 ความต่อเนื่องและความไม่ต่อเนื่อง

แนวคิดความไม่ต่อเนื่องที่มองวาทกรรมในลักษณะแยกขาด โดยไม่ตระหนักรู้ถึงการดำรงอยู่ของวาทกรรมข้างเคียง ไม่อาจใช้กับการวิเคราะห์การสื่อสารวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงได้ในทุกรูปแบบ เพราะโดยแท้จริงวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงมีทั้งความต่อเนื่องและไม่ต่อเนื่องกับวาทกรรมชุดต่างๆ กล่าวคือมีความสัมพันธ์โยงใยซ้อนทับระหว่างวาทกรรม มิได้เป็นการแยกขาด แยกหัก หรือเป็นเรื่องบังเอิญระหว่างวาทกรรมเสียทั้งหมด เช่น วาทกรรมพรหมจารี วาทกรรมวัตถุทางเพศ ก็เป็นองค์ประกอบที่สัมพันธ์โยงใยอยู่ภายใต้วาทกรรมความรุนแรงชุดอื่นๆ ที่สำคัญก็คือ วาทกรรมยังได้แสดงด้านของความต่อเนื่องปรากฏให้เห็น ดังเช่นที่ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าในทุกชุดวาทกรรมมีการสืบสายในลักษณะของการส่งต่อ บางครั้งปราศจากการปรับเปลี่ยนความหมายหรือปัจจัยเบื้องหลังของวาทกรรม ซึ่งด้านหนึ่งแสดงให้เห็นว่าแท้จริงความต่อเนื่องและความไม่ต่อเนื่องมิใช่คำคู่ตรงข้ามกันแต่เป็นสิ่งเดียวกันที่ต้องพิจารณาควบคู่กันไปในแต่ละวาทกรรม

6.2.4 อำนาจ

ในประเด็นเรื่องอำนาจ การที่ Foucault ไม่สนใจว่าอำนาจนั้นเป็นของใคร อยู่ในการครอบครองของสิ่งใดบ้าง แต่มองอำนาจในรูปแบบเครือข่ายความสัมพันธ์เชื่อมโยง อำนาจถูกกระทำจากหลายๆจุดทั่วทั้งองค์สังคม ประเด็นนี้สร้างปัญหาให้กับการวิเคราะห์การสื่อสารวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิง เพราะปัญหาความรุนแรงของผู้หญิงบนพื้นที่สื่อ่นั้น สัมพันธ์โยงใยกับชนชั้น รัฐ ปิตาธิปไตย ทุนนิยม อย่างแนบแน่น และการวิเคราะห์ในเรื่องอำนาจ ในแง่มุมนี้จึงไม่อาจหลีกเลี่ยงไปจากอำนาจของฝ่ายที่ปรากฏในชนชั้น รัฐ ปิตาธิปไตย ทุนนิยมไปได้ ที่สำคัญการแยกแยะให้เห็นว่าเป็นอำนาจของใครจะไม่ทำให้การวิเคราะห์วาทกรรมจำกัดอยู่แค่เพียงใฝ่มองการเปลี่ยนแปลงของวาทกรรมจากรูปหนึ่งสู่อีกรูปหนึ่ง แต่กลับจะทำให้เห็นได้ชัดว่าใครคือผู้กระทำและถูกกระทำ ความรุนแรง ซึ่งการมองในลักษณะนี้จะมีคุณูปการแก่ฝ่ายที่ถูกกระทำ ความรุนแรงมากขึ้น นอกจากนี้ระดับความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ปรากฏในพื้นที่การสื่อสารประเด็นความรุนแรงต่อผู้หญิง ซึ่งจะสามารถนำไปใช้ในการต่อยอดการศึกษาได้นั้น ได้แก่ ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้หญิงกับผู้หญิง ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้หญิงกับการเมือง ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้หญิงกับวาทกรรมตะวันตก ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้หญิงกับสื่อ ฯลฯ

การวิเคราะห์ในประเด็นอำนาจ ยังมีความน่าสนใจอีกประการคือ ทำให้ขอบเขตเรื่องส่วนตัวเป็นเรื่องการเมือง เพราะอำนาจมีอยู่ทั่วไปรวมทั้งในปริวิตถลส่วนตัวด้วย ดังเช่น การทำให้

วาทกรรมความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องของประเทศชาติ ซึ่งได้เผยตัวขึ้นในสมัยการเมืองแบบรัฐนิยม

อย่างไรก็ตามหากเราพิจารณาทัศนคติของ Foucault ที่ว่า อำนาจมิได้กระจุกตัวอยู่ที่ใดที่หนึ่ง หากแต่ฟุ้งกระจายอยู่ทั่วไปในสังคม ในประเด็นนี้อาจเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนายุทธวิธีการใช้อำนาจของผู้หญิงให้เด่นชัดขึ้นมาได้ การต่อสู้ต่อวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงจำเป็นต้องกระทำในลักษณะรอบด้าน หลากหลายและกระจัดกระจายเช่นเดียวกัน ถ้าผู้หญิงรู้จักที่จะใช้อำนาจ ก็จะส่งผลให้มี การต่อสู้ต่อความรุนแรง และผลต่อมาก็คือเกิดความไม่ต่อเนื่องระดับต่างๆ ในวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิง สังคมจะต้องช่วยเสริมพลังนี้แก่ผู้หญิง ทำให้ผู้หญิงตระหนักและเข้าใจถึงอำนาจที่มีอยู่อำนาจของผู้หญิงในวาทกรรมตามที่ปรากฏในงานวิจัยเรื่องนี้ ได้แก่ ความตระหนักและการต่อสู้ทางกฎหมาย ความตระหนักและรู้ทันการกดขี่ในระดับโครงสร้างสังคม การประนีประนอมในอำนาจ การสมานฉันท์เชิงอำนาจ อำนาจในการสร้างตัวตนของผู้หญิง ปฏิเสธการเลียนอำนาจในแบบผู้ชาย เป็นต้น

6.2.5 การสื่อสารความรุนแรงต่อผู้หญิงที่หายไปและที่ยังคงอยู่

การศึกษาความรุนแรงต่อผู้หญิงผ่านสื่อได้สร้างข้อจำกัดประการหนึ่งคือ สื่อจะเลือกนำเสนอความรุนแรงต่อผู้หญิงเฉพาะบางด้านบางประเด็นเท่านั้น ด้วยข้อจำกัดของหลักการประเมินคุณค่าข่าว นโยบายสื่อ กลุ่มผู้อ่าน การแข่งขัน การตลาด ทัศนคติของเจ้าของและกองบรรณาธิการ ฯลฯ ความรุนแรงต่อผู้หญิงในบางประเด็นจึงถูกกีดกันออกไป (rules of exclusion) ในรูปแบบที่ถูกนำเสนออย่างมาก หรือไม่นำเสนอเลย จนทำให้การสื่อความหมายของวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงชุดนั้นๆ ผ่านทางช่องทางการสื่อสารไม่อาจแสดงภาคปฏิบัติที่ชัดเจนและทำให้ไม่สามารถมองเห็นการฟุ้งกระจายของวาทกรรมไปทั่วทั้งองค์สังคมผ่านพื้นที่สื่อ

ตัวอย่างวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงที่ถูกกีดกันออกจากพื้นที่สื่อระหว่างปี พ.ศ.2449-2519 และมีการนำเสนอในประเด็นดังกล่าวน้อยจนผู้วิจัยไม่สามารถแกะรอยวาทกรรม ได้แก่ วาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงในพื้นที่ศาสนา โดยเฉพาะในประเด็นการบวชภิกษุณี ผู้วิจัยพบว่ามีการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ในลักษณะการสร้างวาทกรรมกีดกันผู้หญิงในฐานะที่เป็นสามเณรี/ภิกษุณีในปี 2474 เมื่อนายนรินทร์ภายิต บวชลูกสาว และได้รับการต่อต้านจากสังคมรวมทั้งสื่อ หนังสือพิมพ์ในขณะนั้น ถึงกับสร้างวาทกรรมกล่าวหาสามเณรีว่าอวดอ้างเป็นผู้วิเศษ ทั้งยังวาดภาพการ์ตูนล้อเลียนสามเณรีอีกด้วย (สยามราษฎร์, 3 สิงหาคม 2474) นับจากนั้น กระทั่งถึงปี 2519 เรื่องราวของสามเณรี/ภิกษุณีก็ไม่ปรากฏบนพื้นที่สื่ออีก จึงทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถวิเคราะห์การ

สืบสายของวาทกรรมได้ นอกจากจะชี้ให้เห็นเพียงว่าวาทกรรมชุดนี้ได้ถูกกีดกัน (exclusion) ออกจากสนามวาทกรรมบนพื้นที่สื่อ เช่นเดียวกับ วาทกรรมหญิงรักหญิง ที่ถูกทำให้กลายเป็นความรุนแรงยิ่งกว่าวาทกรรมความรุนแรงชุดอื่นเนื่องจาก ข้อมูลเรื่องหญิงรักหญิงบนพื้นที่สื่อปรากฏอยู่เพียงเล็กน้อย และถูกทำให้ไม่มีคุณค่าข่าวเพียงพอที่จะพุดถึงในมุมมองของสื่อ หญิงรักหญิงในพื้นที่ข่าวเท่าที่ผ่านสายตาผู้วิจัยมาบั้นนั้น ก่อนปี พ.ศ. 2500 เธอเหล่านี้มักถูกมองว่าเป็นกลุ่มเดียวกับ “สาวทิมทีก” (ชาติไทย, 27 ตุลาคม 2475) สังคมจะสร้างภาพเหมารวมให้กับ “หญิงรักหญิง” ว่าเป็นผู้หญิงที่ไม่มีโอกาสแต่งงานเช่นเดียวกับสาวโสดที่อายุมากทั้งหลาย โดยปราศจากการพิจารณาในมิติ “เพศวิถี” ซึ่งมีความแตกต่างกันระหว่างหญิงโสดด้วยตัวเอง ความสนใจที่พุดถึงหญิงรักหญิงในลักษณะของผู้มีวิถีชีวิตและความสัมพันธ์ทางเพศที่แตกต่างออกไปจึงไม่ใช่สิ่งที่อยู่ในความสนใจของสื่อ ขณะที่หลังปี พ.ศ. 2500 ภาพของหญิงรักหญิงในพื้นที่สื่อเริ่มปรากฏบ้างแต่ในฐานะของผู้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน และเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับข่าวอาชญากรรม (ไทยรัฐ, 28 กรกฎาคม 2509) การไม่ถูกพุดถึงเลยหรือพุดถึงบ้างเพียงเล็กน้อย ทำให้เรื่องราวของหญิงรักหญิงกลายเป็นเป็นความรุนแรงเชิงโครงสร้างและวัฒนธรรมประเภทหนึ่งเช่นเดียวกับวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงชุดต่างๆที่ผู้วิจัยได้แกะรอยและได้นำเสนอในการศึกษา

อีกด้านของความรุนแรงต่อผู้หญิงที่มีการศึกษาในงานวิจัยเรื่องนี้ ส่วนหนึ่งยังคงมีการตีบทอวาทกรรมต่อมาระทั่งปัจจุบัน บนพื้นที่สื่อ ณ วันนี้ วาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงยังคงแสดงภาคปฏิบัติการควบคู่ไปกับการต่อสู้อยู่ทุกเมื่อเชื่อนั้น ดังที่ปรากฏในงานวิจัยหลายชิ้นที่ระบุตรงกันว่า สื่อมวลชนในยุคปัจจุบันยังคงผลิตและผลิตซ้ำวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิง (กุลภาวจนสาระ, 2551; จันทกร บุญเลิศกุล, 2549; จิตติมา ภาณุเดชะและคณะ, 2548; ชนัญชี่ กาญจนอุไรโรจน์, 2537; ปกัศรา ศิวะพิรุพท์เทพ, 2548; มณฑกานต์ เชื่อมชิต, 2545; อภิสรา ปังเร็ว, 2545)

ในภาคการต่อสู้ การรายงานข่าวประเด็นความรุนแรงทางเพศเริ่มได้รับการปกป้องมากขึ้นเนื่องจากฝ่ายที่เกี่ยวข้องเริ่มมีการออกข้อกำหนดและแนวปฏิบัติในการเขียนข่าวเรื่องเพศ เช่น สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติได้ออกแนวปฏิบัติเรื่อง การเสนอข่าวและภาพข่าวผู้หญิงและเด็กถูกละเมิดทางเพศ พ.ศ. 2549⁵² ขณะที่สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย จัดทำคู่มือ แนว

⁵² แนวปฏิบัติเรื่องการเสนอข่าวและภาพข่าวผู้หญิงถูกละเมิดทางเพศ พ.ศ. 2549 โดยสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ มีรายละเอียดดังนี้

1) การนำเสนอข่าวผู้หญิงและเด็กถูกละเมิดทางเพศ

1.1 หนังสือพิมพ์ต้องไม่ลงตีพิมพ์ชื่อ ชื่อสกุลหรือตำบลที่อยู่ของผู้หญิงและเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศ รวมทั้งชื่อ ชื่อสกุลและตำบลที่อยู่ของญาติของผู้เสียหาย ไม่ว่ากรณีใดๆ หรือสิ่งที่ทำให้รู้

ทางการเสนอข่าวเรื่องเพศ พ.ศ. 2549⁵³ เสนอวิธีการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม อันจะทำให้แนวโน้มนำการรายงานข่าวเรื่องเพศ ซึ่งหมายรวมถึง ข่าวข่มขืน ข่าวความรุนแรงในชีวิตคู่ ข่าวประเด็นท้องไม่พร้อมและทำแท้ง ข่าวคนรักเพศเดียวกัน น่าจะมีความระมัดระวังมากขึ้นในปัจจุบันและอนาคต

หรือสามารถรู้ได้ว่าผู้หญิงและเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศเป็นใคร

1.2 ในกรณีที่ผู้หญิงและเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศได้รับอันตรายถึงแก่ชีวิต ต้องไม่เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เสียชีวิต ซึ่งจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณหรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของครอบครัวผู้เสียชีวิต หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ

1.3 การพาดหัวข่าว โปรมข่าว หรือการนำเสนอรายละเอียดของเนื้อหาข่าวผู้หญิงและเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศ จะต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง ทั้งในเรื่องการใช้ภาษาและการคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน และไม่ตอกย้ำให้เกิดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับทัศนคติเรื่องเพศอันเนื่องมาจากการละเมิดทางเพศนั้น

2) การนำเสนอภาพข่าวผู้หญิงและเด็กถูกละเมิดทางเพศ

2.1 หนังสือพิมพ์ต้องไม่ลงตีพิมพ์ภาพข่าวของผู้หญิงและเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศ ไม่ว่ากรณีใดๆ และไม่ว่าผู้ถูกละเมิดทางเพศนั้น จะเสียชีวิตหรือไม่ก็ตาม

2.2 ในกรณีที่ผู้หญิงและเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศ ได้รับอันตรายถึงแก่ชีวิต หนังสือพิมพ์อาจลงตีพิมพ์ภาพหน้าตรงของผู้เสียชีวิตขณะมีชีวิตได้ ทั้งนี้ ต้องไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณหรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของครอบครัวผู้เสียชีวิต หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ

(<http://www.presscouncil.or.th/th2/content/view/117/53/>)

⁵³ แนวทางการเสนอข่าวเรื่องเพศ พ.ศ. 2549 โดยสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย มีแนวปฏิบัติโดยสรุปดังนี้

1) ข่าวก่อนข่มขืน

สื่อมวลชนต้องเลิกใช้คำที่อธิบายคุณลักษณะทางร่างกาย เช่น รูปร่าง หน้าตา การแต่งกาย ไม่เรียกผู้กระทำด้วยสมญานามที่บ่งบอกถึงความโหดร้ายผิดมนุษย์ ไม่เน้นคำเรียกผู้ถูกกระทำว่าเหยื่อ หรือผู้เคราะห์ร้าย ไม่บรรยายหรือให้รายละเอียดเกี่ยวกับการลงมือข่มขืนโดยละเอียด มุ่งเน้นการคุ้มครองผู้ถูกกระทำ โดยปกปิดภาพ ข้อมูลส่วนตัว ไม่บรรยายสถานที่เกิดเหตุที่อาจทำให้ผู้อ่านเข้าใจว่าการข่มขืนมักเกิดในที่มืดและเปลี่ยวเท่านั้น ไม่เสนอข่าวในลักษณะที่ชี้ว่าการข่มขืนสามารถทำได้เพื่อเป็นการสั่งสอนผู้หญิงที่ไม่ปฏิบัติตามค่านิยมของสังคม สื่อควรรายงานข่าวโดย

อย่างไรก็ตามแม้สังคมจะให้ความสนใจที่จะปรับเปลี่ยนบทบาทในเชิงนโยบายเกี่ยวกับความรุนแรงต่อผู้หญิงมากขึ้น แต่ปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงในอีกหลายแง่มุมที่ปรากฏบนพื้นที่สื่อก็ยังคงไม่มีการขยับเขยื้อนตามในลักษณะที่น่าพึงพอใจ ดังเช่น ความรุนแรงว่าด้วยเรื่องการทำแท้ง วาทกรรมแม่ใจยักษ์ที่สื่อหนังสือพิมพ์เป็นผู้ประกอบสร้าง ยังคงเป็นวาทกรรมความรุนแรงที่มีการสืบสายมากระทั่งถึงปัจจุบัน ดังที่ปรากฏในงานศึกษา เรื่อง “เพศและการสื่อสารในสังคมไทย”

มีจุดยืนว่าการข่มขืนคือความรุนแรงทางเพศที่ไม่ควรเกิดขึ้นในทุกกรณี ไม่เบี่ยงเบนความผิดของผู้กระทำไปที่สื่อโป๊ การเสพยา การดื่มสุรา ซึ่งทำให้ความผิดของผู้กระทำเบาบางลง ขยายมิติของข่าวข่มขืนให้เป็นมากกว่าข่าวอาชญากรรม โดยมีมิติอื่นๆเข้ามาด้วย เช่น ทศนคติ ค่านิยมเรื่องเพศของสังคม ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศ ขยายมุมมองของประเด็นข่าวข่มขืนให้มากกว่าปัญหาของปัจเจกชน การเสนอข่าวควรเพิ่มบริบททางสังคมอื่นๆเช่น ความไม่ปลอดภัยในชีวิต การเหยียดผู้หญิง ปัญหาจริยธรรมทางเพศ โดยสัมภาษณ์บุคคลที่มีมุมมองหลากหลายต่อปัญหาข่มขืนเพื่อสะท้อนให้เห็นว่าเป็นปัญหาของทั้งสังคม ไม่ใช่ชะตากรรมส่วนตัวของผู้หญิงคนใดคนหนึ่ง

2) ข่าวความรุนแรงในชีวิตคู่

สื่อมวลชนต้องหลีกเลี่ยงการใช้คำที่สื่อว่าความรุนแรงในชีวิตคู่เป็นปัญหาส่วนตัว ไม่ใช่คำที่ตอกย้ำค่านิยมผิดๆที่มองว่าภรรยาเป็นสมบัติของสามี ไม่ใช่คำที่ตัดสินคุณค่าเฉพาะฝ่ายหญิง หลีกเลี่ยงการใช้คำที่ตอกย้ำมายาคติที่ว่า ผู้หญิงเป็นเพศที่อ่อนแอมากกว่าเหตุผล เพิ่มเติมมุมมองเกี่ยวกับกลไกและนโยบายภาครัฐ เพิ่มเติมมุมมองเพศภาวะ ซึ่งวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศ

3) ข่าวท้องไม่พร้อมและทำแท้ง

ในการรายงานข่าวสื่อมวลชนควรเพิ่มเติม มิติสุขภาพของผู้หญิง เงื่อนไขชีวิต ความคิดความรู้สึกของผู้หญิงที่ประสบปัญหา มิติสวัสดิการและการให้ความช่วยเหลือเมื่อผู้หญิงประสบปัญหา การเสนอข่าวจำเป็นต้องให้พื้นที่และความสำคัญกับเสียงของผู้หญิงมากขึ้น ใช่มุมมองเพศภาวะเพื่อวิเคราะห์และทำความเข้าใจระบบโครงสร้างอำนาจและความสัมพันธ์หญิงชายในสังคมว่าส่งผลต่อปัญหาผู้หญิงอย่างไร

4) ข่าวคนรักเพศเดียวกัน

สื่อมวลชนพึงหลีกเลี่ยงการใช้คำที่เน้นว่าคนรักเพศเดียวกันเป็นคนที่มีความรุนแรง หลีกเลี่ยงการใช้คำที่เน้นกลุ่มคนรักเพศเดียวกันว่าเป็นผู้ผิดปกติ หลีกเลี่ยงการระบุอัตลักษณ์ของผู้ที่ตกเป็นข่าวว่าเป็น ทอม ดี คู้ด เกย์ ฯลฯ ควรนำเสนอชีวิตของคนรักเพศเดียวกันในมิติที่หลากหลาย ไม่มุ่งเน้นการนำเสนอแต่มิติชีวิตทางเพศเพียงด้านเดียว ใช้มิติสิทธิมนุษยชนในการนำเสนอข่าวคนรักเพศเดียวกัน

โดย วิลาสินี พิพิชกุล และ กิตติ กันภัย (2546) และงานศึกษาเรื่อง “มีเรื่องเพศแบบไหนในห้องสมุด และข่าว: หนังสือ เอกสารวิชาการ ข่าว และบทความในฐานะข้อมูลสุขภาวะทางเพศ” โดย กุลภา วจนสาร (2551) พบว่า สังคมไทยยังคงให้ความหมายเรื่องการทำแท้งว่าเป็นสิ่งผิดกฎหมาย ผิดศีลธรรม เป็นผลมาจากพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ยังมีการใช้วาทกรรมแม่ใจกษัสร้างคามหมายให้ผู้หญิงเป็นผู้กระทำผิดแต่เพียงผู้เดียว นอกจากนี้พื้นที่การรายงานข่าวในปัจจุบันยังสะท้อนให้เห็นว่าการถกเถียงทำแท้งยังคงเป็นปัญหาที่ทำให้ผู้หญิงไทยต้องเผชิญและส่งผลกระทบต่อสุขภาพและชีวิตของผู้หญิงอยู่อย่างไม่เปลี่ยนแปลงไปจากในยุคอดีต

ในส่วนของวาทกรรมพรหมจารี ยังคงมีการผลิตซ้ำในสื่อภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ซึ่งใช้โครงเรื่องนวนิยายยุคเก่าที่ให้คุณค่าต่อพรหมจารีว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อชีวิตผู้หญิง ส่งผลต่อทำให้มายาคติของคนในสังคมไทยส่วนหนึ่งที่มีต่อคุณค่าของพรหมจารียังคงอยู่ไม่เปลี่ยนแปลงไปนับจากอดีต ดังที่ปรากฏในงานวิจัยเรื่อง การศึกษาค่านิยมเชิงซ้อนที่มีผลต่อปัญหาความไม่เสมอภาคระหว่างบทบาทหญิงชายในสังคมไทย โดย วันทนี วาสีกะสิน (2545) ศึกษาทัศนคติกลุ่มตัวอย่าง 1,000 ราย พบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 93.6 เห็นด้วยที่ว่า ครอบครัวไทยอบรมสั่งสอนลูกผู้หญิงให้เป็นกุลสตรีรักษานวลสงวนตัวไม่ให้มีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน ร้อยละ 60.7 เห็นด้วยที่ว่า ครอบครัวไทยไม่เข้มงวดกับการอบรมสั่งสอนลูกชายไม่ให้มีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน ร้อยละ 64.3 เห็นด้วยที่ว่า ครอบครัวไทยไม่เข้มงวดกับการที่ลูกชายจะต้องรักษาความบริสุทธิ์ก่อนแต่งงาน ร้อยละ 92.3 เห็นด้วยที่ว่า สังคมไทยคาดหวังบทบาทความเป็นลูกสาวให้รักษานวลสงวนตัวรักษาความบริสุทธิ์

วาทกรรมความงามเป็นอีกชุดวาทกรรมที่ยังคงส่งพลังอำนาจต่อเรือนร่างผู้หญิงและในมิติความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมระหว่างหญิงชาย สื่อมวลชนเป็นพื้นที่แห่งการผลิตและผลิตซ้ำวาทกรรมชุดนี้อย่างมั่นคง ผลการวิจัยในยุคปัจจุบันทุกชิ้นยืนยันตรงกันว่าวาทกรรมความงามที่ผลิตโดยสื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อผู้หญิง (กชกรณี เสรีฉันทฤกษ์, 2551; นนทกร สิทธิพลากุล, 2547; ปรียาภรณ์ คุณะเกษม, 2550; เพชรเทียน เหลืองสัมฤทธิ์, 2547; ผกามาศ อุ่นสำราญ, 2546) ในพื้นที่นิตยสารสตรีและโฆษณาสะท้อนวาทกรรมความงามชุดเดิมๆ ที่อุดมไปด้วยการปลุกฝังวาทกรรมความงามเพื่อผู้ชาย ปัจจัย “ชนชั้น” ยังคงมีพลังอำนาจในการกำหนดความงามของสตรี วาทกรรมความงามทำให้ผู้หญิงกลายเป็นสินค้า การสร้างความหมายของอำนาจในความงามพรางตาให้ผู้หญิงยุคปัจจุบันมองไม่เห็นกับดักของอุดมการณ์ทุนนิยม

ส่วนวาทกรรมโสเภณีที่ปรากฏในพื้นที่สื่อปัจจุบัน ยังเป็นวาทกรรมชุดเดิมความหมายเดิมกับที่เคยเผยตัวในอดีต งานศึกษาของ รัชดา แดงจำรูญ เรื่อง ภาพของโสเภณีละครโทรทัศน์ (2535)

ระบุว่า ภาพของโสเภณียังคงเป็นผู้หญิงไม่ดีในสายตาของสังคม แม้จะพยายามเสนอมุมมองที่แตกต่างเช่น ความมีน้ำใจ ปรารถนาดีต่อผู้อื่น แต่ก็พบว่ายังมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้น ส่วนอุดมการณ์หลักที่ให้อภิสัทธ์แก่ผู้ชายยังคงถูกนำเสนอในเนื้อหาหลักของละครที่สะท้อนภาพโสเภณีโดยส่วนใหญ่ ในขณะที่อุดมการณ์ต่อต้านที่เน้นความเสมอภาคทางเพศมีปรากฏเพียงเล็กน้อยเท่านั้น งานศึกษาของ บุษบรณ จินเจริญ (2544) ระบุว่า ภาพของโสเภณีที่พบในสื่อกระแสหลักส่วนใหญ่เป็นภาพเหมารวมในฐานะวัตถุที่ถูกสร้างความหมายโดยมีทิศทางในเชิงลบมากกว่าในเชิงบวก กล่าวคือ ภาพของโสเภณีถูกนำเสนอในฐานะวัตถุทางเพศ สิ้นค้า ผู้หญิงเลว ส่วนภาพเชิงบวกถูกนำเสนอเพียงเล็กน้อย เช่น วาทกรรมที่สะท้อนภาพสิทธิมนุษยชน เป็นการนำเสนอจากแง่มุมของสตรีด้วยกัน ซึ่งให้ความสนใจกับผู้ค้าบริการทางเพศในฐานะแรงงานที่ไม่ได้รับความคุ้มครองทางกฎหมาย หรือภาพของหญิงที่ถูกล่อลวงเข้ามาสู่กระบวนการค้าประเวณี ส่วนภาพโสเภณีในสื่อเว็ลด์ ไซด์ เว็บบ ถูกใช้เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เข้าชมเว็บไซต์ โดยเป็นภาพโป๊เปลือย มีเนื้อหาบรรยายถึงผู้หญิงในลักษณะวัตถุทางเพศ และเป็นสินค้า

ในมิติความรุนแรงในความสัมพันธ์ พบว่า วาทกรรมความรุนแรงในครอบครัวยังคงสืบสายต่อมาบนพื้นที่สื่อในปัจจุบัน จากการศึกษาของ อภิสรา ปิงเร็ว (2545) พบว่า หนังสือพิมพ์มองความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องเล็กน้อย เมื่อเปรียบเทียบกรณีความรุนแรงต่อผู้หญิงที่เกิดขึ้นในสังคม เช่น การข่มขืน การกระทำอนาจาร เป็นต้น ข้อมูลความรุนแรงในครอบครัวที่ปรากฏในสื่อจึงน่าจะเป็นตัวเลขที่ต่ำกว่าความเป็นจริงเมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยที่ศึกษาความรุนแรงในครอบครัวโดยตรง (ดังเช่นงานวิจัยของ กฤตยา อาชวนิจกุล และคณะ, 2546; กิตติภา สุวรรณรัตน์, 2545; ณัฐญา ศรีพานิช, 2550; วิลาสินี พนานครทรัพย์, 2545) อย่างไรก็ตามภาพที่ปรากฏบนพื้นที่สื่อในเรื่องความรุนแรงในครอบครัว โดยเฉพาะในช่วงหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ งานวิจัยในปัจจุบันสรุปว่า การรายงานข่าวสามีทำร้ายภรรยา สื่อมักมองว่าเป็นเรื่องปกติของลึนกับพื้น วิธีคิดของสื่อสะท้อนมุมมองว่าการทุบตีภรรยาไม่ใช่อาชญากรรมและสื่อยังได้ทำหน้าที่ส่งทอดความรุนแรงต่อผู้หญิงสู่รุ่นต่อไป

อย่างไรก็ตามในด้านความเคลื่อนไหวในการยุติปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ล่าสุดได้มีการออกพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักเพียงฉบับเดียวที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความรุนแรงในครอบครัว มีสาระสำคัญให้ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวได้รับการคุ้มครอง โดยมีมาตรการทางเลือกเพื่อสร้างโอกาสแห่งความสมานฉันท์ เช่นการยอมความได้ มีมาตรการระหว่างกระบวนการเพื่อบรรเทาบำบัด แก้ไขเบื้องต้น แต่ยังมีบทลงโทษจำคุก/ปรับ (มุสดี ตามไท และ รัชฎาภรณ์ แก้วสนิท, 2551:13) ที่น่าสนใจก็คือกฎหมายฉบับนี้มีการระบุในมาตรา 5 ว่า “ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงใน

ครอบครัว หรือผู้พบเห็นหรือทราบการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวมีหน้าที่แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้” และในมาตรา 9 ว่า “เมื่อมีการแจ้งตามมาตรา 5 หรือมีการร้องทุกข์ตามมาตรา 6 ห้ามมิให้ผู้ใดลงพิมพ์โฆษณา หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนด้วยวิธีใดๆ ซึ่งภาพ เรื่องราว หรือข้อมูลใดๆ อันน่าจะทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้กระทำความรุนแรงหรือผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวในคดีตามพระราชบัญญัตินี้” (พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550) ซึ่งเป็นสัญญาฉบับหนึ่งที่กล่าวถึงรัฐได้ยอมรับว่า “ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวไม่ใช่เรื่องส่วนตัว” ทั้งยังมีการบัญญัติบทลงโทษต่อสื่อมวลชนให้ใช้ความระมัดระวังในการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวอีกด้วย อย่างไรก็ตามมีการวิพากษ์วิจารณ์ว่า พระราชบัญญัตินี้ยังไม่ครอบคลุมสาระสำคัญที่เป็นปัญหา นั่นคือความรุนแรงทางเพศที่เกิดขึ้นในครอบครัว ซึ่งเป็นความลับซับซ้อนและกฎหมายอาญาไม่อาจเอื้อมต่อการแก้ไขได้อย่างตรงประเด็น (มุสตี ตามไท และรัชฎาภรณ์ แก้วสนิท, 2551:4)

อีกมุมมองหนึ่ง ในงานประชุมวิชาการยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง เมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551 วิลาสินี อุดุลยานนท์ นักวิชาการสตรีนิยม กล่าวว่า ปัญหาของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 มีอยู่ด้วยกันสามประการคือ **ประการแรก** ฐานคดีของสังคมไทยยังไม่มองปัญหาความรุนแรงในครอบครัวเป็นปัญหาสาธารณะที่มีผลกระทบต่อสังคม **ประการที่สอง** ผู้ได้รับสิทธิเป็นเจ้าพนักงานยังไม่มี gender sensitivity ขณะนี้เป็นเวลาครบหนึ่งปีที่พระราชบัญญัตินี้บังคับใช้ แต่ข้อมูลฝ่ายอัยการระบุว่า มีคดีที่เข้าสู่การพิจารณาในระดับต่ำสะท้อนให้เห็นว่า ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวยังไม่ถูกผลักดันเข้าสู่กระบวนการอย่างจริงจัง และมักจบลงโดยการ โกล่เกลี่ย แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจยังคงใช้วิธีการเดิมในการแก้ปัญหา **ประการที่สาม** พระราชบัญญัตินี้ สนับสนุนให้มีการทำงานร่วมกันของหลายฝ่าย เช่น ชุมชน สื่อมวลชน แต่ผู้ที่จะต้องทำหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงคือกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ยังไม่สามารถประสานให้เกิดความร่วมมือได้อย่างแท้จริง สื่อมวลชนยังขาดความเข้าใจในกระบวนการ เพียงแค่รับรู้ (awareness) และอ้างว่ามีกรอบจรรยาบรรณและกฎหมายหมิ่นประมาทคอยควบคุมอยู่แล้ว ซึ่งผิดเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ต้องการให้สื่อมวลชนเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนให้มากขึ้น

ในด้านอื่นของวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงที่ยังคงสืบทอดวงศาวามาระทั่งปัจจุบันปรากฏว่า “วาทกรรมความเป็นแม่และเมีย” เป็นอีกชุดวาทกรรมซึ่งแทบไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนักเมื่อมองภาพที่ปรากฏบนพื้นที่สื่อ รวมทั้งการเคลื่อนไหวเพื่อปรับเปลี่ยนความหมายในภาคสังคมยังไม่ปรากฏชัดเจนเท่ากับความรุนแรงทางเพศ บทบาทหน้าที่เดิมๆของแม่และภรรยาที่ต้อง

ให้ความสำคัญกับครอบครัวมาเป็นลำดับแรกยังคงเป็นวาทกรรมที่มีความต่อเนื่อง ดังที่ผลการวิจัยเรื่อง “ความคาดหวังของผู้ชายต่อการเปลี่ยนแปลงบทบาทของผู้หญิงในครอบครัวในสังคมสมัยใหม่: ศึกษากรณีกรุงเทพมหานคร” (ปรารธนา ศิริศรัทธาธรรม, 2543) สรุปว่า ผู้ชายโศดสังคมสมัยใหม่ยังคงคาดหวังให้ผู้หญิงมีบทบาทในครอบครัวตามแบบเดิม การเปลี่ยนแปลงบทบาทผู้หญิงไปจากเดิมจะส่งผลกระทบต่อครอบครัวเชิงลบ ผู้ชายยังคาดหวังให้ผู้หญิงมีบทบาทนอกครอบครัวน้อยลง ผลการวิจัยชิ้นนี้ยังได้เชื่อมโยงให้เห็นด้วยว่าวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงในพื้นที่สาธารณะยังคงมีอยู่ แม้ในความเป็นจริงของโลกปัจจุบัน ผู้หญิงมีโอกาสดำเนินงานอาชีพและการศึกษามากขึ้น⁵⁴ แต่ภาพเหล่านี้เมื่อถูกนำเสนอในสื่อมวลชน โดยเฉพาะละครโทรทัศน์กลับเป็นภาพที่ล้าหลังกว่าความเป็นจริง ดังผลการวิจัยเรื่อง อาชีพของสตรีในละครโทรทัศน์ (จรินทร์ เลิศจิระประเสริฐ, 2534) พบว่าอาชีพของผู้หญิงในละครโทรทัศน์จำกัดอยู่เพียง 3-4 อาชีพ เช่น แม่บ้าน คนรับใช้ เลขานุการ ประชาสัมพันธ์ โรงแรม และเป็นอาชีพที่เป็นรองผู้ชาย ผู้หญิงในละครโทรทัศน์ไม่ได้ตัดสินใจประกอบอาชีพเพื่อการพึ่งตนเอง แต่มักเป็นเพราะต้องการตอบแทนบุญคุณเพราะการแต่งงาน เพราะเรื่องเพศ และผู้หญิงก็สามารถที่จะเลิกทำงานเพื่อเหตุผลอื่นๆ แสดงให้เห็นว่าอาชีพไม่ใช่สิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับชีวิตผู้หญิงในละครโทรทัศน์ ชีวิตของผู้หญิงจะผูกติดอยู่กับชีวิตแต่งงานมากกว่าชีวิตการงาน ผู้หญิงต้องการอ้างอิงตัวเองกับผู้ชายมากกว่าการอ้างอิงตัวเองกับงานที่ทำงานศึกษาของ มิโชค ราษฎร์านูวัตร (2544) มีข้อสังเกตว่า โฆษณาในนิตยสารผู้หญิงตอกย้ำความเป็นผู้หญิงในลักษณะเอาใจใส่ผู้อื่น ทำงานบ้าน ดูแลครอบครัวในปริมาณที่มากพอสมควร ในขณะเดียวกันได้นำเสนอภาพของผู้หญิงที่ทำงานนอกบ้าน หรือมีหน้าที่การงานในตำแหน่งสูง จึงเท่ากับเป็นการยอมรับความเป็นผู้หญิงในลักษณะ superwomen กล่าวคือผู้หญิงต้องทำงานทั้งนอกบ้านและในบ้าน ซึ่งเป็นการเพิ่มภาระให้แก่ผู้หญิงมากยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับ งานศึกษาของวิจิรา ไชยสินธุ์ (2547) สรุปว่า อัตลักษณ์ผู้หญิงเก่งในนิตยสารสตรี นั้นต้องแสดงทั้งบทบาททั้งในครอบครัวและบทบาทในสังคมไปพร้อมๆกัน

ในภาคการต่อสู้ต่อวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิง แม้จะได้มีการขับเคลื่อนเพื่อปรับเปลี่ยนวิถีคิดของสื่อโดย สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติได้ออกแนวปฏิบัติเรื่อง การเสนอข่าวและภาพข่าวผู้หญิงและเด็กถูกละเมิดทางเพศ พ.ศ. 2549 ขณะที่สมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย จัดทำคู่มือ แนวทางการเสนอข่าวเรื่องเพศ พ.ศ. 2549 ทว่าการตื่นตัวของสื่อมวลชน

⁵⁴ โปรดดูสถิติด้านการศึกษาและการประกอบอาชีพของสตรีใน รายงานสถานการณ์สตรีไทยประจำปี 2551 จัดทำโดยสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ระบุว่า ในปัจจุบันสตรีไทยมีโอกาสดำเนินงานด้านการศึกษาและอาชีพเพิ่มขึ้น

แขนงอื่นในเรื่องการยุติความรุนแรงต่อผู้หญิงจะยังคงเงียบงัน ปัจจุบันยังไม่มีมาตรการที่เป็นรูปธรรมในการควบคุมเชิงจริยธรรมต่อประเด็นความรุนแรงต่อผู้หญิงในวิชาชีพโฆษณาจรรยาบรรณวิชาชีพโฆษณาโดย สมาคมธุรกิจโฆษณาแห่งประเทศไทย มีเพียงแค่หลักการพื้นฐานเพื่อควบคุมกว้างๆ ว่า “การโฆษณาไม่ควรมีความขัดแย้งกับศีลธรรมอันดีและระเบียบสังคม” (ปิยฉัตร ล้อมชวการ, 2550: 164) รวมทั้ง พระราชบัญญัติภาพยนตร์ พ.ศ. 2473 ซึ่งยังคงบังคับใช้อยู่ขณะที่ พระราชบัญญัติฉบับใหม่ยังคงเป็นฉบับร่าง และมีหลักการควบคุมในลักษณะกว้างๆคือ “ห้ามทำและฉายภาพยนตร์ที่มีลักษณะฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดี” (ชยพล สุทธิโยธิน, 2550: 128) ซึ่งไม่ได้มีเนื้อหาส่วนใดที่ลงรายละเอียดชัดถึงส่วนที่ควรส่งเสริมความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมระหว่างหญิงชาย ขณะที่สังคมมีแนวโน้มที่จะให้ความสำคัญกับปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงในด้านเพศมากกว่าในมิติอื่นๆ เพราะการฝ่าฝืนในเรื่องเพศดูเหมือนจะเป็นการกระทำที่ผิดต่อหลักศีลธรรมที่สังคมเข้าใจและอยู่ภายใต้กรอบคิดนี้มาช้านาน ทำให้วาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงในชุดอื่นๆ ที่ถูกผลิตและผลิตซ้ำในสื่อมวลชนถูกละเลย ดูเป็นปัญหาที่เบาบางและไม่ใส่ใจที่จะเปลี่ยนแปลงความหมาย เช่น วาทกรรมความแม่และเมียที่ดี วาทกรรมโสเภณี วาทกรรมความงาม วาทกรรมว่าด้วยเรื่องมดลูก วาทกรรมความรุนแรงในครอบครัว และวาทกรรมความรุนแรงในพื้นที่สาธารณะ เป็นต้น

6.3 ข้อเสนอแนะ

6.3.1 ข้อเสนอเชิงปฏิรูปสื่อ

ผลจากการวิเคราะห์วาทกรรมบนพื้นที่การสื่อสารระหว่างปี พ.ศ. 2449-2519 นำมาสู่การถกเถียงและออกเป็นข้อเสนอเชิงปฏิรูปสื่อสำหรับสังคมไทยในปัจจุบัน ทั้งในด้าน เนื้อหา จริยธรรม และ ผู้รับสาร ผลการวิจัยได้แสดงให้เห็นว่า เสียงเรียกร้อง “จริยธรรม” ความรับผิดชอบจากสื่อที่มีต่อการนำเสนอ “เนื้อหา” ความรุนแรงต่อผู้หญิงปรากฏขึ้นในประวัติศาสตร์อย่างไม่ต่อเนื่องและไม่จริงจัง รวมทั้งความสนใจของสื่อมวลชนไทยในประวัติศาสตร์ระหว่างปี 2449-2519 แม้ดูเหมือนจะตระหนักในสิทธิและเสรีภาพของวิชาชีพของตนเองอยู่บ้าง ดังที่สื่อได้แสดงให้เห็นในประวัติศาสตร์ถึงการต่อสู้กับการถูกสั่งปิดตัวเองโดยรัฐบาลเผด็จการทหารในหลายช่วงหลายคราว⁵⁵ แรงกดดันทางการเมืองแบบเผด็จการทหารในอดีตทำให้ในหลายครั้งสื่อไม่กล้าที่จะ

⁵⁵ โปรดดูงานศึกษาที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของสื่อในประวัติศาสตร์ เช่น งานของพรภิรมณ์ เอี่ยมธรรม (2516) เรื่อง บทบาททางการเมืองของหนังสือพิมพ์ไทยตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ถึงสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 และ งานของมาลี บุญศิริพันธ์ (2548) เรื่อง เสรีภาพหนังสือพิมพ์ไทย

นำเสนอประเด็นการเมือง สังคม และเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงกับอำนาจรัฐได้อย่างตรงไปตรงมา สื่อมวลชนในอดีตจึงเล็งขานำเสนอเรื่องราวที่มีคุณค่าข่าวด้าน “เพศ” แทน จนทำให้สื่อขาดการเคารพต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ที่ตกเป็นข่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้หญิง ซึ่งถูกใช้นำเสนอแก้ขัดในพื้นที่สื่อเสมอมาในยามที่สื่อไม่สามารถที่จะพูดเรื่องการเมืองและอำนาจรัฐได้อย่างเต็มที่ ในยุคปัจจุบันซึ่งปัจจัยทางการเมืองแบบเผด็จการทหาร ได้เลือนหายออกจากสนามวาทกรรมเสรีภาพของสื่อ สื่อมวลชนในวันนี้ได้คลายความกดดันในเรื่องการถูกสั่งปิดตัวเองโดยกฎหมายคณะปฏิวัติต่างๆเมื่อเปรียบเทียบกับสื่อมวลชนในอดีต ดังนั้นสื่อจึงควรที่จะหันกลับมาทบทวนบทบาทของตัวเองในการทำหน้าที่ผลิตและผลิตซ้ำความรุนแรงต่อผู้หญิง ในด้านเนื้อหา จริยธรรม และผู้รับสาร ดังนี้

6.3.1.1 สร้างความหลากหลายทางวาทกรรมในพื้นที่สื่อ

ความจริงข้อหนึ่งที่ปรากฏในประวัติศาสตร์ระหว่างปี 2449-2519 นั่นคือการนำเสนอเนื้อหาของผู้หญิงบนพื้นที่สื่อส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวของผู้หญิงชนชั้นสูงและชนชั้นกลาง ขณะที่ผู้หญิงชนชั้นล่างหากถูกนำเสนอก็มักปรากฏภาพในฐานะผู้ถูกกระทำในพื้นที่สื่อ และผู้ที่เข้ามาช่วยเหลือ รวมทั้งแก้ปัญหาให้ผู้หญิงกลุ่มนี้คือผู้ชายและผู้หญิงชนชั้นสูงรวมทั้งชนชั้นกลาง ภาพที่ปรากฏในประวัติศาสตร์สะท้อนให้เห็นถึงภาวะการณ์กระจุกตัวของ “ชนชั้น” และ “เนื้อหา” บนพื้นที่สื่ออย่างไม่เป็นกลางและปราศจากความหลากหลาย ข้อเสนอแนะสำหรับสื่อเพื่อการปฏิรูปก็คือการเปิดพื้นที่ให้ผู้หญิงทุกชนชั้น ทุกวัย ทุกสถานภาพทางสังคมได้มีโอกาสเท่าเทียมกันในการสื่อสารและใช้พื้นที่สื่ออย่างเท่าเทียม เรื่องราวของผู้หญิงในฐานะ “คนอื่น” (the other) ซึ่งถูกเคยกีดกันออกไป (exclusion) จะต้องนำกลับเข้ามานำเสนอในพื้นที่สื่อ (inclusion) สิ่งจำเป็นที่จะต้องทำให้เกิดขึ้น คือ “พื้นที่สำหรับความหลากหลายทางวาทกรรม” ตามแนวคิดของ Michel Foucault ที่ชูความหลากหลายของอำนาจของเสียงเล็กๆในสังคมและต่อต้านการรวมศูนย์อำนาจในทุกรูปแบบ สื่อและสังคมต้องเปิดพื้นที่ทางวาทกรรมของผู้หญิงซึ่งไร้อำนาจที่เคยตกอยู่ในสภาพที่เป็นเหยื่อมาโดยตลอด ความหลากหลายของวาทกรรมจะเป็นหนทางที่จะนำไปสู่ความคลี่คลายและมีทางออกที่สำคัญคงไม่ใช่แค่การนำเรื่องราวความหลากหลายของผู้หญิงมานำเสนอทางสื่อแล้วจะนำไปสู่การปฏิรูปสื่อ แต่สิ่งที่สังคมจะต้องจับตามองไปพร้อมๆกันก็คือ ผู้หญิงจากกลุ่มคนที่หลากหลายเหล่านี้ “ถูกนำเสนออย่างไร” และ “มีบทบาทอะไรบ้าง” ในพื้นที่สื่อ

6.3.1.2 ขยายความสนใจจาก “เพศ” ไปสู่การยุติความรุนแรงต่อผู้หญิงในมิติอื่นๆ

ทุกวันนี้การนำเสนอความรุนแรงทางเพศกลายเป็นประเด็นที่สังคมให้ความสำคัญและตั้งคำถามต่อสื่อในแง่จริยธรรมมากที่สุด ทั้งยังสามารถมองเห็นผลกระทบที่เกิดขึ้นได้ชัดเจนเพราะมีความใกล้ชิดกับความรุนแรงทางตรง อย่างไรก็ตาม การกำหนดกรอบจรรยาบรรณสื่อไม่ควรเน้น

มิติด้านเพศแต่เพียงประการเดียว ดังที่สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติได้ออกแนวปฏิบัติเรื่อง การเสนอข่าวและภาพข่าวผู้หญิงและเด็กถูกละเมิดทางเพศ พ.ศ. 2549 และสมาคมนักข่าว นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย จัดทำคู่มือ แนวทางการเสนอข่าวเรื่องเพศ พ.ศ. 2549 แต่ควรขยายให้ครอบคลุมถึง การผลิตซ้ำความรุนแรงต่อผู้หญิงในมิติอื่นๆ ด้วย โดยเฉพาะความรุนแรงเชิงโครงสร้างและวัฒนธรรม สื่อดังกล่าวต้องมีส่วนร่วมในการรื้อทำลายวาทกรรมเก่าๆ ที่สะท้อนความรุนแรงมาสู่ การสร้างวาทกรรมใหม่ๆ ที่เน้นเนื้อหาความเสมอภาคระหว่างหญิงชายให้มากขึ้น เช่น

- การผลิตซ้ำบทบาทที่ตายตัวของผู้หญิงในฐานะแม่และเมีย สื่อไม่ควรนำเสนอภาพเดิมๆ ที่เน้นให้บทบาทการเลี้ยงดูลูก การทำงานบ้าน เป็นของผู้หญิงฝ่ายเดียว สื่อต้องนำเสนอภาพของผู้ชายให้เข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมภายในบ้านอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอในลักษณะข้อมูลข่าวสาร การแสดงความคิดเห็น โฆษณาสินค้า ภาพยนตร์ ละครโทรทัศน์ ฯลฯ
- สื่อต้องรื้อทำลายวาทกรรมความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว แล้วสร้างใหม่ให้ความรุนแรงในครอบครัวกลายเป็นเรื่องที่สาธารณะ ชุมชนต้องเข้าไปมีส่วนรับรู้แก้ไข เพราะความเป็นจริงปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เป็นปัญหาระดับโครงสร้างสังคมมิใช่ปัจเจก
- สื่อต้องรื้อทำลายวาทกรรมผู้หญิงเป็นสมบัติของผู้ชายและครอบครัว โดยการนำเสนอเนื้อหาสารในรูปแบบที่เน้นความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย ในพื้นที่ข่าวและโฆษณาต้องไม่ใช่ถ้อยคำที่ระบุว่าผู้หญิงมีราคาที่สามารถแลกเปลี่ยนได้ด้วยเงินหรือสิ่งของ ในภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ต้องไม่มีเนื้อหาที่ให้ตัวละครสื่อความหมายให้ผู้หญิงมีสถานะแทนสินค้า หรือสามารถซื้อขายได้
- สื่อต้องเลิกนำเสนอภาพผู้หญิงในลักษณะที่ทำให้กลายเป็นวัตถุทางเพศ แห่งการจ้องมอง เช่น การนำเสนอร่างกายผู้หญิงแบบแยกส่วน สร้างจุดเน้นให้สายตาผู้รับสารจ้องมองไปที่สัญลักษณ์ทางเพศ การนำเสนอภาพโป๊เปลือย
- เมื่อนำเสนอข่าวสารหรือเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้หญิงในพื้นที่สาธารณะ สื่อควรให้ความสำคัญต่อศักยภาพและผลงานของผู้หญิง มากกว่าการเน้นที่เรือนร่าง การแต่งกาย หรือภูมิหลังของสตรีผู้นั้นซึ่งไม่เกี่ยวกับเกียรติ

ประวัติในการทำงานแต่ผูกโยงเข้ากับ ความสัมพันธ์ของผู้หญิงกับผู้ชายคนอื่น รวมทั้งสามีและครอบครัวของเธอ

○ ประเด็น “ชนชั้น” เป็นปัจจัยแอบแฝงที่สร้างความรุนแรงต่อผู้หญิงบนพื้นที่สื่อ เช่น ในโฆษณาสินค้าความงาม สื่อต้องถอดความเป็นชนชั้นที่สร้างมายาคติว่า ความงามของผู้หญิงเป็นการเลื่อนชั้นทางสังคม ในความเป็นจริงผู้หญิงสามารถเลื่อนสถานะทางสังคมได้โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพิงความงาม หากแต่ใช้ความสามารถและสติปัญญา สื่อควรให้ความสำคัญกับศักยภาพของผู้หญิงมากกว่าที่จะให้เธอเหล่านั้นหมกมุ่นอยู่กับความงามที่ไม่จีรัง และท้ายที่สุดผู้หญิงก็จะกลายเป็นเหยื่อของลัทธิบริโภคนิยมอย่างไม่จบสิ้น

6.3.1.3 *ปรับเปลี่ยนทัศนคติต่อ โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างหญิงชาย*

สื่อมวลชนต้องวิเคราะห์และทำความเข้าใจเรื่องระบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างหญิงชาย ว่าส่งผลต่อปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงอย่างไร สื่อต้องทำหน้าที่อย่างต่อเนื่องแบบกัดไม่ปล่อย ต้องอ่านเกมให้ออกว่าเรื่องราวข่าวสารที่เกิดขึ้นนั้นมีฐานความเชื่อเรื่องอำนาจระหว่างหญิงชายแฝงตัวอยู่หรือไม่ เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนทัศนคติเรื่องความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ให้นำไปสู่ความเท่าเทียม ดังเช่นในรายงานข่าวที่แฝงไว้ด้วยทวิมาตรฐาน (double standard) ได้แก่ ข่าวโสเภณี และข่าวผู้หญิงทำแท้ง สื่อไม่ควรรายงานในลักษณะที่โยนความผิดให้กับผู้หญิงชายบริการทางเพศ และผู้หญิงที่ทำแท้ง เนื่องจากปัญหาการค้าบริการและการทำแท้งล้วนมีผู้ชายมีส่วนร่วมในการกระทำด้วยกันทั้งสิ้น ดังนั้นการรายงานข่าวควรขยายปริมณฑลของเนื้อหาไปยังผู้ชายผู้เกี่ยวข้องด้วย ส่วนข่าวความรุนแรงทางเพศซึ่งผู้หญิงเป็นผู้ถูกระทำ ในเนื้อหาข่าวจึงควรเน้นที่ผู้กระทำผิดมากกว่าผู้ถูกระทำ เพื่อให้เกิดความหวาดกลัว อับอาย หลาบจำ ดังที่ Ralph L. Holsinger (1987:508) กล่าวว่า “ผู้ถูกระทำมีสิทธิที่จะอยู่อย่างสงบ ปลอดภัยจากการสอดรู้สอดเห็นของสื่อมวลชน เพราะเพียงความจริงที่เกิดขึ้นกับพวกเขาก็ทำให้เจ็บปวดมากพอแล้ว” ที่สำคัญในพื้นที่การรายงานข่าวสาร สื่อต้องทำหน้าที่ชี้ให้เห็นถึงต้นตอของปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงว่า ด้านหนึ่งมาจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมระหว่างหญิงชาย

6.3.1.4 *กำหนดวาระข่าวสาร “ข้ามพ้นเพศสภาพ” (beyond gender) บนพื้นที่สื่อ*

พุทธทาสภิกขุ (2500) เคยกล่าวว่า ลึกลงไปในความเป็น เพศหญิงเพศชาย แล้ว มันไม่มีความแตกต่างระหว่างกันและกัน มันเป็นจิตหรือเป็นวิญญาณที่ไม่มีเพศ จิตวิญญาณที่อยู่ลึกลงไปกว่าเพศที่ว่ามีอาจแตกต่างกันก็แค่ ความสกปรก ความสะอาด ความมืดความสว่าง ความใฝ่สูงใฝ่ต่ำ

ซึ่งสิ่งเหล่านี้มันนั่นเองที่จะเป็นตัวสร้างความแตกต่างระหว่างความเลวความดีให้กับใครก็ได้เพศใดก็ได้

การยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง หากจะหลุดพ้นจากวัฏจักรแห่งความทุกข์ให้เด็ดขาด จะต้องยกจิตของหญิงชายให้เหนือไปจากการถูกล่วงด้วยของเป็นคู่ เป็นการข้ามพ้นเพศสภาพ (beyond gender) ภายใต้วาทกรรมในสังสารวัฏ เหล่านี้เป็นมายา เป็นเรื่องสมมติ ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดสร้างอคติ นำมาซึ่งการกระทำค้ำกันและกัน ในฝ่ายศีลธรรมมีการวางกฎเกณฑ์ที่อนุวัตไปตามของที่เป็นคู่ เป็นวาทกรรมเสมอ เช่นดี-เลว การบัญญัติว่า หญิงจะต้องมีหน้าที่เช่นนั้น ชายจะต้องมีหน้าที่เช่นนั้น แต่ในฝ่ายสังขารสิ่งเหล่านี้ล้วนเหมือนกันหมด

ผลการศึกษา “ประวัติศาสตร์วาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงในสื่อ พ.ศ. 2449-2519” แสดงให้เห็นว่าการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนในอดีตให้ความสำคัญน้อยมากเกี่ยวกับการนำเสนอแนวทางแก้ปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงด้วยแนวคิดทางจิตวิญญาณ การสื่อสารเรื่องจิตวิญญาณในสังคมไทยมักมีจุดเน้นอย่างกว้างต่อการดับทุกข์ในชีวิตประจำวัน แต่มิได้ชี้ชัดให้เห็นถึงมิติที่เชื่อมโยงโดยตรงอย่างเด่นชัดต่อการยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง สื่อต้องเป็นผู้นำในการเปิดประเด็นแนวคิดเรื่อง “ข้ามพ้นเพศสภาพ” ให้กลายเป็น “วาระข่าวสารหลัก” เผยแพร่ข้อมูลความรู้นี้ให้ซึมลึกเข้าสู่วิถีปฏิบัติในชีวิตของมนุษย์ทุกเพศทุกวัยทุกชนชั้น เพื่อยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง ด้วยแนวคิดดังกล่าวนี้ น่าจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืนและสอดคล้องกลมกลืนกับแนวปฏิบัติตามหลักศาสนา

6.3.1.5 เปิดโปงให้เห็นอุดมการณ์และปัจจัยอื่นๆ ที่ซ่อนอยู่

สื่อมีหน้าที่เปิดโปง ขุดคุ้ยให้สังคมเห็น โฉมหน้าของอุดมการณ์และปัจจัยตัวอื่นๆ ที่หลบซ่อนอยู่และมีส่วนกระทำความรุนแรงต่อผู้หญิง นอกเหนือจากอุดมการณ์ปีศาจไปตย ยังมีอุดมการณ์ทุนนิยม อุดมการณ์ชนชั้น อุดมการณ์การเมือง อุดมการณ์ชาตินิยม อุดมการณ์เหย้าเรือน ความรู้ ประเพณี/วัฒนธรรม/ศีลธรรม เพศวิถี อัตลักษณ์ และวาทกรรมชุดต่างๆ ที่มีส่วนร่วมในการสร้างความรุนแรงต่อผู้หญิง การที่สังคมและสื่อมุ่งเป้าไปที่ “ปีศาจไปตย” เพียงอย่างเดียว จนทำให้อุดมการณ์และปัจจัยตัวอื่นๆ ถูกลดรูปความรุนแรงลงหรือถูกกีดกัน (exclusion) ออกไปจากพื้นที่ของการประณาม ทำให้สังคมมองไม่เห็นต้นตอของปัญหาที่แท้จริง เพราะสื่อเองได้ทำหน้าที่ในการตัดรากที่มาของวาทกรรมความรุนแรงนั้นให้หายไปหรือถ้ายังอยู่ก็ถูกทำให้มองเห็นอย่างเบาบาง ดังเช่น การที่สื่อนำเสนอวาทกรรมความงามให้กลายเป็นเรื่องของอำนาจของสตรี เป็นการตัดตอนไม่ให้เห็นรากที่มาของวาทกรรมซึ่งสืบสายมาจาก วัตถุทางเพศ และอุดมการณ์ทุนนิยม เป็นต้น

6.3.1.6 สร้างทางเลือกให้ผู้หญิงในพื้นที่ข่าวสาร

สื่อมวลชนต้องเสนอทางเลือกให้แก่ผู้หญิงโดยให้ข้อมูลที่รอบด้าน ครบถ้วน ถูกต้อง เพื่อให้ผู้หญิงและสังคมสามารถพิจารณาข้อมูลและทางเลือกต่างๆ ในการแก้ปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิง ตัวอย่างเช่น ในการรายงานข่าวความรุนแรงทางเพศ หนังสือพิมพ์ควรสอดแทรกแง่คิด คำแนะนำของจิตแพทย์ แพทย์ มุมมององค์กรสตรี วิธีการป้องกันระวังภัยให้ผู้หญิง ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบทลงโทษที่ผู้กระทำจะได้รับ แง่มุมทางกฎหมายที่ปกป้องผู้ถูกระทำ หน่วยงานที่สามารถให้การช่วยเหลือผู้หญิง

6.3.1.7 รายงานข่าวแบบมีที่มา ไม่พิพากษาก่อน ไม่ลงความเห็น

สื่อต้องไม่นำเสนอความคิดเห็นในรูปแบบของข้อเท็จจริง รวมทั้งไม่พาดหัวข่าวที่สร้างความเข้าใจผิด หนังสือพิมพ์ย่อมทราบดีว่า ผู้อ่านบางครั้งอ่านแต่พาดหัวข่าว ไม่อ่านเนื้อเรื่อง ดังนั้นสื่อมีการบิดเบือน แต่งเติมเพื่อดึงดูดความสนใจเพิ่มความตื่นเต้นให้ข่าว การรายงานข่าวไม่ควรสรุปเหมารวม สื่อต้องรายงานข่าวแบบมีที่มาที่ไป อย่าใช้เหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งเป็นตัวตัดสินพิพากษาการกระทำของผู้หญิง ดังเช่น ในการนำเสนอข่าวเรื่องการทำแท้ง สื่อต้องไม่พิพากษาว่าผู้หญิงทุกคนที่ทำแท้งเป็นแม่ใจยักษ์ สื่อต้องสืบเสาะหาสาเหตุให้แน่ชัดถึงสาเหตุการตัดสินใจทำแท้งซึ่งอาจไม่ได้มาจากมูลเหตุการณเป็นสาวใจแตกแต่เพียงประการเดียว

6.3.1.8 ประสาน “จิตสำนักทางวิชาชีพสื่อ” กับ “จิตสำนักทางเพศ”

สื่อจะต้องสลวยอัตราที่ว่าสื่อนั้นมีเสรีภาพที่จะนำเสนออะไรก็ได้ มาสู่การนำเสนออย่างเคารพในสิทธิความเป็นมนุษย์ของบุคคลอื่นให้มากขึ้น ความเป็นฐานันดรสมัยใหม่ประกาศิตที่จะทำให้อ่านสามารถใช้สิทธิเสรีภาพท่องเที่ยวไปในทุกเขตแดนสังคม ไม้เว้นแม้แต่นเรือนร่างและจิตวิญญาณของสตรี แนวคิดสตรีนิยมเห็นว่าการนำเสนอข่าวในประเด็นผู้หญิงนั้น บางครั้งสื่อละเมิดสิทธิส่วนบุคคลซึ่งขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชน แต่สื่อกลับเห็นว่าสิทธิของประชาชนผู้รับสารต้องมาก่อนสิทธิส่วนบุคคล สื่อจึงต้องปรับเปลี่ยนมุมมองใหม่ให้สิทธิมนุษยชนมีคุณค่าเทียบเท่ากับสิทธิที่ควรรู้ของประชาชน ด้วยการประสาน “จิตสำนักทางวิชาชีพสื่อ” กับ “จิตสำนักทางเพศ” เข้าไว้ด้วยกัน

6.3.1.9 สร้างกลไกการกำกับดูแลเนื้อหา ตั้งสภาวิชาชีพอื่นๆ ถ่วงดุลตรวจสอบสื่อ

สังคมต้องสร้างกลไกในการกำกับดูแลเนื้อหาสื่อที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชาย เช่น การจัดตั้งสภาวิชาชีพอื่นๆ เกิดขึ้นที่ไม่ใช่สภาวิชาชีพสื่อ มาทำหน้าที่ถ่วงดุลการและมีส่วนร่วมในการตรวจสอบสื่อ

6.3.1.10 เสริมพลังการรู้เท่าทันสื่อของผู้รับสาร

สังคมต้องเสริมพลังการรู้เท่าทันสื่อของผู้รับสารไปพร้อมๆกับการเสริมพลังจริยธรรมให้กับสื่อ เนื่องจากสื่ออยู่ภายใต้ความสัมพันธ์กับระบบทุน การเมือง และปิตาธิปไตย หากผู้รับสารรู้ไม่ทัน อาจถูกกลืนกลายเป็นส่วนหนึ่งของระบบกดขี่ผู้หญิง ในการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันด้านการรู้เท่าทันสื่อในมิติความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชายนั้น ต้องเพิ่มทักษะการวิเคราะห์และวิพากษ์สื่อให้แก่ผู้รับสาร โดยเฉพาะภูมิรู้เรื่องการรู้เท่าทันวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงในสื่อ ต้องทำให้ความรู้เรื่องการวิเคราะห์วาทกรรมแพร่หลายในสังคม เพื่อเป็นการเปิดและเปลี่ยความรุนแรงที่หลบซ่อนและส่วนที่ถูกกำจัดออกจากสนามของการต่อสู้ของวาทกรรม ผู้รับสารต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางของสื่อในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับผู้หญิงให้มากขึ้น อย่างปล่อยให้อำนาจทุนมีอิทธิพลฝ่ายเดียว

6.3.1.11 สร้างกลไกอิสระของผู้บริโภคสื่อ

สังคมต้องมีการสร้างกลไกอิสระของผู้บริโภคสื่อ เนื่องจากปัจจุบันผู้บริโภคไม่สามารถร้องเรียนปัญหาสื่อเกี่ยวกับความรุนแรงต่อผู้หญิงได้โดยตรง ต้องร้องเรียนผ่านองค์กรพัฒนาเอกชนต่างๆ ทำให้ผู้หญิงขาดทางเลือกในการสื่อสารที่หลากหลาย การสร้างกลไกอิสระผู้บริโภคสื่ออาจทำได้ผ่านการจัดตั้งกลุ่มของผู้บริโภคขึ้นมาโดยตรงเพื่อให้ผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากการนำเสนอข่าวสารของสื่อสามารถจัดตั้งกลุ่มพลังอำนาจเพื่อต่อรองและตรวจสอบ

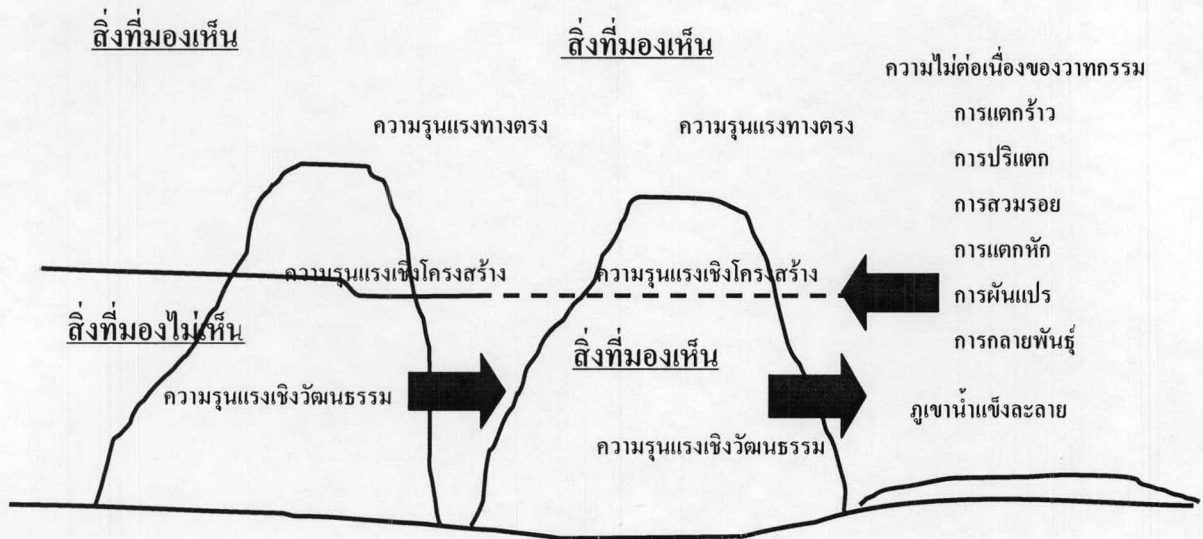
6.3.2. ข้อเสนอเชิงนโยบายความรุนแรงต่อผู้หญิง

ปัจจุบันบทบาทสังคมในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงยังจำกัดมาก เพราะโครงสร้างเชิงลึกหรือวาทกรรมที่ฝังแน่นหลายอย่างเป็นสิ่งที่ไม่สามารถมองเห็นได้ชัดเจนทำให้เกิดการเพิกเฉยต่อปัญหา สังคมไม่ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาความรุนแรงเพราะมองว่าเป็นเรื่องรอง ปัญหาเศรษฐกิจ ความมั่นคง การเมือง เป็นเรื่องที่สำคัญกว่า จึงทำให้ยังคงมีการยอมรับว่าวาทกรรมความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว วาทกรรมความงามเป็นอำนาจของผู้หญิง การยอมรับในบทบาทเดิมๆของความเป็นแม่และเมียที่ดี การให้คุณค่าต่อวาทกรรมพรหมจารี ผู้หญิงยังคงเป็นวัตถุทางเพศ เป็นสินค้า เป็นสมบัติของผู้ชาย ฯลฯ ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายความรุนแรงต่อผู้หญิงนั้นต้องเริ่มด้วยการทำให้สังคมเห็นว่าความรุนแรงต่อผู้หญิงในทุกมิติเป็นปัญหาเสียก่อน มิเช่นนั้นความพยายามที่จะป้องกันแก้ไขปัญหาก็คงไม่สามารถเกิดขึ้นได้

สาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้สังคมมองไม่เห็นว่าคุณภาพความรุนแรงต่อผู้หญิงเป็นปัญหา นั่นคือการที่สังคมใช้วิธีคิดที่มองความรุนแรงทุกอย่างว่าเป็นความรุนแรงทางตรง ดังเช่นที่ปรากฏในอดีต

ตัวอย่าง หนังสือพิมพ์มองการณ์ไกล เป็นแค่เรื่องความเจ็บปวดทางร่างกาย และการสูญเสียเชื้อพรหมจรรย์ของผู้ถูกข่มขืน แต่ไม่มองให้ลึกลงไปว่า การข่มขืนแท้จริงไม่ใช่เป็นปัญหาของร่างกายที่ถูกกระทำ แต่เป็นปัญหาเชิงโครงสร้างและวัฒนธรรม หรือการที่สังคมไม่มองว่าวาทกรรมความงาม การกำหนดบทบาทความเป็นแม่และเมียที่ตายตัว เป็นปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิง การมองเห็นความรุนแรงทางตรงว่าเป็นปัญหาอย่างเดียว ไม่ช่วยแก้ปัญหาอะไร ช้ำร้ายการมองไม่เห็นปัญหาในระดับโครงสร้างและวัฒนธรรมจะยิ่งเป็นการสร้างความชอบธรรมให้กับปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงมากขึ้น

ข้อเสนอเชิงนโยบายต่อความรุนแรงต่อผู้หญิงจึงต้องเริ่มที่การนิยามความรุนแรงต่อผู้หญิงเสียใหม่ เพื่อให้สามารถใช้แก้ปัญหาได้จริง โดยต้องทำให้ความรุนแรงเชิงโครงสร้างและความรุนแรงทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นความรุนแรงระดับวาทกรรมกลายเป็นความรุนแรงที่สามารถมองเห็นได้เช่นเดียวกับความรุนแรงทางตรง ด้วยการลดระดับน้ำที่ท่วมฐานภูเขาน้ำแข็งของความรุนแรงลงให้สังคมเห็นชัดถึงเบื้องหลังที่ซ่อนอยู่แล้วละลายภูเขาน้ำแข็งของความรุนแรงนั้น โดยใช้กรรมวิธีเดียวกับการสร้างความไม่ต่อเนื่องของวาทกรรม ซึ่งสามารถทำได้โดย สร้างรอยแตกร้าวของวาทกรรมให้เป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิง จากนั้นทำให้วาทกรรมปริแตก ด้วยการปรับไปสู่ความหมายใหม่ที่ยังคงเค้าความหมายเดิมอยู่ การสวมรอยวาทกรรมเพื่อหยิบยืมเอาวาทกรรมภาคคดียี่มาปรับใช้เป็นวาทกรรมภาคต่อสู้ หรือหากต้องการเปลี่ยนความหมายความรุนแรงแบบหักโค่นความหมายเดิมอย่างฉับพลัน ก็อาจใช้ยุทธวิธีการแตกหักวาทกรรมหรือค่อยๆ เปลี่ยนแบบใช้เวลา ก็เป็นการผันแปรวาทกรรม และการกลายพันธุ์จะนำไปสู่การกลับหัวกลับหางของวาทกรรมในระยะเวลาอันยาวนาน

ภาพที่ 6.12 แสดงการละลายภูเขาน้ำแข็งของความรุนแรงต่อผู้หญิง

การใช้ “ความไม่ต่อเนื่องของวาทกรรม” ในการละลายภูเขาน้ำแข็งของความรุนแรงต่อผู้หญิงต้องดำเนินการแบบ “เก็บเล็กผสมน้อย” ดังที่กฤตยา อาชวนิจกุล เคยกล่าวไว้ว่า การแก้ปัญหาปัจจัยเชิงลึกหรือเชิงโครงสร้างวัฒนธรรมของความรุนแรงต่อผู้หญิงนั้นต้องค่อยๆ เข้าโครงสร้างกันไปเรื่อยๆ อย่าหยุด

ท่านจะเห็นว่าบทบาทที่เราเป็นอยู่อย่างนี้และบทบาทที่ชายเป็นอย่างนี้ ไครบอก ไครทำ เรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องเมื่อก่อนนี้ เรื่องนี้มันพันปีแล้ว เพราะฉะนั้นปัจจัยทางลึกหรือระบบวิถีคิดก็ต้องเขย่ากันไปเรื่อยๆ (กฤตยา อาชวนิจกุล, 2546)

การรื้อถอนวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิง จึงไม่ใช่ยุทธวิธีต่อสู้ต่อความรุนแรง แบบการปฏิวัติถอนรากถอนโคนแบบพริบตาภายในชั่วข้ามคืน แต่เป็นยุทธวิธีแบบค่อยเป็นค่อยไป เป็นยุทธวิธี “น้ำหยดลงหิน” หรือ “น้ำซึมบ่อทราย” เฉกเช่นเดียวกับที่วาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิง ในภาคการกดขี่ได้ใช้ระยะเวลายาวนานนับพันปีในการค่อยๆ สถาปนา ปลุกฝัง และผลิตซ้ำวาทกรรมการกดขี่ผู้หญิงมาก่อนเช่นกัน

นอกจากการละลายภูเขาน้ำแข็งของความรุนแรงต่อผู้หญิงด้วยยุทธวิธีความไม่ต่อเนื่องของวาทกรรม การศึกษาครั้งนี้ยังพบว่าการเรียนรู้ความถูกผิดในการเคลื่อนไหวของสตรีในประวัติศาสตร์ทำให้เห็นได้ว่าการรื้อถอนวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงนั้นต้องไปด้วยกันกับการ

ปลูกฝังวาทกรรมสิทธิสตรี แต่การปลูกฝังผ่านทางสื่อด้วยความรู้สึกคุ้นแจ้งกร้าวและประกาศตนเป็นศัตรูกับผู้ชายอย่างชัดเจนนั้น ไม่ได้ช่วยทำให้การรื้อถอนวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงสำเร็จได้โดยง่าย ดังทัศนะของปัญญาชนหญิงใน ปี 2518 ที่ว่า

การเรียกร่องเสรีภาพมิใช่การตั้งตนเป็นปฏิปักษ์ต่อมนุษย์ผู้ชาย เป็นการไม่ถูกต้องที่เราจะโกรธเกลียดผู้ชายที่แสดงอาการกดขี่เหยียดหยามสตรีเพศ เพราะถ้าเป็นเช่นนั้น เราอาจจะต้องโกรธกับคนเกือบทั้งประเทศ สิ่งที่เราจะต้องทำลายหรือตั้งตัวเป็นศัตรูด้วยไม่ใช่ผู้ชายเหล่านี้ เราต้องให้ความสนใจว่า สังคมมีระบบกลไกในการหล่อหลอมจิตสำนึกของเขามาอย่างไร เสียก่อน แล้วจึงสามารถเลือกโจมตีได้อย่างถูกต้อง (จิระนันท์ พิตรปรีชา 2518:64)... การต่อสู้ต้องเดินตามแนวทางสร้างสรรค์ร่วมกับเพศชายอย่างเคียงบ่าเคียงไหล่ ปราศจากช่องว่างและความเหลื่อมล้ำ การต่อสู้เพื่อความ เป็นธรรมในด้านอื่นๆด้วย เพราะความยุติธรรมต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคม มี ต้นตอมาจากระบบอันเดียวกันและผลลัพธ์ต่างๆนั้นเชื่อมโยงกันอย่างแยก ไม่ออก ทั้งหญิงและชายฝ่ายก้าวหน้าจะต้องให้ความสนใจในข้อนี้ มิฉะนั้น จะเกิดลัทธิ “เพศนิยม” ขึ้นทำให้เป็นศัตรูต่อกัน สูญเสียแนวร่วมและ เป้าหมายถูกบิดเบือน การแก้ไขสถานภาพสตรีจะไม่สำเร็จเป็นอันขาดหาก ต่อสู้เรื่องนี้อย่างโดดเดี่ยว (จิระนันท์ พิตรปรีชา, 2518:250-251)

ขณะที่การเคลื่อนไหวในฐานะขบวนการในสังคมเองก็เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการรื้อถอนวาทกรรม หลักของการถ่ายทอดอุดมการณ์ใดก็ตามให้เป็นที่ยอมรับและมีอิทธิพลต่อมวลชนได้นั้น จะต้องทำให้อุดมการณ์นั้นแทรกตัวลงสู่ชีวิตประจำวัน เช่นเดียวกับวาทกรรมสิทธิสตรี ที่จะต้องทำให้กลายเป็นวาทกรรมหลัก และพัฒนาให้ซึมซาบเป็นส่วนหนึ่งของฐานคิดในชีวิตประจำวันของคนในสังคมทั้งหญิงชาย ต้องทำให้หญิงชายเกิดกระบวนการปรับเปลี่ยนชุดความรู้ในตัวตน การรื้อโครงสร้างสังคมเพียงอย่างเดียวคงไม่สามารถทำให้วาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงยุติลง การรื้อถอนวาทกรรมนั้นจะต้องรื้อโครงสร้างความคิดภายในจิตใจของคนที่มีมองผู้หญิงด้อยค่ากว่าผู้ชายออกไปด้วยรวมทั้งความคิดภายในใจของผู้หญิงที่ถูกควบคุมโดยสังคมทำให้ยอมรับความรุนแรงและกระทำความรุนแรงต่อผู้หญิงด้วยกัน

การยุติความรุนแรงต่อผู้หญิงอย่างยั่งยืนที่สุดก็คือจะต้องทำให้ทั้งหญิงและชายเกิดความตระหนักร่วมกันว่าเธอและเขาจะได้รับการปลดปล่อยจากความรุนแรงไปพร้อมๆกันอย่างแท้จริง เพราะทั้งหญิงและชายต่างก็เป็นเหยื่อของความรุนแรงด้วยกันทั้งสิ้น ผู้ชายเป็นเหยื่อชุดแรกของ

โครงสร้างสังคมที่ปลูกฝังให้ชายมีความคิดแบบผู้มีอำนาจเหนือกว่า ส่วนผู้หญิงเป็นเหยื่อของเหยื่อ ภายใต้อโครงสร้างอันบิดเบือนนั้นอีกที สื่อและสังคมมีหน้าที่รื้อถอนวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิง โดยต้องสถาปนาวาทกรรมที่มีใช้เกิดจากการจัดวางให้ผู้หญิงเป็นศูนย์กลาง หากแต่เป็นวาทกรรมความเสมอภาคที่ไม่มีการแบ่งแยกระหว่างหญิงชาย การพยายามเสนอความจริงหรือธาตุแท้ของผู้หญิง คือการสืบทอดระบบคิดคู่ตรงข้ามที่สมควรปฏิเสธ ไม่ควรนำมาเป็นจุดหมายในการต่อสู้ และที่สำคัญไม่ควรแทนความจริงหนึ่งด้วยความจริงอีกอันหนึ่ง ควรให้ความสำคัญกับโครงสร้างใหม่ที่เน้นความแตกต่างหลากหลาย เป็นวาทกรรมที่ไม่มีศูนย์กลาง ผู้หญิงไม่ควรที่จะเป็นผู้ครอบงำ การอยู่ในตำแหน่งผู้ครอบงำ เป็นข้อจำกัดของการเปลี่ยนแปลง ทำให้ไม่คืบหน้า ไม่ตั้งคำถาม ไม่แสวงหา การคืบหน้าเพื่อให้หลุดพ้นจากการถูกครอบงำต่างหากที่จะนำไปสู่การตั้งคำถามใหม่ๆ ทำให้มองเห็นโครงสร้างอำนาจที่ไม่เป็นธรรม การสร้างภาพของผู้หญิงให้มีลักษณะตายตัว เป็นการเบียดขับให้ความเป็นหญิงอยู่ ณ จุดชายขอบของความสัมพันธ์ในสังคม และทำให้ผู้หญิงตกอยู่ในสถานะของผู้ถูกกำหนด ยุทธวิธีต่อสู้เพื่อรื้อถอนวาทกรรมจึงต้องทำให้การนิยามความเป็นผู้หญิงไม่มีลักษณะตายตัวตามวาทกรรมหลัก โดยสร้างให้มีลักษณะตัวตนที่หลากหลายและผูกโยงกับบทบาทอื่นๆของความเป็นผู้หญิงภายใต้กระบวนการให้ความหมายที่ไม่ได้หยุดนิ่ง

ผู้หญิงจะต้องสลายอัตลักษณ์ความเป็น “เขา” หรือ “เธอ” ที่ทำให้ความรู้สึกของความเป็นหญิงหรือชายในลักษณะที่เป็นการแบ่งแยกกีดกันหมดสิ้นไป เอกลักษณะเปรียบประดุจกำแพงซึ่งปกปิดปิดพิทักษ์ “พวกเรา” ไว้ภายใน แต่ในขณะเดียวกัน “กำแพง” นั้นมีคุณสมบัติอื่นด้วย กล่าวคือทำให้ “พวกเรา” ไม่อาจมองเห็นและอาจไม่สามารถเข้าใจเขาจากแง่มุมของเขาได้ และ “กำแพง” ยังเป็นตัวปิดกั้นมิให้พวกเรามองเห็นสถานการณ์จากแง่มุมของเราด้วยเช่นกัน (ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, 2539: 44-45) การกำหนดว่าเป็น “เขา” หรือ “เรา” นั้นล้วนเป็นเรื่องของการสร้างสัญลักษณ์ทางความหมายที่รากฐานมาจากอุดมการณ์ที่ครอบงำสังคมอยู่ทั้งสิ้น คล้ายกับแนวคิดของกลุ่ม cyberfeminism ที่นิยามความหมายของ cyborg (cybernetic organism) ว่าเป็น ลักษณะผสมระหว่างมนุษย์กับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่ก่อให้เกิดอัตลักษณ์ใหม่ และเป็นอัตลักษณ์ผสมที่ไม่สามารถอธิบายได้ด้วยการแบ่งอาณาเขตของความเป็นเพศหญิงหรือเพศชาย หรือภายใต้กรอบการเปรียบเทียบ เช่น ความแตกต่างระหว่างชนชั้น ความมีเหตุผลกับอารมณ์ เหล่านี้เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ อัตลักษณ์ใน cyborg จึงปลอดจากการให้ความหมายที่เป็นอคติทางเพศและอคติทางสังคม (Donna Haraway, 1991 ใน วิลลาซีนี พิพิชกุล, 2544: 263)

การต่อสู้เพื่อยุติความรุนแรงต่อผู้หญิงจึงต้องนำไปสู่เป้าหมายในตอนท้ายที่กลายเป็นความรู้สึกว่า “เราคือเราไม่ใช่ใครอื่น” แต่ต้องมีใจเป็นการทำให้เกิดความเชื่อที่ว่าชายและหญิงมีความเหมือนกันเพราะอาจทำให้บรรทัดฐานของชายสามารถครอบงำผู้หญิงมากยิ่งขึ้นไปอีก แต่

หมายความว่าต้องทำให้ความต่างของหญิงชายนั้นสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างเคารพซึ่งกันและกัน ความเท่าเทียมกันมิได้มาจากความเหมือนกันทั้งหมด ความเท่าเทียมอาจมีที่มาจากความแตกต่างหลากหลาย ซึ่งจะทำให้ทุกคนตระหนักร่วมกันได้ว่าปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงมิใช่เป็นปัญหาเฉพาะผู้หญิงแต่เป็นปัญหาของทุกคน โดยปราศจากการแบ่งแยกความหลากหลายทางเพศ ชนชั้นวัย และชาติพันธุ์ ต้องทำให้หลักการของสตรีนิยมที่มีเป้าหมายเพื่อความเท่าเทียมในสังคมถูกนำมาปฏิบัติในทุกขั้นตอนของชีวิตทั้งระดับปัจเจกและนโยบาย เพราะสตรีนิยมเป็นการต่อสู้เพื่อชายหญิงซึ่งก็คือผองเราทุกคน

6.3.3 ข้อเสนอแนะต่อการวิจัย

6.3.3.1 การศึกษาครั้งนี้มีข้อจำกัดหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของระยะเวลาที่จำกัดของการศึกษาและเก็บข้อมูล ในการศึกษาครั้งต่อไปหากจะมีการนำงานวิจัยเรื่องนี้ไปต่อยอด ผู้วิจัยขอเสนอให้มีการศึกษาเพื่อแกะรอยวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงสืบต่อมาคือหลังปี พ.ศ. 2519 กระทั่งถึงยุคปัจจุบัน

6.3.3.2 งานศึกษาครั้งนี้ศึกษาตัวบทจาก นิตยสารสตรี หนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ โฆษณา และวรรณกรรม การศึกษาครั้งต่อไปควรขยายไปสู่การศึกษา “สื่อ” ประเภทอื่นซึ่งเต็มไปด้วยร่องรอยของวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิง เช่น สื่อพื้นบ้าน เพลง ละครโทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต แบบเรียน นิทาน การ์ตูน ฯลฯ

6.3.3.3 เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้ศึกษาความรุนแรงต่อผู้หญิงแบบรวมๆ ไม่มีการแยกผู้หญิงออกเป็นกลุ่มต่างๆ ขณะที่ในความเป็นจริงแห่งชีวิตนั้นปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงมีความซับซ้อน ผู้หญิงแต่ละกลุ่มเผชิญหน้าและมีวิธีการต่อสู้ต่อความรุนแรงแตกต่างกัน หากเป็นไปได้ควรทำวิจัยความรุนแรงต่อผู้หญิงโดยแยกเป็นวัย กลุ่มอาชีพ สถานะทางสังคม เชื้อชาติ ศาสนา ซึ่งจะทำให้เห็นภาพความหลากหลายของทั้งความรุนแรงต่อผู้หญิงและภาคการต่อสู้ที่สะท้อนถึงเสียงของผู้หญิงอย่างแท้จริง

6.3.3.4 เนื่องจากร่องรอยวาทกรรมความรุนแรงเกี่ยวกับหญิงรักหญิงและความรุนแรงต่อผู้หญิงในพื้นที่ศาสนา ที่ปรากฏในพื้นที่สื่อ ในช่วงปี พ.ศ. 2449-2519 ปรากฏอยู่ค่อนข้างน้อย งานศึกษาครั้งนี้จึงไม่สามารถสืบสาววาทกรรมได้ในเชิงลึก การศึกษาวาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงในยุคปัจจุบันจึงควรนำประเด็นดังกล่าวมาศึกษาร่วมด้วย

6.3.3.5 การแกะรอยวาทกรรมอาจไม่จำเป็นต้องแกะรอยบนตัวบทในสื่อเสมอไป กล่าวคือสามารถศึกษาวาทกรรมจากการสัมภาษณ์ ประวัติศาสตร์บอกเล่า การสังเกตปรากฏการณ์ สื่อสารในองค์กร สื่อ ชุมชน สังคม ฯลฯ นอกจากนี้งานวิจัยเกี่ยวกับการรื้อถอนวาทกรรมสามารถศึกษาด้วยวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action research)